

ปก

(ร่าง) รายงานผลการดำเนินงานด้านการเสริมพลังความร่วมมือ
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย ประจำปี 2569

ฉบับร่างเพื่อการทบทวนและรับฟังความคิดเห็น ห้ามเผยแพร่หรืออ้างอิง

โดย กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บทสรุปผู้บริหาร

ประเทศไทยดำเนินงาน ACE อย่างไรในปี

จากการติดตามและประเมินผลของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Action for Climate Empowerment: ACE) พบว่าหน่วยงานหลัก และหน่วยงานสนับสนุนสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการเชิงบวกของการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย โดยเฉพาะความชัดเจนของกรอบนโยบาย การเพิ่มขึ้นของกิจกรรมด้านการศึกษา การฝึกอบรม และการสร้างความตระหนัก ตลอดจนการมีส่วนร่วมและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าดังกล่าวยังมีระดับการพัฒนาที่แตกต่างกันระหว่างองค์ประกอบ ACE โดยบางประเด็นมีฐานการดำเนินงานและกลไกสนับสนุนค่อนข้างชัดเจนแล้ว ขณะที่บางประเด็นยังอยู่ในช่วงของการเชื่อมโยงกิจกรรมและข้อมูลเข้าสู่ระบบการดำเนินงานร่วมกัน และยังมี ความจำเป็นต้องยกระดับจากการดำเนินกิจกรรมรายการไปสู่ผลลัพธ์และการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบมากขึ้น สามารถสังเคราะห์ประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. กรอบนโยบายและทิศทางการดำเนินงาน

กรอบนโยบาย และทิศทางการดำเนินงาน เป็นประเด็นที่ปรากฏอย่างเด่นชัดจากข้อมูลของหลายหน่วยงาน คือ การรับรู้ถึงความชัดเจนของทิศทางการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย โดยมีแผนและกรอบนโยบายสำคัญรองรับ เช่น แผนแม่บทด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Master Plan: CCMP) การมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด (Nationally Determined Contribution: NDC) และแผนการปรับตัวแห่งชาติต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (National Adaptation Plan: NAP) และแผน ACE ซึ่งช่วยสร้างกรอบอ้างอิงร่วมสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในมิติของ ACE ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนเห็นว่า การกำหนดองค์ประกอบดำเนินงานทั้ง 6 ด้าน ตลอดจนการพัฒนาตัวชี้วัดและแนวทางการติดตามประเมินผล ช่วยให้หน่วยงานสามารถมองเห็นทิศทางและความสัมพันธ์ระหว่างภารกิจของตนกับเป้าหมายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศได้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะการมีกรอบสำหรับรวบรวม รายงาน และประมวลผลข้อมูลการดำเนินงาน ซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาไปสู่ระบบติดตามความก้าวหน้าระดับประเทศ ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนพัฒนาการจากการดำเนินงานที่แต่ละหน่วยงานดำเนินการตามภารกิจของตน ไปสู่การมี กรอบเป้าหมาย และภาษาการดำเนินงานร่วมกัน (Common Framework) มากขึ้น ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานสำหรับการบูรณาการ ACE ในระดับสถาบัน

2. การศึกษา การฝึกอบรม และการสร้างความตระหนักเป็นฐานการดำเนินงานที่มีความก้าวหน้าชัดเจน

ประเทศไทยมีการดำเนินงานด้านการให้ความรู้ การพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรม การสื่อสาร และการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างหลากหลาย ทั้งในระบบการศึกษา การศึกษานอกระบบ การเรียนรู้สำหรับประชาชน และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในภาคส่วนต่าง ๆ ในด้านการศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตรในหลายระดับ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทั้งรูปแบบออนไลน์และออนไซต์ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนการนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ไปใช้เพื่อเชื่อมโยงความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับการปฏิบัติในโรงเรียนและครัวเรือน ในด้านการฝึกอบรม มีการสะท้อนถึงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และแนวคิดทักษะสีเขียว (Green Skills) สำหรับบุคลากรและกำลังคนในภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึงความพยายามในการเชื่อมโยงทักษะดังกล่าวกับมาตรฐานสมรรถนะและความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ขณะเดียวกัน การสร้างความตระหนักได้รับการดำเนินการอย่างกว้างขวางผ่านการประชาสัมพันธ์ การรณรงค์ การสื่อสารผ่านสื่อและช่องทางดิจิทัล ตลอดจนกิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ สะท้อนว่าประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้รับการสื่อสารออกไปยังกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากขึ้น ข้อค้นพบเชิงคุณภาพดังกล่าวสอดคล้องกับผลการประเมินเชิงคะแนนที่พบว่า ด้านการฝึกอบรม การศึกษา และการสร้างความตระหนักเป็นกลุ่มองค์ประกอบที่มีผลการดำเนินงานค่อนข้างสูง จึงอาจกล่าวได้ว่า การสร้างความรู้และการพัฒนาศักยภาพเป็นฐานที่ค่อนข้างเข้มแข็งของการขับเคลื่อน ACE ในระยะปัจจุบัน

3. การขับเคลื่อนกำลังเปลี่ยนจากการดำเนินงานของหน่วยงานรายแห่งไปสู่การทำงานผ่านเครือข่าย

การเพิ่มขึ้นของความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ภาคประชาสังคม ชุมชน และกลุ่มอาชีพ จากการติดตามและประเมินผลสะท้อนว่า การดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเริ่มมีการบูรณาการร่วมกันมากขึ้น และหลายหน่วยงานเริ่มมองเห็นเป้าหมายร่วมกัน ได้แก่ การบูรณาการของหน่วยงานด้านการเกษตรในการลดผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศ การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานให้ทุนและหน่วยงานเป้าหมายด้านการวิจัย การเชื่อมโยงหน่วยงานที่มีการกิจเกี่ยวข้องกัน รวมถึงการเปิดพื้นที่ให้ประชาชน เกษตรกร เยาวชน สตรี กลุ่มเปราะบาง และภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของตน ในมิติการสื่อสาร มีข้อสังเกตว่ารูปแบบการสื่อสารด้านสภาพภูมิอากาศกำลังเปลี่ยนจากการสื่อสารโดยหน่วยงานภาครัฐเป็นหลัก ไปสู่การใช้เครือข่ายและช่องทางดิจิทัลมากขึ้น ซึ่งมีศักยภาพในการขยายการเข้าถึงข้อมูลและสร้างการมีส่วนร่วมของสาธารณชนได้กว้างขึ้น พัฒนาการดังกล่าวสะท้อนการเปลี่ยนผ่านจากการขับเคลื่อนที่ยึดหน่วยงานเป็นฐาน (Agency-based Approach) ไปสู่การขับเคลื่อนที่ยึดเครือข่ายความร่วมมือเป็นฐาน (Network-based Approach) ซึ่งเอื้อต่อการบูรณาการบทบาท ทรัพยากร และองค์ความรู้ของภาคส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อย่างไรก็ตามระดับการบูรณาการยังแตกต่างกันระหว่างประเด็นและหน่วยงาน และยังจำเป็นต้องพัฒนากลไกประสานงานให้เกิดความต่อเนื่อง

4. การบูรณาการข้อมูลและระบบติดตามประเมินผล

การพัฒนากระบวนการข้อมูล ACE การตรวจสอบข้อมูล การกำหนดตัวชี้วัดร่วม และการพัฒนาแพลตฟอร์มสำหรับติดตามและประเมินผล จากการติดตามและประเมินผล พบว่า เริ่มมีการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และมีความคาดหวังว่าระบบติดตามและประเมินผลจะสามารถใช้สำหรับการรายงานและประเมินความก้าวหน้าได้จริง การมีแนวทางรายงานและประมวลผลข้อมูลทั้ง 6 ด้าน รวมถึงการนำผลการดำเนินงานมาแสดงผ่านค่าคะแนน เป็นพัฒนาการที่ช่วยให้ผลการดำเนินงานจากหลายหน่วยงานสามารถนำมาสังเคราะห์ภายใต้กรอบเดียวกันได้ และช่วยให้สามารถระบุจุดแข็ง ช่องว่าง และประเด็นที่ควรเร่งรัดได้ชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนให้เห็นว่า ยังมีความจำเป็นในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance) และกลไกการตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องของข้อมูล (Data Verification) ให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพ ความน่าเชื่อถือ และความสอดคล้องของข้อมูลที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล โดยเฉพาะการกำหนดนิยามข้อมูล มาตรฐานตัวชี้วัด วิธีการตรวจสอบหลักฐาน การป้องกันการนับซ้ำ และการเชื่อมโยงฐานข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลระดับประเทศมีความน่าเชื่อถือและสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ ดังนั้น การบูรณาการข้อมูลอาจถือเป็นหนึ่งในพัฒนาการสำคัญของ ACE แต่ยังคงมองว่าอยู่ใน ระยะการวางระบบและสร้างมาตรฐานร่วม มากกว่าการเป็นระบบข้อมูลที่บูรณาการอย่างสมบูรณ์แล้ว

5. การเชื่อมโยงองค์ความรู้และการพัฒนาศักยภาพไปสู่การนำไปใช้จริง

จากการติดตามและประเมินผลสะท้อนให้เห็นถึงการเคลื่อนจากการสร้างความรู้ไปสู่การนำความรู้และการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ เช่น การนำแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไปประยุกต์ใช้ทั้งในโรงเรียนและครัวเรือน ตลอดจนการพัฒนาทักษะสีเขียว (Green Skills) ที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของแต่ละอุตสาหกรรม การมุ่งเน้นงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์จริง การเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการต่อกฎหมายและมาตรฐานในอนาคต ตลอดจนการนำความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไปสู่การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่และประชาชน ภาคอุตสาหกรรมยังสะท้อนถึงความตื่นตัวของผู้ประกอบการ ทั้งในด้านการปรับกรอบความคิด (Mindset) และการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับข้อกำหนดและมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคต และความสนใจเข้าร่วมโครงการที่ภาครัฐให้การสนับสนุน ขณะที่ภาคการวิจัยเริ่มให้ความสำคัญกับการสร้างผลงานที่ตอบโจทย์การใช้ประโยชน์มากกว่าการมุ่งเน้นผลผลิตทางวิชาการเพียงอย่างเดียว ข้อค้นพบเหล่านี้สะท้อนสัญญาณเชิงบวกของการเปลี่ยนผ่านจากการมุ่งเน้นผลผลิต (Outputs) ไปสู่การเกิดผลลัพธ์ (Outcomes) โดยเริ่มปรากฏหลักฐานของการนำความรู้ ทักษะ และกลไกที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคล องค์กร และเครือข่าย อย่างไรก็ตามหลักฐานจากความคิดเห็นยังไม่เพียงพอที่จะสรุปขนาดหรือระดับของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในระดับประเทศ จึงควรมีการติดตามผลลัพธ์อย่างเป็นระบบเพิ่มเติม เช่น อัตราการนำ

ความรู้ไปใช้ การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และผลที่เกิดขึ้นภายหลังการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้

6. การมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบเชื่อมโยงสำคัญของ ACE ทั้ง 6 ด้าน

การมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงาน ACE ในหลายด้าน เนื่องจากการจัดทำและขับเคลื่อนแผนจำเป็นต้องอาศัยการรับฟังความคิดเห็น การสร้างความเข้าใจ การเข้าถึงข้อมูล และการทำงานร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะหน่วยงานที่ทำงานใกล้ชิดกับเกษตรกร ประชาชน และกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ สะท้อนว่าการสร้างความตระหนักและการเข้าถึงข้อมูลเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและนำข้อมูลไปใช้ในการปรับเปลี่ยนการปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงมิได้เป็นเพียงหนึ่งในองค์ประกอบ ACE เท่านั้น แต่มีบทบาทเป็น กลไกเชื่อมโยง (Cross-cutting Mechanism) ระหว่างการศึกษา การฝึกอบรม การสร้างความตระหนัก การเข้าถึงข้อมูล และการดำเนินงานด้านอื่น ๆ การยกระดับจากการ “เข้าร่วมกิจกรรม” ไปสู่การ “มีส่วนร่วมในการกำหนด ตัดสินใจ ดำเนินการ และติดตามผล” จึงเป็นประเด็นสำคัญสำหรับการพัฒนา ACE ในระยะต่อไป

7. การยกระดับจาก “การรับรู้” ไปสู่ “การเปลี่ยนแปลง”

ช่องว่างที่สำคัญ คือ การยกระดับจากการรับรู้ไปสู่การเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ประเทศไทยมีการดำเนินกิจกรรมด้านการสร้างความตระหนักและการให้ความรู้เป็นจำนวนมาก แต่กิจกรรมจำนวนหนึ่งยังมีลักษณะคล้ายคลึงกันและยังไม่สามารถต่อยอดหรือขยายประเด็นให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งอย่างต่อเนื่อง ข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการสร้างความตระหนัก (Awareness) กับการเสริมพลัง (Empowerment) กล่าวคือ การที่ประชาชนได้รับข้อมูลหรือมีความตระหนักเพิ่มขึ้นเป็นผลลัพธ์ขั้นต้น แต่เป้าหมายของ ACE ควรขยายไปสู่ความสามารถในการใช้ข้อมูล การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และความสามารถในการลงมือดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศ ดังนั้นความท้าทายในระยะต่อไปมิใช่เพียงการเพิ่มจำนวนกิจกรรมประชาสัมพันธ์หรือการให้ความรู้ การดำเนินงานในระยะต่อไปจึงควรมุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการสื่อสารที่มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งพัฒนากลไกการติดตามที่สามารถสะท้อนเส้นทางการเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่การสร้างความตระหนัก (Awareness) การพัฒนาความรู้และความเข้าใจ (Knowledge) การเสริมสร้างศักยภาพ (Capacity) การนำไปสู่การลงมือปฏิบัติ (Action) จนถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมและเชิงระบบ (Behavioral/System Change)

8. ความซับซ้อนของการดำเนินงานและความจำเป็นในการกำหนดเป้าหมายร่วม

จากการติดตามและประเมินผล พบว่า มีหน่วยงานดำเนินงานในประเด็นเดียวกัน ซึ่งสะท้อนทั้งโอกาสและความท้าทาย แสดงให้เห็นว่าประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้รับความสนใจจากหลายหน่วยงาน แต่อีกด้านหนึ่งหากขาดกลไกการประสานงานอาจนำไปสู่กิจกรรมที่ซ้ำซ้อน การใช้ทรัพยากรที่ไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

และการมีข้อมูลที่ไม่สามารถเชื่อมโยงกันได้ จึงควรยกระดับจากการมีหลายหน่วยงานดำเนินงานไปสู่การกำหนดเป้าหมายร่วม (Shared Goals) การแบ่งบทบาท (Role Clarification) และการใช้ตัวชี้วัดหรือข้อมูลร่วม (Shared Indicators/Data) เพื่อให้ความร่วมมือเกิดผลในเชิงระบบมากขึ้น

9. ความร่วมมือระหว่างประเทศมีศักยภาพในการเชื่อมโยงกับนโยบายและการยกระดับผลการดำเนินงานของประเทศ

ความร่วมมือระหว่างประเทศกับนโยบายและสถานการณ์ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย รวมถึงความสำคัญของการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และแนวปฏิบัติที่ดี อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาร่วมกับผลการประเมินเชิงคะแนน ซึ่งด้านความร่วมมือระหว่างประเทศอยู่ในกลุ่มคะแนนต่ำกว่าด้านการศึกษา การฝึกอบรม และการสร้างความตระหนัก ประเด็นสำคัญในระยะต่อไป

ความสำเร็จสำคัญ (Top Achievements)

1. การขับเคลื่อน ACE มีความเป็นระบบและเกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานมากขึ้น

ผลสำเร็จ: ในปี 2569 การขับเคลื่อน ACE มีพัฒนาการจากการดำเนินงานตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ไปสู่การดำเนินงานภายใต้กรอบและเป้าหมายร่วมที่ชัดเจนขึ้น โดยหน่วยงานภาคีสะท้อนถึงการมี แผน ACE ตัวชี้วัด (KPI) หน่วยงานรับผิดชอบ และระบบรายงานผล รวมถึงการนำประเด็น ACE ไปเชื่อมโยงกับแผนและภารกิจของหน่วยงาน

หลักฐานเชิงประจักษ์: ข้อมูลจากหน่วยงานสะท้อนว่าแผน ACE ช่วยทำให้ทิศทางการดำเนินงานมีความชัดเจนมากขึ้น และเกิดการเชื่อมโยงระหว่างภาคการศึกษา สิ่งแวดล้อม ภาครัฐ เอกชน และประชาชน ขณะที่สำนักงานสภาพัฒนาการศึษาระบุว่าการให้ภาคีจากหลายภาคส่วนร่วมจัดทำแผนตั้งแต่ต้น ช่วยให้แผนมีความชัดเจนและเห็นเป้าหมายร่วมกันมากขึ้น ส่วนกรมส่งเสริมการเกษตรสะท้อนว่าเกิดทั้งการวิเคราะห์องค์ความรู้ การบูรณาการ และแนวทางการดำเนินงานร่วมภายใต้ตัวชี้วัด

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น: เริ่มปรากฏพัฒนาการจากการที่แต่ละหน่วยงานดำเนินงานตามบทบาทและภารกิจของตน ไปสู่การทำงานที่มีทิศทาง เป้าหมาย และกรอบการดำเนินงานร่วมกันมากขึ้น ซึ่งเป็นฐานสำคัญสำหรับการยกระดับ ACE ให้เป็นกลไกการขับเคลื่อนระดับประเทศที่สามารถเชื่อมโยงการดำเนินงานของหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบในระยะต่อไป

2. การสร้างความตระหนักรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขยายตัวและเข้าถึงสาธารณชนมากขึ้น

ผลสำเร็จ: การสร้างความตระหนักรู้เป็นหนึ่งในด้านที่มีหลักฐานเชิงปริมาณชัดเจน โดยมีการผลิตและเผยแพร่สื่อ การจัดกิจกรรมสาธารณะ และการสื่อสารผ่านหลายช่องทางเพิ่มขึ้น พร้อมกับการมีส่วนร่วมของหน่วยงานหลายภาคส่วน

หลักฐานและสถิติสำคัญ: กรมประชาสัมพันธ์รายงานว่า มีการ ผลิตสื่อมากกว่า 40 ชิ้น และจัดกิจกรรมมากกว่า 300 ครั้ง เพื่อสร้างการรับรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแก่สาธารณชน ส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและกิจกรรมได้มากขึ้น และมีหลายหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชน นอกจากนี้ กรุงเทพมหานครมีการจัด Bangkok Climate Action Week โดยปี 2568 เป็นปีแรกและ

ดำเนินการต่อเนื่องในปี 2569 ผ่านความร่วมมือระหว่าง กทม. ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรระหว่างประเทศ สะท้อนการนำประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจากระดับประเทศไปสู่พื้นที่และพื้นที่สาธารณะมากขึ้น

ที่มา: สำนักงานสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร, 2568

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น: หลักฐานดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเริ่มขยายจากการเป็นประเด็นเฉพาะของหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม ไปสู่ประเด็นที่ได้รับการสื่อสารและสร้างการรับรู้ในวงกว้าง ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและภาคส่วนที่หลากหลายมากขึ้น

3. การศึกษาและการพัฒนาทักษะเริ่มสร้างฐานความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Literacy) และทักษะสีเขียว (Green Skills)

ผลสำเร็จ: การดำเนินงานด้านการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพมีความก้าวหน้าในการบูรณาการประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการพัฒนาทักษะของกำลังคน โดยหลายหน่วยงานได้พัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ กิจกรรม และกระบวนการฝึกอบรมที่เชื่อมโยงกับความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและทักษะสีเขียว (Green Skills) ซึ่งเป็นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Literacy) และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำในระยะต่อไป

หลักฐาน: ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสะท้อนการขยายตัวของการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในหลายกลุ่มเป้าหมาย โดย สกร. รายงานการพัฒนาหลักสูตร สื่อ และกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งการเรียนรู้ในระบบและนอกระบบ รวมถึงประชาชนในหลากหลายช่วงวัย ขณะที่กรมพัฒนาฝีมือแรงงานรายงานการดำเนินงานทั้งในรูปแบบหลักสูตรกลางและหลักสูตรที่สถานประกอบการยื่นขอรับรอง ซึ่งเชื่อมโยงกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนผ่านที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมและหลักสูตรที่หลากหลายมากขึ้น

ในมิติการพัฒนากำลังคนและภาคธุรกิจ ยังปรากฏแนวทางที่เชื่อมโยงกับงานสีเขียว (Green Jobs) ทักษะสีเขียว (Green Skills) และธุรกิจสีเขียว (Green Business) โดย สสว. เชื่อมการสร้างความตระหนักของผู้ประกอบการ SME เข้ากับการพัฒนาศักยภาพ (Capacity Building) การเชื่อมโยงตลาด บริการพัฒนาธุรกิจ (Business Development Services: BDS) และการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Finance) ซึ่งสะท้อนพัฒนาการของ ACE จากการมุ่งสร้างความรู้และความตระหนัก ไปสู่การเตรียมความพร้อมด้านทักษะและขีดความสามารถของผู้ประกอบการและภาคเศรษฐกิจในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจสีเขียวและคาร์บอนต่ำ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น: การดำเนินงานเริ่มมีพัฒนาการจากการมุ่งสร้างความตระหนักด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Awareness) ไปสู่การวางฐานด้านความรู้ (Climate Literacy) และการพัฒนาทักษะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้และลงมือปฏิบัติ (Skills for Action) มากขึ้น ซึ่งเป็นฐานสำคัญสำหรับการเตรียมความพร้อมของกำลังคนให้สามารถรองรับการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจสีเขียวและคาร์บอนต่ำ (Green Transition) ในระยะต่อไป

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

การดำเนินงานเริ่มมีพัฒนาการจากการมุ่งสร้างความตระหนักด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไปสู่การวางฐานด้าน ความรอบรู้และการพัฒนากิจกรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้และลงมือปฏิบัติได้มากขึ้น ซึ่งเป็นฐานสำคัญสำหรับการเตรียมความพร้อมของกำลังคนให้สามารถรองรับการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจสีเขียวและคาร์บอนต่ำในระยะต่อไป

4. การเข้าถึงข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศพัฒนาสู่การเชื่อมโยงและเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น

ผลสำเร็จ: การเข้าถึงข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีพัฒนาการสำคัญจากข้อมูลที่กระจายอยู่ในหลายหน่วยงาน ไปสู่การรวบรวม เชื่อมโยง และเปิดเผยข้อมูลผ่านระบบและช่องทางที่หลากหลายมากขึ้น โดยมีการพัฒนาศูนย์ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (CCIC) การจัดทำชุดข้อมูลเปิด (Open Data) ตลอดจนระบบและช่องทางสำหรับติดตามข้อมูลและสถานการณ์ ซึ่งช่วยวางฐานสำหรับการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเป็นระบบมากขึ้น

หลักฐาน: ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสะท้อนพัฒนาการของระบบข้อมูลในหลายมิติ โดย CCIC มีบทบาทในการรวบรวมและเชื่อมโยงข้อมูลที่เดิมกระจายอยู่ในหลายหน่วยงานเข้าสู่ระบบกลาง ซึ่งช่วยเพิ่มความสะดวกในการสืบค้นและสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในอนาคต ขณะที่ GISTDA สะท้อนถึงการพัฒนาข้อมูลที่มีความทันสมัย รวดเร็ว และต่อเนื่อง รวมถึงการบูรณาการข้อมูลจากหลายหน่วยงานและการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูล

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติรายงานการให้บริการข้อมูลเปิด (Open Data) และช่องทางสำหรับติดตามข้อมูลและสถานการณ์ด้านทรัพยากรน้ำ ขณะที่ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษสะท้อนความก้าวหน้าในการรวบรวมและเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ รวมถึงการเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าสู่ CCIC ซึ่งสะท้อนแนวโน้มของการพัฒนาจากการจัดเก็บข้อมูลแยกตามหน่วยงาน ไปสู่การเชื่อมโยงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลร่วมกันมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น: ระบบข้อมูลเริ่มมีพัฒนาการจากข้อมูลที่กระจัดกระจายอยู่ในหลายหน่วยงาน (Fragmented Data) ไปสู่การเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูล (Integrated Data) และการพัฒนาข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น (Accessible Climate Information) ซึ่งเป็นฐานสำคัญสำหรับการเรียนรู้ การวางแผน การตัดสินใจ และการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) ของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

5. การมีส่วนร่วมขยายจากระดับนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่และชุมชน

ผลสำเร็จ: การดำเนินงานให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากขึ้น ทั้งในกระบวนการรับฟังความคิดเห็น การทำงานร่วมกับชุมชน และการคำนึงถึงความต้องการของกลุ่มเปราะบาง สะท้อนพัฒนาการของการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีบทบาทในการสะท้อนปัญหา ความต้องการ และบริบทของพื้นที่ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากขึ้น

หลักฐาน: กรมโยธาธิการและผังเมืองสะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ก่อนการดำเนินงาน โดยมีการเพิ่มเวทีรับฟังความคิดเห็นและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของกลุ่มเปราะบางมากขึ้น ซึ่งช่วยให้หน่วยงานสามารถระบุปัญหาและบริบทของประชาชนในพื้นที่ และนำข้อมูลดังกล่าวไปประกอบการออกแบบแนวทางดำเนินงานให้เหมาะสมกับพื้นที่มากขึ้น ในขณะที่ระดับชุมชน ส.ป.ก. รายงานตัวอย่างการนำความรู้ไปสู่การปรับเปลี่ยนแนวปฏิบัติ เช่น การปลูกต้นไม้ การลดการเผาขยะ และการทำเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาชุมชนต้นแบบด้าน

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสะท้อนสัญญาณของการเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมกับการลงมือปฏิบัติในระดับพื้นที่

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น: เริ่มเห็นพัฒนาการจากการมองประชาชนเป็นเพียงผู้รับข้อมูลหรือผู้ให้ความคิดเห็น ไปสู่การมีบทบาทเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสะท้อนปัญหา ร่วมเรียนรู้ และลงมือดำเนินการในระดับชุมชนและพื้นที่มากขึ้น ซึ่งเป็นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาไปสู่การมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย (Meaningful Participation) และการขับเคลื่อนการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

6. งานวิจัยและองค์ความรู้เริ่มถูกนำไปใช้สนับสนุนการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Adaptation) ในพื้นที่

ผลสำเร็จ: เริ่มปรากฏพัฒนาการในการเชื่อมโยงงานวิจัยและนวัตกรรมกับการนำไปใช้ประโยชน์ในบริบทจริง โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Adaptation) การบริหารจัดการทรัพยากร และการเสริมสร้างความสามารถของชุมชนในการรับมือกับความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศ

หลักฐาน: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติสะท้อนการดำเนินงานด้านการวิจัยและนวัตกรรมแบบมุ่งเป้าในช่วง พ.ศ. 2565–2569 ซึ่งให้ความสำคัญกับการผลักดันผลงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะในระดับชุมชน ครอบคลุมประเด็นสำคัญ เช่น การบริหารจัดการน้ำและการจัดการภัยพิบัติ รวมถึงการนำองค์ความรู้และนวัตกรรมไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง และนำข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback) จากการใช้งานมาปรับปรุงและพัฒนางานให้เหมาะสมกับบริบทมากขึ้น

ในภาคเกษตร ปรากฏตัวอย่างการพัฒนาแนวทางการเกษตรที่สนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการผลิตคาร์บอนต่ำ ผ่านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งสะท้อน การเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางวิชาการกับการพัฒนาแนวทางปฏิบัติในภาคการผลิต

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น: เริ่มเห็นพัฒนาการจากการมุ่งสร้างองค์ความรู้ (Knowledge Generation) ไปสู่ การนำองค์ความรู้ไปทดลองและประยุกต์ใช้ (Knowledge Application) ในบริบทจริงมากขึ้น ซึ่งเป็นฐานสำคัญ สำหรับการพัฒนาไปสู่การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับพื้นที่ (Local Climate Adaptation) และการใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้เพื่อสนับสนุน Climate Action อย่างเป็นรูปธรรม

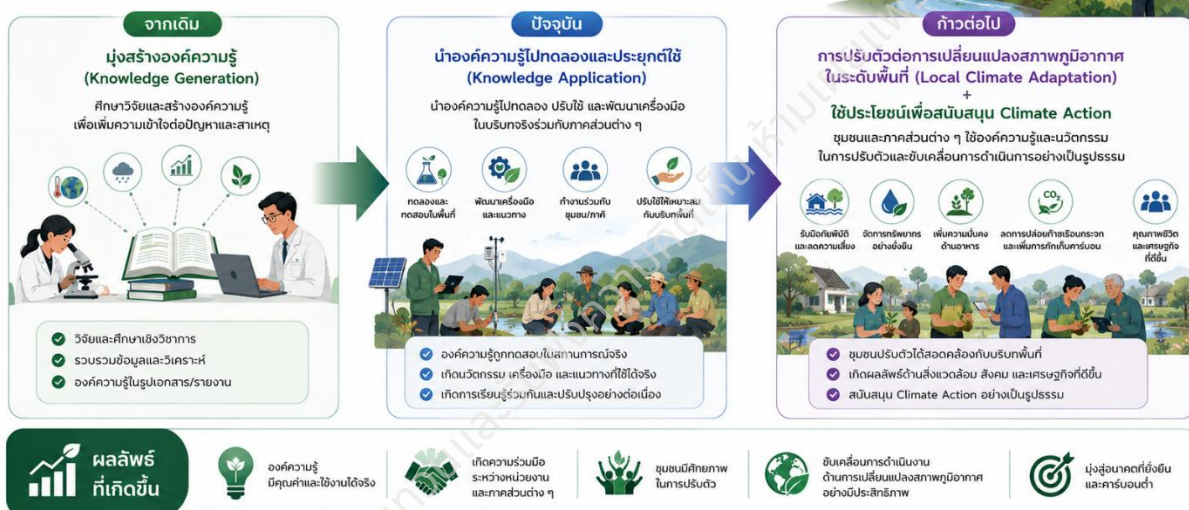
การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เริ่มเห็นพัฒนาการจากการมุ่งสร้างองค์ความรู้ (Knowledge Generation)

ไปสู่การนำองค์ความรู้ไปทดลองและประยุกต์ใช้ (Knowledge Application) ในบริบทจริงมากขึ้น

ซึ่งเป็นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาไปสู่การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับพื้นที่

(Local Climate Adaptation) และการใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้เพื่อสนับสนุน Climate Action อย่างเป็นรูปธรรม

ความท้าทายสำคัญ (Top Challenges)

ในภาพรวม ความท้าทายสำคัญของการขับเคลื่อน ACE ไม่ได้อยู่ที่การขาดกิจกรรมหรือผลผลิต แต่เป็นการยกระดับจากฐานการดำเนินงานที่มีอยู่ไปสู่การสร้างผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้ การเข้าถึงอย่างทั่วถึง การเชื่อมโยงข้อมูลและทรัพยากรระหว่างหน่วยงาน และการพัฒนาระบบติดตามที่สามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคล องค์กร และระบบได้อย่างต่อเนื่อง

Top Challenge	หลักฐานจากข้อมูลปี 2569	ประเด็น M&E ที่ควรติดตาม
1. ความตระหนักยังไม่เชื่อมโยงสู่การลงมือปฏิบัติอย่างทั่วถึง	มีข้อสะท้อนว่า แม้บุคลากรและกลุ่มเป้าหมายบางส่วนมีความตระหนักด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแล้ว แต่ยังไม่ได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้หรือปรับเปลี่ยนการปฏิบัติอย่างชัดเจน	สัดส่วนกลุ่มเป้าหมายที่นำความรู้ไปใช้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการเกิด Climate Action ภายหลังการเรียนรู้หรือเข้าร่วมกิจกรรม
2. การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายยังไม่ทั่วถึงและเท่าเทียม	มีข้อสะท้อนว่า กิจกรรมด้านการสร้างความตระหนักและการเข้าถึงข้อมูลยังครอบคลุมเพียงบางกลุ่ม และยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงประชาชนบางพื้นที่หรือบางกลุ่ม	ความครอบคลุม (Coverage) จำแนกตามพื้นที่ อายุ เพศ กลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มเปราะบาง รวมถึงช่องว่างและความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง
3. ฐานการดำเนินงานยังให้น้ำหนักกับผลผลิต (Outputs) มากกว่าผลลัพธ์ (Outcomes)	การรายงานส่วนใหญ่ยังเน้นจำนวนสื่อ กิจกรรม หลักสูตร ผู้เข้าร่วม เครือข่าย และชุดข้อมูล ขณะที่หลักฐานเกี่ยวกับการนำไปใช้และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายยังมีจำกัด	ตัวชี้วัดระดับผลลัพธ์ (Outcome Indicators) เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะ การนำไปใช้ พฤติกรรม และผลลัพธ์ในระยะยาว
4. การเชื่อมโยงและใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงานยังต้องพัฒนา	หน่วยงานสะท้อนความต้องการข้อมูลที่มีมาตรฐานและสอดคล้องกัน รวมถึงการมีฐานหรือจุดเชื่อมโยงข้อมูลที่สามารถใช้สนับสนุนการขับเคลื่อน ACE ร่วมกัน	จำนวนและสัดส่วนชุดข้อมูลที่มีมาตรฐาน และสามารถเชื่อมโยงหรือใช้ร่วมกันได้จริง คุณภาพข้อมูล ความถี่ในการปรับปรุง และระดับการนำข้อมูลไปใช้
5. ความต่อเนื่องของงบประมาณ บุคลากร	หลายหน่วยงานสะท้อนความต้องการด้านงบประมาณ บุคลากร เครื่องมือ	งบประมาณและทรัพยากรที่สนับสนุน ACE ความต่อเนื่องของการจัดสรร

Top Challenge	หลักฐานจากข้อมูลปี 2569	ประเด็น M&E ที่ควรติดตาม
และทรัพยากรสนับสนุนยังเป็นข้อจำกัด	และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถดำเนินงานและขยายผลได้	ทรัพยากร และสัดส่วนหน่วยงานที่บูรณาการ ACE เข้าสู่แผนงานและงบประมาณประจำ
6. ระบบ KPI ยังต้องยกระดับจากการวัดกิจกรรมไปสู่การวัดผลลัพธ์ร่วม	แม้หลายหน่วยงานเริ่มกำหนด KPI ที่เกี่ยวข้อง แต่ตัวชี้วัดส่วนใหญ่ยังแตกต่างกันตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน และหลักฐานเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม การนำไปใช้ และผลลัพธ์ระดับระบบยังไม่สม่ำเสมอ	การพัฒนาชุดตัวชี้วัดร่วมระดับประเทศ (Shared/National ACE KPIs) ที่ครอบคลุม Outputs, Outcomes และ System Change พร้อมนิยาม วิธีวัด แหล่งข้อมูล และรอบการรายงานที่ใช้ร่วมกัน

TOP 6 CHALLENGES ปี 2569

ความท้าทายสำคัญในการขับเคลื่อน ACE

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญ

ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) และความตกลงปารีส (Paris Agreement) ส่งผลให้ประเทศไทยมีพันธกรณีในการดำเนินงานด้านการลดก๊าซเรือนกระจก การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนการดำเนินงานภายในประเทศเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ ภายใต้ยุทธศาสตร์ระยะยาวในการพัฒนาแบบปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำของประเทศไทย (Thailand's Long-Term Low Greenhouse Gas Emission Development Strategy: LT-LEDS) และเป้าหมายการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด (Nationally Determined Contributions: NDCs) รวมทั้งการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG Economy)

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไม่เพียงจะเป็นการลดก๊าซเรือนกระจก การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การดำเนินงานรายสาขา หรือการดำเนินงานในระดับท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาชน จำเป็นต้องอาศัยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศควบคู่กับการพัฒนาองค์ความรู้ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ และการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้สามารถรับมือและปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้น

คณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติได้มอบหมายให้กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมทำหน้าที่เป็นหน่วยประสานงานกลางของประเทศ (National Focal Point) สำหรับการดำเนินงานตามมาตรา 6 แห่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Article 6 of the United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) และมาตรา 12 ของความตกลงปารีส ในประเด็นการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ Action for Climate Empowerment (ACE) โดยมุ่งสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจต่อเป้าหมายของประเทศด้านการลดก๊าซเรือนกระจก ส่งเสริมศักยภาพของทุกภาคส่วน และสนับสนุนแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

การดำเนินงาน ACE ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ (1) การศึกษา (Education) (2) การฝึกอบรม (Training) (3) การสร้างจิตสำนึก (Public Awareness) (4) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสาธารณชน (Public Access to Information) (5) การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) และ

(6) ความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Cooperation) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านทำหน้าที่เป็นกลไกสนับสนุนการถ่ายทอดนโยบาย แผน และองค์ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไปสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับประเทศเพื่อให้การเสริมสร้างศักยภาพด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศสอดคล้องกับบริบทระหว่างประเทศตลอดจนรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายและโครงสร้างการดำเนินงานภายในประเทศ จึงได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2569–2573 เพื่อเป็นกรอบแนวทางสำหรับการประสานความร่วมมือและการบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนให้มีความชัดเจน เป็นระบบ และสามารถขับเคลื่อนไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม

แผนดังกล่าวกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “เสริมพลังความร่วมมือทุกภาคส่วนสร้างขีดความสามารถการดำเนินงานตามเป้าหมายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ พร้อมขับเคลื่อนประเทศไทยสู่สังคมคาร์บอนต่ำอย่างยั่งยืน” และกำหนดเป้าหมายให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและมีศักยภาพในการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมคาร์บอนต่ำ และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยใช้ตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์ขององค์ประกอบ ACE ทั้ง 6 ด้านเป็นกรอบในการติดตามผลการดำเนินงาน ด้วยเหตุนี้การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานด้านการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย ประจำปี 2569 จึงมีบทบาทสำคัญในการรวบรวมและสะท้อนผลการขับเคลื่อนแผนในปีแรกของการดำเนินงาน โดยมุ่งติดตามทั้งความก้าวหน้าระดับกิจกรรม ผลผลิต ผลลัพธ์ และการเปลี่ยนแปลงในเชิงระบบ ตลอดจนใช้ผลการติดตามและประเมินผลเป็นข้อมูลประกอบการเรียนรู้ การปรับปรุงการดำเนินงาน การกำหนดทิศทางเชิงนโยบาย และการรายงานความก้าวหน้าของประเทศไทยภายใต้กรอบความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับประเทศและระดับนานาชาติ

2. กรอบการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ Action for Climate Empowerment (ACE) เป็นกรอบการดำเนินงานภายใต้มาตรา 6 ของ UNFCCC และมาตรา 12 ของข้อตกลงปารีส ซึ่งมุ่งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ศักยภาพ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางของประเทศไทยในการขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว แผนปฏิบัติการ ACE ของประเทศไทย กำหนดองค์ประกอบการทำงาน 6 ด้านที่มีความสัมพันธ์และสนับสนุนซึ่งกันและกัน

2.1 ด้านการศึกษา (Education)

ด้านการศึกษามุ่งพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Learning Ecosystem) ครอบคลุมการศึกษาในระบบ การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนและประชาชนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงองค์ความรู้พัฒนาสมรรถนะด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ และการมีส่วนร่วมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้แผนให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรสื่อการเรียนรู้ เทคโนโลยีดิจิทัล กลไกเชิงนโยบาย เครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนการวิจัยและนวัตกรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2.2 ด้านการฝึกอบรม (Training)

ด้านการฝึกอบรมมุ่งพัฒนากำลังคนและผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Climate Change Workforce and Change Agents) ในทุกภาคส่วนให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยให้ความสำคัญกับทักษะสีเขียว (Green Skills) งานสีเขียว (Green Jobs) การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ การพัฒนาหลักสูตรและเครื่องมือฝึกอบรม ตลอดจนการพัฒนาเครือข่ายวิทยากรและระบบการพัฒนาวิทยากร (Training of Trainers: ToT) เพื่อเสริมสร้างกลไกการถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งให้ผู้ผ่านการพัฒนาสามารถทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และขยายผลไปยังกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่อื่นได้อย่างเป็นระบบ

2.3 ด้านการสร้างจิตสำนึก (Public Awareness)

ด้านการสร้างจิตสำนึก มุ่งพัฒนาความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Literacy) และยกระดับความตระหนักรู้ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้สามารถเข้าถึง เข้าใจ และใช้ประโยชน์จากข้อมูลและองค์ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับบริบทชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior Change Communication: BCC) การสื่อสารสาธารณะผ่านช่องทางที่หลากหลาย การสร้างพื้นที่ต้นแบบวิถีชีวิตคาร์บอนต่ำ และการพัฒนาค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

2.4 ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสาธารณชน (Public Access to Information)

ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสาธารณชน มุ่งพัฒนาระบบนิเวศข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Information Ecosystem) เพื่อให้ข้อมูลสามารถเชื่อมโยง แลกเปลี่ยน และใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างมีมาตรฐาน โปร่งใส และเท่าเทียม โดยสนับสนุนการพัฒนาฐานข้อมูลกลาง ระบบดิจิทัล และบริการข้อมูลที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้กลุ่มต่าง ๆ ควบคู่กับการพัฒนาทักษะด้านข้อมูล (Data Literacy) การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการตัดสินใจ (Evidence-based Decision Making) และกลไกธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance)

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation)

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย (Meaningful Participation) ของประชาชนและทุกภาคส่วนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ และการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยพัฒนากลไกที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มสามารถเสนอความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกำหนดแนวทาง และร่วมดำเนินงานด้านการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนส่งเสริมการสร้างภาคีเครือข่ายและความร่วมมือในระดับพื้นที่เพื่อเสริมสร้างความเป็นเจ้าของร่วม (Ownership) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) ที่ตอบสนองต่อบริบท ความต้องการ และศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

2.6 ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Cooperation)

ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ มุ่งยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศให้เป็นกลไกสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศในด้านองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม แหล่งทุน และแนวปฏิบัติที่ดี ส่งเสริมการพัฒนารอบความร่วมมือกับประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และเครือข่ายระดับภูมิภาค ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การถ่ายทอดองค์ความรู้ การเข้าถึงการเงินเพื่อสภาพภูมิอากาศ (Climate Finance) และการเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีของประเทศไทยสู่ระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ

ทั้งนี้ในเชิงกรอบเวลา แผน ACE พ.ศ. 2569–2573 แบ่งหมวดหมู่การดำเนินงานออกเป็น ระยะสั้น 1–2 ปี ระยะยาว 3–5 ปี และการดำเนินงานต่อเนื่องตลอดระยะ 1–5 ปี โดยใช้กรอบเวลาดังกล่าวเพื่อจัดลำดับการพัฒนา ตั้งแต่การวางรากฐานด้านนโยบาย หลักสูตร เครื่องมือ ระบบข้อมูล และกลไกการมีส่วนร่วม ไปจนถึงการยกระดับสู่ระบบ กลไก และเครือข่ายที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืนในระยะยาว

3. ความเชื่อมโยงกับกรอบนโยบาย

แผนปฏิบัติการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2569–2573 ได้รับการออกแบบให้มีความสอดคล้องกับกรอบนโยบายและแผนในหลายระดับ ทั้งพันธกรณีระหว่างประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนระดับที่ 3 ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงาน ACE ทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมโยงการพัฒนาศักยภาพของประชาชนและหน่วยงานเข้ากับเป้าหมายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ

3.1 ข้อตกลงปารีส (Paris Agreement)

ข้อตกลงปารีสมีเป้าหมายควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้อยู่ต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียสเมื่อเทียบกับยุคก่อนอุตสาหกรรม และมุ่งพยายามจำกัดการเพิ่มขึ้นไม่ให้เกิน 1.5 องศาเซลเซียส โดยให้ประเทศภาคี

กำหนดเป้าหมายของตนผ่าน NDCs และให้ความสำคัญกับความโปร่งใสในการรายงานผลการดำเนินงาน สำหรับประเทศไทย ความตกลงปารีสมีความเชื่อมโยงกับการดำเนินงานทั้งในด้านการลดก๊าซเรือนกระจก การสร้างความโปร่งใส การเข้าร่วม Global Stocktake การเข้าถึงการสนับสนุนด้านการเงิน เทคโนโลยี และการเสริมสร้างศักยภาพ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนการส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น ACE จึงเป็นกลไกสำคัญที่สนับสนุนการสร้างความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานตามความตกลงปารีส

3.2 กรอบ Action for Climate Empowerment ภายใต้ UNFCCC

การดำเนินงาน ACE ของประเทศไทยเชื่อมโยงโดยตรงกับมาตรา 6 ของ UNFCCC และมาตรา 12 ของความตกลงปารีส ซึ่งให้ความสำคัญกับการศึกษา การฝึกอบรม การสร้างจิตสำนึก การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสาธารณชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยมีกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมทำหน้าที่เป็นหน่วยประสานงานกลางของประเทศในการขับเคลื่อนองค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน

3.3 การมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด (Nationally Determined Contributions: NDCs)

NDC เป็นกลไกหลักภายใต้ความตกลงปารีสที่ประเทศภาคีใช้กำหนดเป้าหมายและมาตรการด้านการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ การดำเนินงาน ACE สนับสนุน NDC ผ่านการยกระดับองค์ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และความสามารถของหน่วยงาน ภาครัฐกิจ ชุมชน และประชาชน เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการลดก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งนำองค์ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไปบูรณาการในการปฏิบัติงานและการดำเนินงานของตนได้อย่างเหมาะสม

3.4 ยุทธศาสตร์ระยะยาวในการพัฒนาแบบปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำของประเทศไทย (LT-LEDS)

แผน ACE เชื่อมโยงกับ LT-LEDS ในฐานะกลไกด้านการพัฒนาทุนมนุษย์และความพร้อมของสังคมเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่การพัฒนาแบบปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำ โดยเน้นการพัฒนาความรู้ สมรรถนะ ทักษะ สีเขียว การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสร้างระบบข้อมูล และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสนับสนุนการขับเคลื่อนเป้าหมายด้านการลดก๊าซเรือนกระจกในระยะยาวของประเทศ

3.5 ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับที่ 2

แผน ACE มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมุ่งสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สร้างสังคมคาร์บอนต่ำ และส่งเสริมให้ประชาชนสามารถรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงการยกระดับกระบวนการทัศน์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนหลักการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 18 การเติบโตอย่างยั่งยืน ทั้งแผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพ

ภูมิอากาศ และแผนย่อยการยกระดับกระบวนการเพื่อกำหนดอนาคตประเทศ ซึ่งให้ความสำคัญกับการลดก๊าซเรือนกระจก การปรับตัว การส่งเสริมพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมที่พึงประสงค์ และการพัฒนาเครื่องมือและกลไกการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในส่วนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566–2570 การดำเนินงาน ACE มีความสัมพันธ์กับเป้าหมายการพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ การเปลี่ยนผ่านการผลิตและการบริโภคไปสู่ความยั่งยืน และการเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยเฉพาะหมุดหมายที่ 10 “ประเทศไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ” และหมุดหมายที่ 11 “ประเทศไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ”

3.6 แผนระดับที่ 3 และแผนรายสาขาที่เกี่ยวข้อง

แผน ACE เชื่อมโยงกับแผนระดับที่ 3 และแผนรายสาขาจำนวนมาก ได้แก่ แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ แผนปฏิบัติราชการของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนด้านการอุดมศึกษา แผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม แผนปฏิบัติการด้านการประชาสัมพันธ์ แผนปฏิบัติการดิจิทัล ตลอดจนแผนของหน่วยงานด้านพลังงาน อุตสาหกรรม การปกครองท้องถิ่น และกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ การเชื่อมโยงดังกล่าวสะท้อนลักษณะของ ACE ที่ต้องอาศัยการดำเนินงานแบบสหสาขาและการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน

3.7 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

แผน ACE ระบุความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนหลายเป้าหมาย โดยเฉพาะ SDG 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ SDG 7 พลังงานสะอาดที่เข้าถึงได้ SDG 11 เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน SDG 12 การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน SDG 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ SDG 16.10 การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และ SDG 17 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะเป้าหมายย่อย SDG 13.3 ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา การสร้างความตระหนักรู้ และการเพิ่มขีดความสามารถของมนุษย์และสถาบันในด้านการลดก๊าซเรือนกระจก การปรับตัว การลดผลกระทบ และการเตือนภัยล่วงหน้า มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับสาระสำคัญของ ACE และถูกนำมาใช้เป็นหนึ่งในกรอบอ้างอิงสำหรับการติดตามและประเมินผลตามแผน

4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Action for Climate Empowerment: ACE) ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

4.2 เพื่อจัดทำรายงานและประเมินผลการดำเนินงานเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

จากพลังชุมชนสู่การยอมรับระดับสากล (The Local-Global Bridge)

การขับเคลื่อน ACE ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นต้องเชื่อมโยงการดำเนินงานตั้งแต่ ระดับท้องถิ่น (Local Action) ระดับนโยบาย (Policy Partnership) ไปจนถึงระดับสากล (International Recognition) เพื่อให้การดำเนินงานในแต่ละระดับสามารถสนับสนุนและต่อยอดซึ่งกันและกัน อันนำไปสู่การขยายผลการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ระดับท้องถิ่น (Local Action) เป็นฐานสำคัญของการขับเคลื่อน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน สตรี เยาวชน กลุ่มเปราะบาง ชุมชน และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อร่วมกันกำหนดและดำเนินกิจกรรมด้านการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ รวมถึงการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและภาคส่วนต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างความเป็นเจ้าของร่วม (Ownership) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) ที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง

ผลการดำเนินงานและบทเรียนจากระดับพื้นที่สามารถยกระดับเข้าสู่ ระดับนโยบาย (Policy Partnership) ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ข้อเสนอ ความต้องการ และประสบการณ์จากพื้นที่สามารถนำไปใช้ประกอบการกำหนดหรือปรับปรุงนโยบาย แผน และมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ขณะเดียวกันกลไกเชิงนโยบายสามารถสนับสนุนการพัฒนาชุมชนและเมืองให้มีภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และขับเคลื่อนไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำได้อย่างเป็นระบบ จึงเกิดความสัมพันธ์แบบสองทิศทางระหว่างการดำเนินงานจากระดับพื้นที่และการสนับสนุนจากระดับนโยบาย เมื่อการดำเนินงานในระดับพื้นที่และระดับนโยบายสามารถสร้างผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม แนวปฏิบัติที่ดี พื้นที่หรือเมืองต้นแบบ ตลอดจนองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เกิดขึ้น สามารถนำไปขยายผลและแลกเปลี่ยนใน ระดับสากล (International Recognition) ผ่านเครือข่ายและกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งในด้านองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดี ซึ่งนอกจากจะช่วยยกระดับการดำเนินงานของประเทศไทยแล้ว ยังเป็นช่องทางในการเผยแพร่ต้นแบบและบทเรียนจากประเทศไทยให้ได้รับการยอมรับและนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ

ดังนั้น แนวคิดจากพลังชุมชนสู่การยอมรับระดับสากล จึงสะท้อนกระบวนการขับเคลื่อนที่เชื่อมโยงการปฏิบัติในระดับพื้นที่ สู่การยกระดับสู่กลไกและนโยบาย และการขยายผลและแลกเปลี่ยนในระดับสากล โดยมีการไหลเวียนขององค์ความรู้ ประสบการณ์ ทรัพยากร เทคโนโลยี และข้อเสนอเชิงนโยบายระหว่างแต่ละระดับอย่างต่อเนื่อง กลไกดังกล่าวช่วยให้การดำเนินงาน ACE ไม่จำกัดอยู่เพียงกิจกรรมเฉพาะพื้นที่ แต่สามารถพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ และสนับสนุนบทบาทของประเทศไทยในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ

วิธีการติดตาม และประเมินผล

1. ขอบเขตการติดตาม และประเมินผล

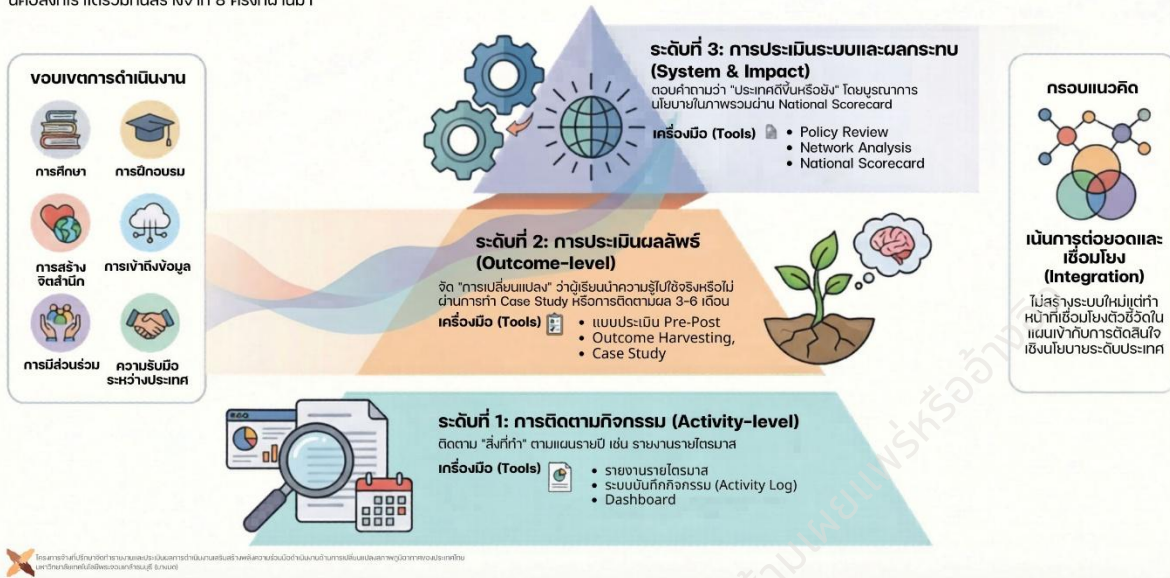
1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การออกแบบระบบการรวบรวมข้อมูลและรูปแบบการรายงานผลการดำเนินงานเสริมสร้างพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยอย่างเป็นระบบ โดยยึดแผนปฏิบัติการ Action for Climate Empowerment (ACE) เป็นกรอบหลักในการกำหนดโครงสร้างข้อมูล และบูรณาการกับหลักการและมาตรฐานการรายงานในระดับสากลภายใต้กรอบของ UNFCCC เพื่อให้ระบบที่ออกแบบขึ้นสามารถรองรับการรายงานในระดับประเทศและสามารถต่อยอดไปสู่การรายงานในระดับนานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบติดตามและประเมินผลที่ออกแบบขึ้นยึดหลัก Results-Based Management (RBM) โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ เพื่อให้สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานด้าน ACE ได้อย่างเป็นระบบ

ในเชิงเทคนิค การออกแบบระบบการรวบรวมข้อมูลจะเริ่มจากการกำหนด โครงสร้างข้อมูล (Data Structure) และ ขอบเขตข้อมูล (Data Scope) ที่จำเป็นในแต่ละองค์ประกอบของ ACE ทั้ง 6 ด้าน โดยเชื่อมโยงกิจกรรม ตัวชี้วัด และผลการดำเนินงานเข้ากับแหล่งข้อมูล หน่วยงานเจ้าของข้อมูล และความถี่ในการรายงานอย่างชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดเก็บข้อมูลมีความเป็นมาตรฐาน ลดความคลาดเคลื่อน และสามารถเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างหน่วยงานและช่วงเวลาได้ โดยอาศัยหลักการกำหนดมาตรฐานข้อมูล (Data Standardization) และการทำให้ข้อมูลสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน (Data Harmonization) เพื่อกำหนดโครงสร้าง รูปแบบ ตัวแปร หน่วยวัด และคำจำกัดความของข้อมูลที่ใช้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยลดความซ้ำซ้อนและความไม่สอดคล้องของข้อมูล ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพในการเชื่อมโยง ประมวลผล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อสนับสนุนการติดตามและประเมินผลในภาพรวมระดับประเทศ

โครงสร้างระบบติดตามและประเมินผล (M&E) สำหรับแผน ACE ของประเทศไทย

ระบบการติดตามและประเมินผลออกแบบเพื่อเชื่อมโยงตัวชี้วัดแผน ACE 6 ด้านหลักสู่การตัดสินใจเชิงนโยบายโดยการประเมินเป็น 3 ระดับที่สอดคล้องกัน
นี่คือสิ่งที่เราได้รับมาสร้างจาก 8 ครั้งที่ผ่านมา

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างระบบติดตามและประเมินผล

จากภาพที่ 2.1 แสดงกรอบแนวคิดของระบบติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation: M&E) สำหรับการขับเคลื่อนแผน Action for Climate Empowerment (ACE) ของประเทศไทย ซึ่งได้รับการออกแบบให้ครอบคลุมการดำเนินงานตามองค์ประกอบของ ACE ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การศึกษา (Education) การฝึกอบรม (Training) การสร้างความตระหนัก (Public Awareness) การเข้าถึงข้อมูล (Public Access to Information) การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) และความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Cooperation) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลผลการดำเนินงานจากระดับกิจกรรมไปสู่การประเมินผลลัพธ์และผลกระทบในระดับประเทศอย่างเป็นระบบ

โครงสร้างระบบประกอบด้วย การติดตามและประเมินผล 3 ระดับที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่ ระดับที่ 1 การติดตามกิจกรรม (Activity-level) ซึ่งมุ่งเน้นการติดตามผลผลิตและกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริงจากการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ผ่านเครื่องมือ เช่น รายงานโครงการ ระบบบันทึกกิจกรรม (Activity Log) และ Dashboard เพื่อสะท้อนความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานในเชิงปริมาณ ระดับที่ 2 การประเมินผลลัพธ์ (Outcome-level) ซึ่งมุ่งวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย อาทิ การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ พฤติกรรม หรือการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยใช้เครื่องมือ เช่น แบบประเมินก่อนและหลังการดำเนินงาน (Pre-Post Assessment) การเก็บเกี่ยวผลลัพธ์ (Outcome Harvesting) และกรณีศึกษา (Case Study) และระดับที่ 3 การประเมินผลกระทบเชิงระบบ (System and Impact-level) ซึ่งมุ่งประเมินการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบาย กลไกสถาบัน เครือข่ายความร่วมมือ และผลกระทบต่อการขับเคลื่อน

ACE ของประเทศ ผ่านเครื่องมือ เช่น การทบทวนนโยบาย (Policy Review) การวิเคราะห์เครือข่าย (Network Analysis) และระบบตัวชี้วัดระดับชาติ (National Scorecard)

นอกจากนี้ ระบบดังกล่าวยังตั้งอยู่บนแนวคิดของการบูรณาการข้อมูลและการเชื่อมโยง (Data Integration) โดยทำหน้าที่เป็นกลไกกลางในการรวบรวม สังเคราะห์ และเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ความก้าวหน้าในภาพรวมของประเทศได้อย่างเป็นเอกภาพ ลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล และสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ (Evidence-based Decision Making) อันจะนำไปสู่การพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลด้าน ACE ของประเทศไทยที่มีความโปร่งใส น่าเชื่อถือ และสามารถรองรับการรายงานผลทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว

เครื่องมือสำหรับทบทวนข้อมูลการรายงานและเชื่อมโยงผลการดำเนินงานกับกรอบ Action for Climate Empowerment (ACE) ของประเทศไทย ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือหลักในการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสถานะการดำเนินงาน ระบบข้อมูล ตัวชี้วัด และกลไกการรายงานที่หน่วยงานใช้อยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของกิจกรรมและผลการดำเนินงานกับองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านของ ACE ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 6 ส่วน ได้แก่ (1) กิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน (Current Activities) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการกิจ โครงการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (2) ข้อมูลที่มีอยู่ (Existing Data) เพื่อระบุชุดข้อมูลหรือฐานข้อมูลที่หน่วยงานจัดเก็บและสามารถนำมาใช้ในการติดตามผลการดำเนินงาน (3) ตัวชี้วัดที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน (Current KPI) เพื่อสำรวจตัวชี้วัดที่หน่วยงานใช้ในการประเมินผลการดำเนินงาน (4) การเชื่อมโยงกับองค์ประกอบของ ACE (ACE Dimension) เพื่อจัดหมวดหมู่กิจกรรมและผลการดำเนินงานให้สอดคล้องกับด้านการศึกษา การฝึกอบรม การสร้างความตระหนัก การเข้าถึงข้อมูล การมีส่วนร่วมของประชาชน และความร่วมมือระหว่างประเทศ (5) ความถี่ในการรายงาน (Reporting Frequency) เพื่อทำความเข้าใจรอบระยะเวลาและรูปแบบการรายงานของแต่ละหน่วยงาน และ (6) ประเด็นท้าทาย (Challenges) เพื่อรวบรวมข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บข้อมูล การติดตามผล และการรายงานผลการดำเนินงาน

ในเชิงกระบวนการ เครื่องมือนี้ถูกนำมาใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้แทนหน่วยงานสามารถสะท้อนข้อมูลการดำเนินงานของตนเองได้อย่างเป็นระบบ และช่วยให้คณะผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างภารกิจของหน่วยงานกับกรอบการดำเนินงาน ACE ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือดังกล่าวยังถูกนำมาใช้ในการจัดทำแผนผังการเชื่อมโยงตัวชี้วัด (Indicator Mapping) การวิเคราะห์ช่องว่างของข้อมูล (Data Gap Analysis) และการออกแบบระบบติดตามและประเมินผลระดับประเทศ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาระบบรายงานผลด้าน ACE ที่มีความเป็นมาตรฐานสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย และสามารถรองรับการรายงานผลในระดับสากลภายใต้กรอบอนุสัญญา

สหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการออกแบบกรอบการติดตามและประเมินผล คณะผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือสำหรับทบทวนข้อมูลการรายงานและเชื่อมโยงผลการดำเนินงานกับกรอบ ACE ของประเทศไทย เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน แสดงดังภาพที่ 2.2

ACE REPORTING CANVAS

เครื่องมือสำหรับทบทวนการรายงานและเชื่อมโยงกับแผน ACE

หน่วยงาน: _____

ผู้เข้าร่วม: _____

วันที่: _____

1 CURRENT ACTIVITIES
ทำกิจกรรมอะไร

หน่วยงานของท่านกำลังดำเนินกิจกรรมอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับแผน ACE

2 EXISTING DATA
มีข้อมูลอะไร

หน่วยงานของท่านมีข้อมูลอะไรอยู่แล้วที่สามารถใช้ในการรายงาน

3 CURRENT KPI
ใช้ KPI อะไร

หน่วยงานใช้ตัวชี้วัดอะไรในการติดตามผลการดำเนินงานในปัจจุบัน

4 ACE DIMENSION
เชื่อมกับ ACE ด้านไหน

กิจกรรมและข้อมูลของท่านเชื่อมโยงกับมิติใดของแผน ACE

☐ Education
☐ Training
☐ Public Awareness
☐ Public Access to Information
☐ Public Participation
☐ International Cooperation

รายละเอียดเพิ่มเติม

REPORTING FREQUENCY
รายงานบ่อยแค่ไหน

หน่วยงานรายงานผลบ่อยแค่ไหน และรายงานไปยังใคร

ความถี่ในการรายงาน

รายงานไปยัง

☐ รายเดือน (Monthly)
☐ รายไตรมาส (Quarterly)
☐ ทุก 6 เดือน (Semi-annual)
☐ รายปี (Annually)
☐ อื่น ๆ (ระบุ)

CHALLENGES
ปัญหาที่พบ

ปัญหาอุปสรรคในการเก็บข้อมูลและรายงานผลที่หน่วยงานกำลังเผชิญ

ตัวชี้วัด (INDICATORS)

ตัวชี้วัดสำคัญที่ใช้ในการติดตามผล

ตัวชี้วัดหลัก (Key Indicators):

หมายเหตุเพิ่มเติม:

ภาพที่ 2.2 เครื่องมือสำหรับทบทวนการรายงานและเชื่อมโยงกับแผน ACE

จากข้อมูลที่รวบรวมได้จากหน่วยงานต่าง ๆ คณะผู้วิจัยได้พัฒนาต้นแบบเครื่องมือ Indicator Harmonization Matrix Template เพื่อใช้ในการรวบรวม วิเคราะห์ และเชื่อมโยงตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน(Key Performance Indicators: KPI) จากหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อน Action for Climate Empowerment (ACE) ของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสอดคล้องของข้อมูลและพัฒนาชุดตัวชี้วัดกลาง (Core Indicators) ที่สามารถใช้ติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานในระดับประเทศได้อย่างเป็นระบบ

เครื่องมือดังกล่าวได้รับการออกแบบให้รองรับการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่มีภารกิจและระบบตัวชี้วัดแตกต่างกัน โดยประกอบด้วยข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ชื่อหน่วยงาน ตัวชี้วัดที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน (Original KPI) คำนิยามของตัวชี้วัด (Definition) แหล่งข้อมูล (Data Source) ความถี่ในการรายงาน (Frequency) และกระบวนการเชื่อมโยงตัวชี้วัด (Indicator Mapping) เพื่อพิจารณาว่าตัวชี้วัดของแต่ละหน่วยงานสามารถบูรณาการ รวมกลุ่มหรือเชื่อมโยงเข้าสู่ตัวชี้วัดกลางของ ACE ได้ในระดับใด ทั้งนี้ เครื่องมือยังเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานบันทึก

ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะ และประเด็นที่ต้องพิจารณาเพิ่มเติม เพื่อใช้ประกอบการพัฒนากรอบตัวชี้วัดระดับประเทศ ในระยะต่อไป

ในกระบวนการดำเนินงาน เครื่องมือนี้ถูกนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์ และการทบทวนเอกสาร เพื่อสำรวจตัวชี้วัดที่มีการใช้งานอยู่จริงในแต่ละหน่วยงาน และวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างตัวชี้วัดดังกล่าวกับองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านของ ACE ได้แก่ การศึกษา การฝึกอบรม การสร้างความตระหนัก การเข้าถึงข้อมูล การมีส่วนร่วมของประชาชน และความร่วมมือระหว่างประเทศ กระบวนการดังกล่าวช่วยให้สามารถระบุความซ้ำซ้อน ช่องว่าง และโอกาสในการบูรณาการตัวชี้วัดระหว่างหน่วยงานได้อย่างเป็นระบบ

ผลลัพธ์สำคัญของการใช้เครื่องมือนี้ คือ การพัฒนาชุดตัวชี้วัดกลางของ ACE ที่สะท้อนผลลัพธ์ (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) ในระดับประเทศ โดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่เดิมจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นฐานสำคัญในการจัดทำระบบติดตามและประเมินผลร่วมกัน ช่วยลดภาระการรายงานซ้ำซ้อน เพิ่มความสอดคล้องของข้อมูล และเสริมสร้างความสามารถในการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในภาพรวมของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ เครื่องมือดังกล่าวยังมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาระบบข้อมูลกลางด้าน ACE ของประเทศไทย โดยทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมโยงข้อมูลจากระดับหน่วยงานไปสู่ระดับประเทศ และเป็นพื้นฐานสำหรับการจัดทำรายงานความก้าวหน้าของประเทศไทยตามกรอบ ACE ภายใต้การดำเนินงานของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) ในอนาคต ทั้งนี้ การพัฒนาชุดตัวชี้วัดกลางดังกล่าวยังช่วยให้การติดตามและประเมินผลสามารถสะท้อนผลสัมฤทธิ์เชิงนโยบาย ผลลัพธ์เชิงพฤติกรรม และการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยได้อย่างครอบคลุมและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น แสดงดังภาพที่ 2.3

INDICATOR HARMONIZATION MATRIX TEMPLATE

เครื่องมือสำหรับรวม KPI หลายหน่วยงานสู่ Core Indicator กลางของ ACE

ACE DIMENSION
(เลือกด้านให้เกี่ยวข้อง)

Education

Training

Public Awareness

Public Access to Information

Public Participation

International Cooperation

หน่วยงานผู้จัด : _____
 วันที่ : _____
 ผู้เข้าร่วมกลุ่ม : _____

หน่วยงาน	KPI เดิม (Original KPI)	นิยาม (Definition) อธิบายความหมายของและ ขอบเขตการวัดของ และรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง	แหล่งข้อมูล (Data Source)	Frequency (ความถี่)	การจับกลุ่ม (Mapping)			หมายเหตุ
					Merge ได้ (✓)	ซ้ำซ้อน (ซ้ำ)	ควรเป็น Core KPI (★)	

สรุป Core Indicator กลาง (สำหรับ ACE Dimension นี้)					
Core Indicator (โล)	นิยาม (Definition)	หน่วยวัด (Unit)	Frequency	ผู้รับผิดชอบหลัก (Lead Agency)	หมายเหตุ
1					
2					
3					
4					
5					

ข้อเสนอแนะ / ประเด็นที่ต้องพิจารณาเพิ่มเติม
•
•
•
•
•

วิธีการใช้งาน

1. รวบรวม KPI เดิมของแต่ละหน่วยงานใน ACE Dimension นี้
2. อธิบายนิยาม แหล่งข้อมูล และความถี่ในการรายงาน
3. ทำการจับกลุ่มในเบื้องต้นก่อนการจับกลุ่ม (Mapping)
4. ร่วมกันพิจารณาและกำหนด Core Indicator กลาง
5. สรุปผลลัพธ์และข้อเสนอแนะ

Merge ได้ = สามารถรวมเป็น KPI เดียวกันได้

ซ้ำซ้อน = เป็น KPI ที่ซ้ำซ้อน

Core KPI = ควรเป็น Core Indicator ระดับประเทศ

ผลลัพธ์ที่ต้องการ

- ได้ชุด Core Indicators ระดับประเทศ
ที่ทุกหน่วยงานใช้ร่วมกัน
- ลดความซ้ำซ้อนของตัวชี้วัด
- ข้อมูลเปรียบเทียบกันได้ และนำไปใช้ในการจัดทำ
รายงานประจำปีของประเทศไทย

หมายเหตุเพิ่มเติม

ภาพที่ 2.3 เครื่องมือสำหรับรวม KPI จากหน่วยงานหลัก และหน่วยงานสนับสนุนสู่ตัวชี้วัดผลลัพธ์ และผลลัพธ์หลักของ ACE

เพื่อให้การรายงานข้อมูลเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน คณะผู้วิจัยจึงได้พัฒนาแบบฟอร์มต้นแบบสำหรับการรายงานผลการดำเนินงานด้าน Action for Climate Empowerment (ACE) ของประเทศไทย (ACE-M&E Reporting Template Prototype) ซึ่งได้รับการออกแบบขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือมาตรฐานในการรวบรวมข้อมูลติดตามผล และรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อน ACE ทั้งในระดับหน่วยงานและระดับประเทศ โดยแบบฟอร์مدังกล่าวได้รับการพัฒนาบนพื้นฐานของกรอบการติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation Framework) ที่เชื่อมโยงข้อมูลจากระดับกิจกรรม ผลผลิต และผลลัพธ์ ไปสู่การวิเคราะห์ภาพรวมของประเทศภายใต้กรอบการดำเนินงาน ACE ทั้ง 6 ด้าน

โครงสร้างของแบบฟอร์มประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วน ได้แก่ (1) ข้อมูลโครงการหรือกิจกรรม (Project Information) ซึ่งใช้บันทึกรายละเอียดพื้นฐานของกิจกรรม หน่วยงานรับผิดชอบ กลุ่มเป้าหมาย พื้นที่ดำเนินงาน และความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบของ ACE (2) ผลการดำเนินงานและตัวชี้วัด (Results and Indicators) สำหรับรายงานผลผลิต ผลลัพธ์ และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่สะท้อนความก้าวหน้าของการดำเนินงาน (3) หลักฐานประกอบการรายงาน (Evidence Repository) เพื่อรองรับการอ้างอิงข้อมูลและการตรวจสอบย้อนกลับผ่านเอกสาร รูปภาพ ไฟล์ข้อมูล หรือสื่อประกอบอื่น ๆ (4) ข้อมูลบทเรียนรู้และความต้องการสนับสนุน (Learning and Support Needs) ซึ่งเปิดโอกาสให้หน่วยงานสะท้อนปัจจัยความสำเร็จ อุปสรรค บทเรียนที่ได้รับ และข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการดำเนินงานในอนาคต และ (5) การ

ยืนยันข้อมูลและการส่งรายงาน (Validation and Submission) เพื่อรับรองความถูกต้องของข้อมูลก่อนเข้าสู่กระบวนการรวบรวม วิเคราะห์ และจัดทำรายงานในระดับประเทศ

แบบฟอร์มต้นแบบดังกล่าวได้รับการนำเสนอและทดสอบผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะในการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 6 ซึ่งมีผู้แทนจากหน่วยงานหลัก หน่วยงานสนับสนุน และผู้เกี่ยวข้องจากหลายภาคส่วนเข้าร่วมให้ข้อคิดเห็นต่อรูปแบบ เนื้อหา และความเหมาะสมของข้อมูลที่ต้องรายงาน กระบวนการดังกล่าวช่วยให้สามารถปรับปรุงแบบฟอร์มให้สอดคล้องกับบริบทการดำเนินงานจริงของหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งลดภาระการรายงานที่ซ้ำซ้อน เพิ่มความชัดเจนของคำอธิบายข้อมูล และเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการติดตามและประเมินผลภายใต้กรอบ ACE

นอกจากนี้ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุมเชิงปฏิบัติการยังถูกนำมาใช้ในการปรับปรุงองค์ประกอบของแบบฟอร์มให้สามารถรองรับการเก็บข้อมูลทั้งในเชิงผลลัพธ์ (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) ได้อย่างครบถ้วน ตลอดจนเพิ่มกลไกการจัดเก็บหลักฐานประกอบการรายงานและการเชื่อมโยงข้อมูลกับตัวชี้วัดกลางของประเทศ เพื่อให้ข้อมูลที่รวบรวมได้มีความน่าเชื่อถือ สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ และสอดคล้องกับหลักการด้านความโปร่งใส ความครบถ้วน และความสอดคล้องของการรายงานตามแนวทางสากล แสดงดังภาพที่ 2.4

แบบฟอร์มต้นแบบสำหรับทดลองรายงาน (Prototype)

ACE-M&E REPORTING TEMPLATE

ทดลองกรอกตัวอย่างข้อมูลจริง ก่อนนำไปใช้งานจริง

เป้าหมายร่วม ACE กับเราคือ :

รณการรายงาน :

รายงานประเภท :

วันที่กรอกข้อมูล :

ข้อมูลผู้กรอก (หน่วยงานรายงาน)

หน่วยงาน :

ผู้กรอก :

ตำแหน่ง :

อีเมล :

โทรศัพท์ :

ความครบถ้วนของข้อมูล

0%

ยังไม่ครบถ้วน

- ☐ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานโครงการ
- ☐ ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินงาน
- ☐ ส่วนที่ 3 ผลกระทบภายนอก
- ☐ ส่วนที่ 4 ข้อมูลเชิงคุณภาพ
- ☐ ส่วนที่ 5 การยืนยันข้อมูล

1 ข้อมูลพื้นฐานโครงการ (Project Profile)

9.1 ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อโครงการ/กิจกรรม *

ประเภทโครงการ

สถานะโครงการ

9.2 ACE Dimension ที่เกี่ยวข้อง

9.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

9.4 ข้อมูลด้านอื่นๆ

9.5 ข้อมูลอื่นๆ

2 ผลการดำเนินงาน (Results & Indicators)

2.1 ตารางดำเนินการตามตัวชี้วัด (Indicator)

ตัวชี้วัด	ค่า	ประเภท	หน่วยวัด	หมายเหตุ
ผู้ประสบภัย	100	จำนวน	คน	
ผู้เสียชีวิต	5	จำนวน	คน	
ผู้บาดเจ็บ	10	จำนวน	คน	
ผู้สูญหาย	2	จำนวน	คน	
ผู้ถูกควบคุมตัว	1	จำนวน	คน	
ผู้ถูกกักขัง	1	จำนวน	คน	
ผู้ถูกจับกุม	1	จำนวน	คน	
ผู้ถูกดำเนินคดี	1	จำนวน	คน	
ผู้ถูกฟ้องคดี	1	จำนวน	คน	
ผู้ถูกตัดสินจำคุก	1	จำนวน	คน	
ผู้ถูกประหารชีวิต	1	จำนวน	คน	

2.2 ผลผลิต (Output)

2.3 ผลลัพธ์ (Outcome)

2.4 ผลกระทบภายนอก (Impact)

3 หลักฐานประกอบ (Evidence Repository)

3.1 ตารางหลักฐาน

3.2 ประเภทหลักฐาน

3.3 ข้อมูลอื่นๆ

4 ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative & Supportive Results)

4.1 แหล่งข้อมูลเชิงคุณภาพ (Key Achievement)

4.2 ปัญหาอุปสรรค (Challenge)

4.3 ข้อเสนอแนะ (Recommendation)

4.4 ข้อมูลเชิงคุณภาพอื่นๆ (Other Qualitative Information)

4.5 ข้อมูลเชิงคุณภาพอื่นๆ (Other Qualitative Information)

5 การยืนยันข้อมูล (Validation & Submission)

5.1 ข้อมูลทั่วไป

5.2 ผู้ยืนยันข้อมูล

5.3 ข้อมูลอื่นๆ

ฟังก์ชันการใช้งาน

คำแนะนำการใช้งาน

สถานะการส่งรายงาน

ขั้นตอนการรายงาน

ภาพที่ 2.4 แบบฟอร์มต้นแบบสำหรับทดลองรายงาน

1.2 ขอบเขตด้านเวลา

การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Action for Climate Empowerment: ACE) ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ซึ่งครอบคลุมช่วงวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2568 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2569 โดยรวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานหลัก หน่วยงานสนับสนุน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสะท้อนสถานะ ความก้าวหน้า ผลผลิต ผลลัพธ์ ตลอดจนประเด็นสำคัญที่เกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกรอบ ACE อย่างไรก็ตาม สำหรับ การประเมินความก้าวหน้าด้วย ACE Progress Scoring และการจัดทำ Overall Dashboard ซึ่งเป็นฐานของผลการประเมินเชิงคะแนนที่นำเสนอในรายงานฉบับนี้ ใช้ข้อมูลที่ได้รับการรวบรวม ตรวจสอบ และประมวลผลใน ช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2568 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2569 ตามรอบข้อมูลที่มีความพร้อมสำหรับการประเมิน ณ เวลาที่จัดทำรายงาน ดังนั้น คะแนนความก้าวหน้าและค่าร้อยละที่รายงาน ได้แก่ คะแนนรวม 208.0 จาก 276.0 คะแนน หรือร้อยละ 75.4 รวมถึงคะแนนรายองค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน จึงควรตีความว่าเป็น สถานะความก้าวหน้าตามข้อมูลที่มีอยู่ ณ รอบการประเมินดังกล่าว (Assessment Data Cut-off) มิใช่ผลการประเมินที่ครอบคลุมข้อมูลตลอดทั้งปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

สำหรับข้อมูลผลการดำเนินงานอื่นที่เกิดขึ้นหรืออยู่ระหว่างการดำเนินงานภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 และสามารถตรวจสอบได้ อาจนำมาใช้ประกอบการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ การอธิบายบริบทความสำเร็จสำคัญ บทเรียน ความท้าทาย และข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน โดย ไม่ได้นำมาปรับเปลี่ยนคะแนน ACE Progress Score ของรอบการประเมิน เว้นแต่ข้อมูลดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบและรวมอยู่ในฐานข้อมูลที่ใช้สำหรับการคำนวณคะแนนตามรอบที่กำหนด

2. กระบวนการดำเนินงาน และเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Action for Climate Empowerment: ACE) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ให้ความสำคัญกับกระบวนการรวบรวม ตรวจสอบ และประมวลผลข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้รายงานสามารถสะท้อนผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง มีความครบถ้วน ถูกต้อง และสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ ตลอดจนสามารถนำผลการดำเนินงานและบทเรียนที่ได้ไปใช้ประกอบการพัฒนาการดำเนินงาน ACE ของประเทศไทย

กระบวนการดังกล่าวเริ่มต้นจาก การทบทวนและตรวจสอบข้อมูลผลการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาทั้งสถานะของกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย แหล่งที่มาของข้อมูล เจ้าของข้อมูล ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล หลักฐานประกอบการรายงาน ตลอดจนความพร้อมของหน่วยงานในการจัดส่งข้อมูลภายในกรอบเวลาที่กำหนด การทบทวนในขั้นตอนนี้ยังครอบคลุมถึงการระบุข้อจำกัด ช่องว่างของข้อมูล

และข้อมูลที่ยังขาดหาย รวมทั้งการกำหนดผู้รับผิดชอบหรือผู้ประสานงานหลัก (Focal Point) เพื่อให้สามารถติดตามและยืนยันข้อมูลเพิ่มเติมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากการตรวจสอบข้อมูลที่มีอยู่แล้ว กระบวนการรวบรวมข้อมูลยังให้ความสำคัญกับ การค้นหาและเติมเต็มผลการดำเนินงานที่อาจยังไม่ได้ถูกรวบรวมหรือบันทึกไว้ในระบบ โดยเฉพาะกิจกรรม ผลงาน หรือการมีส่วนร่วมของหน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่มีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบของ ACE ซึ่งอาจเกิดขึ้นภายใต้ภารกิจหรือโครงการอื่น การรวบรวมข้อมูลในลักษณะดังกล่าวช่วยให้รายงานสามารถสะท้อนภาพรวมการขับเคลื่อน ACE ของประเทศไทยได้ครอบคลุมมากขึ้น พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้หน่วยงานสะท้อนข้อค้นพบ บทเรียน ความต้องการ และข้อเสนอเกี่ยวกับทิศทางการดำเนินงานในปีงบประมาณถัดไป เมื่อข้อมูลได้รับการตรวจสอบและเติมเต็มความสมบูรณ์แล้ว จะเข้าสู่ กระบวนการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูล (Synthesis) โดยนำข้อมูลจากหน่วยงานและภาคีต่าง ๆ มาจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ความเชื่อมโยง และสังเคราะห์สาระสำคัญ เพื่อให้เห็นทั้งความก้าวหน้า ผลการดำเนินงาน ประเด็นสำคัญ บทเรียน และช่องว่างที่ควรได้รับการพัฒนา ผลจากการสังเคราะห์ดังกล่าวจะถูกนำมาใช้เป็นฐานในการ จัดทำร่างรายงานผลการดำเนินงาน ACE ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 (Draft Report) เพื่อสะท้อนสถานการณ์และความก้าวหน้าของการขับเคลื่อน ACE ในระดับประเทศอย่างเป็นระบบ

(ร่าง) รายงานที่จัดทำขึ้นจะนำเข้าสู่ กระบวนการรับฟังความคิดเห็นและการปรึกษาหารือระดับประเทศ (National Consultation) โดยเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และภาคีเครือข่ายร่วมพิจารณาความถูกต้อง ความครบถ้วน และความเหมาะสมของข้อมูล รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม กระบวนการดังกล่าวมีความสำคัญต่อการสร้างความเป็นเจ้าของร่วม (Ownership) และทำให้รายงานไม่ได้เป็นเพียงการรวบรวมข้อมูลจากส่วนกลาง แต่เป็นผลจากการมีส่วนร่วมและการยืนยันข้อมูลร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อน ACE ของประเทศ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับจะถูกนำมาพิจารณาในขั้นตอนการปรับปรุงรายงาน (Revision) ทั้งในด้านความถูกต้องของข้อมูล ความชัดเจนของสาระสำคัญ ความเชื่อมโยงของผลการดำเนินงาน และความสมบูรณ์ของหลักฐานประกอบ ก่อนพัฒนาเป็น รายงานฉบับสมบูรณ์และเผยแพร่อย่างเป็นทางการ (Final Publication) เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการติดตามความก้าวหน้า การสื่อสารผลการดำเนินงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงาน และการวางแผนขับเคลื่อน ACE ในทางกลับกันผลการดำเนินงานและสาระสำคัญที่ผ่านกระบวนการดังกล่าวยังสามารถนำไปใช้สนับสนุน การรายงานและการสื่อสารในระดับสากล (International Submission) ตามกรอบและกลไกด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งช่วยเชื่อมโยงผลการดำเนินงานในระดับประเทศเข้ากับพันธกรณีและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับนานาชาติ

ดังนั้น กระบวนการจัดทำรายงานจึงสามารถมองเป็น เส้นทางต่อเนื่องจากข้อมูลสู่การใช้ประโยชน์ เริ่มจากการแลกเปลี่ยนและตรวจสอบข้อมูล การเติมเต็มความสมบูรณ์ของข้อมูล การสังเคราะห์และวิเคราะห์ การจัดทำ

ร่างรายงาน การรับฟังความคิดเห็นระดับประเทศ การปรับปรุงและจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ การเผยแพร่และเชื่อมโยงสู่การรายงานระดับสากล โดยทุกขั้นตอนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้รายงานผลการดำเนินงาน ACE เป็นมากกว่าเอกสารสรุปผลประจำปี แต่เป็นกลไกในการรวบรวมองค์ความรู้ สะท้อนบทเรียน สร้างการเรียนรู้ร่วมกัน และสนับสนุนการยกระดับการขับเคลื่อน ACE ของประเทศไทยอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สรุปขั้นตอนได้ดังภาพที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 เส้นทางจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการรายงานผล

นอกจากนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการให้คะแนนความก้าวหน้า ACE (ACE Progress Scoring) การประเมินความก้าวหน้าการดำเนินงานด้านการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Action for Climate Empowerment: ACE) ใช้แนวทางการประเมินแบบให้คะแนน (Scoring Approach) เพื่อแปลงข้อมูลผลการดำเนินงานที่มีความหลากหลายให้สามารถสะท้อนระดับความก้าวหน้าในรูปแบบที่เป็นระบบและสามารถเปรียบเทียบกันได้ โดยกรอบการให้คะแนนประยุกต์แนวคิดจาก OECD Capacity Assessment Framework ร่วมกับหลักการ Results-Based Management (RBM) เพื่อให้การประเมินครอบคลุมตั้งแต่ทรัพยากรและผลผลิตที่เกิดขึ้น ผลลัพธ์จากการนำไปใช้ ความก้าวหน้าเมื่อเทียบกับเป้าหมาย ตลอดจนระดับการบูรณาการและความร่วมมือเชิงสถาบัน

โครงสร้างคะแนนกำหนดคะแนนเต็มรวม 12 คะแนน ประกอบด้วยองค์ประกอบการประเมิน 4 มิติ ได้แก่ ผลผลิต (Outputs) 4 คะแนน ผลลัพธ์ (Outcomes) 4 คะแนน ความก้าวหน้าเมื่อเทียบกับเป้าหมาย (Progress

toward Target) 2 คะแนน และการบูรณาการเชิงสถาบัน (Institutional Integration) 2 คะแนน โดยแต่ละองค์ประกอบสะท้อนมิติของความก้าวหน้าที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. ผลผลิต (Outputs) มีผลรวมเท่ากับ 4 คะแนน เป็นการประเมินความก้าวหน้าในระดับผลผลิตของการดำเนินงาน โดยพิจารณาจากทรัพยากร เครื่องมือ กลไก และสิ่งที่เกิดขึ้นโดยตรงจากกิจกรรมหรือโครงการ เช่น การพัฒนาหลักสูตร ชุดการเรียนรู้ สื่อหรือฐานข้อมูล การจัดกิจกรรม การพัฒนาเครื่องมือ ตลอดจนการจัดตั้งหรือพัฒนากลไกสนับสนุนการดำเนินงาน มิตินี้จึงสะท้อนว่า “ได้ดำเนินการและสร้างผลผลิตตามที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด”

2. ผลลัพธ์ (Outcomes) มีผลรวมเท่ากับ 4 คะแนน เป็นการประเมินการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายหลังจากการนำผลผลิตไปใช้ โดยให้ความสำคัญกับหลักฐานที่แสดงว่าผลผลิตจากการดำเนินงานถูกนำไปใช้จริงและก่อให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม เช่น การนำหลักสูตรหรือองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ การเพิ่มขึ้นของความรู้หรือสมรรถนะ การใช้ประโยชน์จากข้อมูล การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือการนำกลไกที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการดำเนินงาน มิตินี้จึงมุ่งประเมิน “การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น” มากกว่าการนับจำนวนกิจกรรมเพียงอย่างเดียว

3. ความก้าวหน้าเมื่อเทียบกับเป้าหมาย (Progress toward Target) มีผลรวมเท่ากับ 2 คะแนน เป็นการประเมินระดับความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผน ACE โดยพิจารณาสัดส่วนหรือระดับการบรรลุเป้าหมายของตัวชี้วัดในช่วงเวลาที่รายงาน การประเมินมิตินี้ช่วยให้สามารถจำแนกได้ว่าการดำเนินงานมีความก้าวหน้าเป็นไปตามเป้าหมาย ต่ำกว่าเป้าหมาย หรือบรรลุเป้าหมายที่กำหนดแล้ว และช่วยสะท้อนประเด็นที่จำเป็นต้องได้รับการเร่งรัดในระยะต่อไป

4. การบูรณาการเชิงสถาบัน (Institutional Integration) มีผลรวมเท่ากับ 2 คะแนน เป็นการประเมินระดับที่การดำเนินงาน ACE ได้รับการบูรณาการเข้าสู่ระบบการทำงานของหน่วยงานและเกิดความร่วมมือระหว่างภาคส่วน โดยพิจารณาจากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน การประสานและแบ่งปันทรัพยากร การเชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน ตลอดจนการนำประเด็น ACE ไปบูรณาการในแผนนโยบาย กลไก หรือภารกิจประจำขององค์กร มิตินี้จึงสะท้อนความเข้มแข็งของกลไกความร่วมมือและโอกาสที่การดำเนินงานจะสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน

โดยที่คะแนนจากทั้ง 4 มิติจะถูกรวมเป็น คะแนนความก้าวหน้า ACE (ACE Progress Score) โดยมีคะแนนเต็ม 12 คะแนน ดังสมการที่ 1

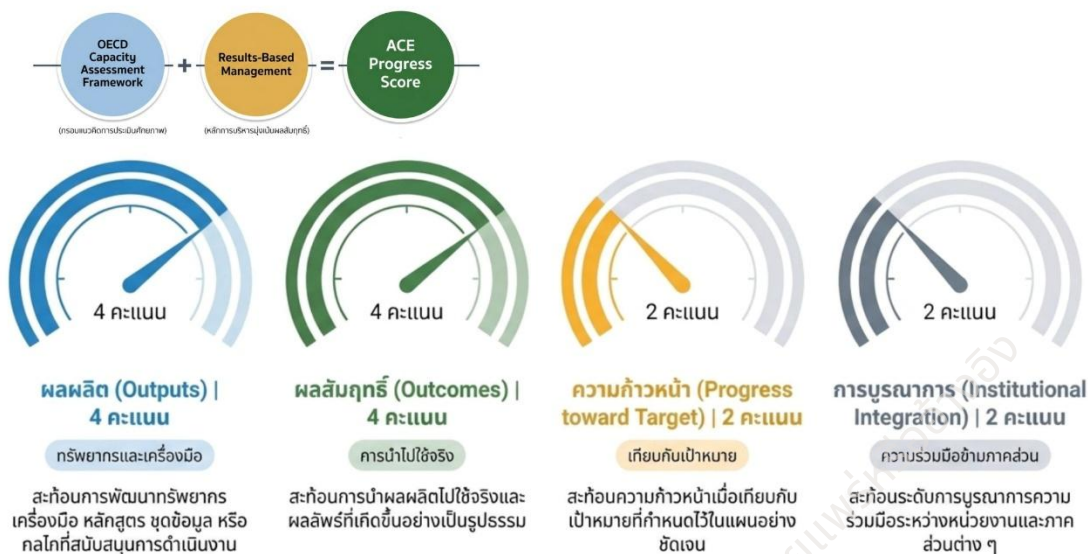
$$\text{ACE Progress Score} = \text{Output Score} + \text{Outcome Score} + \text{Progress toward Target Score} + \text{Institutional Integration Score} \quad (1)$$

ดังนั้น คะแนนที่ได้จึงมิได้สะท้อนเพียง “ปริมาณกิจกรรมที่ดำเนินการ” แต่เป็นคะแนนประกอบ (Composite Score) ที่สะท้อนความก้าวหน้าตลอดห่วงโซ่คุณค่า ตั้งแต่ การสร้างผลผลิต การเกิดผลลัพธ์ การบรรลุเป้าหมาย การบูรณาการเข้าสู่ระบบและความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ทำให้สามารถประเมินสถานะการดำเนินงานของแต่ละกิจกรรม มาตรการ หรือองค์ประกอบ ACE ได้อย่างรอบด้านมากขึ้น เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบผลระหว่างด้าน ACE ซึ่งอาจมีจำนวนกิจกรรมหรือตัวชี้วัดแตกต่างกัน คะแนนที่ได้รับควรแปลงเป็น ร้อยละของคะแนนเต็ม (Percentage of Maximum Score) โดยคำนวณจากสมการที่ 2

$$\text{ร้อยละความก้าวหน้า} = (\text{คะแนนที่ได้รับ} / \text{คะแนนเต็มที่สามารถได้รับ}) \times 100 \quad (2)$$

การใช้ค่าร้อยละช่วยให้ผลการประเมินของทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การศึกษา การฝึกอบรม การสร้างจิตสำนึก การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสาธารณชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และความร่วมมือระหว่างประเทศ สามารถนำมาเปรียบเทียบในมาตรฐานเดียวกัน แม้จำนวนกิจกรรมและคะแนนเต็มรวมของแต่ละด้านจะแตกต่างกัน ทั้งนี้ การให้คะแนนควรอาศัย หลักฐานที่สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ (Verifiable Evidence) เป็นสำคัญ เช่น รายงานผลการดำเนินงาน ฐานข้อมูล รายชื่อผู้เข้าร่วม หลักสูตรหรือสื่อที่พัฒนา เอกสารการนำผลผลิตไปใช้ ผลการสำรวจ หนังสือหรือเอกสารทางราชการ ตลอดจนหลักฐานแสดงความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้ผลการประเมินมีความโปร่งใส สม่าเสมอ และสามารถทวนสอบได้

ในภาพรวม ระบบ ACE Progress Scoring (ภาพที่ 2.6) จึงทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสังเคราะห์ผลการติดตาม และประเมินผลจากหลายมิติให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน ช่วยให้ผู้สามารถระบุทั้ง ระดับความสำเร็จ จุดแข็ง ช่องว่าง และประเด็นที่ต้องเร่งรัด และสนับสนุนการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย การจัดลำดับความสำคัญ และการปรับปรุงการดำเนินงาน ACE ในรอบการติดตามต่อไป

ข้อมูลนี้เป็นข้อมูลสาธารณะและใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นได้ (For information only, for study purposes only. Not to be used for other purposes.)

ภาพที่ 2.6 ระบบ ACE Progress Scoring

3. การทวนสอบและการยืนยันข้อมูล

การทวนสอบและการยืนยันข้อมูลเป็นขั้นตอนสำคัญของระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Action for Climate Empowerment: ACE) เพื่อให้ข้อมูลที่น่ามาใช้ในการประเมินความก้าวหน้าและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานมีความถูกต้อง ครบถ้วน สอดคล้อง และสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ โดยเฉพาะการดำเนินงาน ACE ซึ่งเกี่ยวข้องกับหน่วยงานและภาคส่วนจำนวนมาก มีรูปแบบกิจกรรมและแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และครอบคลุมทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ การทวนสอบข้อมูลจึงดำเนินการควบคู่กับกระบวนการรวบรวม วิเคราะห์ และประเมินผล โดยยึดหลักการประเมินแบบผสมผสาน (Mixed-method Approach) ตามกรอบการติดตามและประเมินผลของแผน ACE และประยุกต์ใช้ เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลจากหลายแหล่ง หลายวิธีการ และหลายมุมมอง เพื่อลดความคลาดเคลื่อนและอคติที่อาจเกิดจากการใช้ข้อมูลหรือวิธีการประเมินเพียงแหล่งเดียว

3.1 การตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูลเบื้องต้น

การตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูลเบื้องต้น โดยข้อมูลที่ได้รับจากหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนจะได้รับการตรวจสอบเบื้องต้นก่อนนำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์และให้คะแนน โดยพิจารณาความครบถ้วนของรายการข้อมูล ความสอดคล้องกับนิยามตัวชี้วัด ช่วงเวลาการรายงาน หน่วยงาน ค่าเป้าหมาย

ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ตามที่กำหนดไว้ในแผน ACE การตรวจสอบในขั้นตอนนี้ครอบคลุมการพิจารณาว่า กิจกรรมหรือผลการดำเนินงานที่รายงานอยู่ในขอบเขตของตัวชี้วัดหรือไม่ มีการดำเนินงานภายในช่วงเวลาที่กำหนดหรือไม่ มีความซ้ำซ้อนกับข้อมูลจากหน่วยงานอื่นหรือรอบการรายงานก่อนหน้านี้หรือไม่ และมีหลักฐานประกอบเพียงพอสำหรับการตรวจสอบย้อนกลับหรือไม่ หากพบข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ ไม่สอดคล้อง หรือมีความคลุมเครือ จะดำเนินการสอบทานกับหน่วยงานเจ้าของข้อมูลก่อนนำข้อมูลไปใช้ในการประเมินผล

3.2 การตรวจสอบหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence Verification)

ผลการดำเนินงานที่นำมาใช้ในการประเมินจะต้องมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ โดยประเภทของหลักฐานพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรมและตัวชี้วัด เช่น รายงานผลการดำเนินงาน เอกสารโครงการ หลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้ สื่อและแพลตฟอร์มที่พัฒนา รายชื่อและหลักฐานผู้เข้าร่วมกิจกรรม ฐานข้อมูล สถิติการเข้าถึงข้อมูล ผลการสำรวจ แบบประเมินก่อนและหลังการดำเนินงาน รายงานการประชุม เอกสารนโยบาย หนังสือราชการ บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ตลอดจนหลักฐานการนำองค์ความรู้หรือผลผลิตไปใช้ประโยชน์ การตรวจสอบหลักฐานมิได้พิจารณาเฉพาะการมีอยู่ของเอกสารเท่านั้น แต่พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างหลักฐานกับผลที่หน่วยงานรายงานด้วย กล่าวคือ หลักฐานต้องสามารถสนับสนุนข้อกล่าวอ้างเกี่ยวกับผลผลิต ผลลัพธ์ หรือความก้าวหน้าของตัวชี้วัดนั้นได้อย่างสมเหตุสมผล

3.3 การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)

การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการประเมิน ใช้เทคนิคตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ในการเปรียบเทียบและตรวจสอบข้อมูลจากมากกว่าหนึ่งแหล่งหรือมากกว่าหนึ่งวิธีการ โดยไม่พิจารณาข้อมูลจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเป็นข้อยุติโดยลำพัง ทั้งนี้ การทวนสอบสามารถดำเนินการใน 3 ลักษณะสำคัญ ดังนี้

3.3.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านแหล่งข้อมูล (Data Source Triangulation) เป็นการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นเดียวกันจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน เช่น ข้อมูลจากหน่วยงานเจ้าของโครงการ หน่วยงานสนับสนุน ผู้เข้าร่วมโครงการ กลุ่มเป้าหมาย ฐานข้อมูลหรือระบบสารสนเทศ และเอกสารหรือรายงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาว่าข้อมูลจากแต่ละแหล่งให้ข้อค้นพบที่สอดคล้องหรือสนับสนุนกันหรือไม่ ตัวอย่างเช่น การยืนยันผลการจัดฝึกอบรมอาจตรวจสอบข้อมูลจากรายงานผลของหน่วยงานควบคู่กับรายชื่อผู้ผ่านการฝึกอบรม หลักสูตร หรือกำหนดการอบรม และผลการประเมินผู้เข้าร่วม ขณะที่การยืนยันการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอาจเปรียบเทียบข้อมูลที่หน่วยงานรายงานกับสถิติการใช้งานของระบบหรือแพลตฟอร์มที่สามารถตรวจสอบได้

3.3.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการ (Methodological Triangulation) เป็นการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่าหนึ่งวิธีเพื่อตรวจสอบข้อค้นพบเดียวกัน โดยเชื่อมโยงข้อมูลเชิงปริมาณกับข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การใช้แบบรายงานและฐานข้อมูลร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การประชุมกลุ่มย่อย

(Focus Group) แบบสอบถาม การสำรวจติดตามผล หรือกรณีศึกษา (Case Study) แนวทางดังกล่าวมีความสำคัญต่อการประเมินผลลัพธ์ เนื่องจากข้อมูลเชิงปริมาณสามารถสะท้อนขนาดหรือระดับความก้าวหน้า ขณะที่ข้อมูลเชิงคุณภาพช่วยอธิบายว่าเหตุใดจึงเกิดหรือไม่เกิดผลลัพธ์ดังกล่าว รวมถึงช่วยระบุเงื่อนไข ปัจจัยสนับสนุน และข้อจำกัดที่ไม่สามารถอธิบายได้จากข้อมูลเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว

3.3.3 การตรวจสอบสามเส้าจากผู้ให้ข้อมูลหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อค้นพบจากมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายกลุ่ม โดยเฉพาะกรณีที่ผลการประเมินเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ เช่น การนำความรู้ไปใช้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การมีส่วนร่วม ความเป็นเจ้าของร่วม (Ownership) หรือการเกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ทั้งนี้ อาจเปรียบเทียบมุมมองของหน่วยงานผู้ดำเนินงาน ผู้รับประโยชน์ หน่วยงานสนับสนุน ภาควิชาเครือข่าย หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ เพื่อป้องกันการสรุปผลจากมุมมองของผู้ดำเนินงานเพียงฝ่ายเดียว

การตรวจสอบแบบสามเส้าทั้ง 3 ลักษณะสามารถใช้ร่วมกันตามความเหมาะสมของตัวชี้วัดและระดับการประเมิน โดยเฉพาะข้อมูลที่ใช้ยืนยันผลลัพธ์ (Outcome) หรือการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ ซึ่งควรมีหลักฐานสนับสนุนจากมากกว่าหนึ่งแหล่งหรือหนึ่งวิธีการเท่าที่ข้อมูลเอื้ออำนวย

3.4 การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างผลผลิต ผลลัพธ์ และความก้าวหน้าตามเป้าหมาย นอกจากการตรวจสอบข้อมูลรายการแล้ว จะมีการตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงตรรกะระหว่าง กิจกรรม ผลผลิต ผลลัพธ์ ความก้าวหน้าต่อเป้าหมาย เพื่อพิจารณาว่าผลที่รายงานมีความเชื่อมโยงกับกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างสมเหตุสมผลหรือไม่ ตัวอย่างเช่น การมีจำนวนหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาเป็นหลักฐานของผลผลิต แต่ยังไม่เพียงพอที่จะยืนยันผลลัพธ์ด้านการเพิ่มสมรรถนะของผู้เรียน หากไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย ในทำนองเดียวกัน จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถสะท้อนขอบเขตการดำเนินงาน แต่ไม่สามารถใช้แทนหลักฐานของการเปลี่ยนแปลงความรู้ พฤติกรรม หรือการนำความรู้ไปใช้ได้โดยอัตโนมัติ หลักการดังกล่าวช่วยป้องกันการตีความผลผลิตเป็นผลลัพธ์ และทำให้การให้คะแนน ACE Progress Score สอดคล้องกับระดับของหลักฐานที่ปรากฏจริง

3.5 การจัดการกรณีข้อมูลไม่สอดคล้องกัน

ในกรณีที่การตรวจสอบแบบสามเส้าพบว่าข้อมูลจากแต่ละแหล่งหรือแต่ละวิธีการไม่สอดคล้องกัน จะยังไม่สรุปผลจากข้อมูลแหล่งใดแหล่งหนึ่งทันที แต่ดำเนินการตรวจสอบสาเหตุของความแตกต่าง โดยพิจารณานิยาม ตัวชี้วัด ช่วงเวลาของข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล หน่วยนับ ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย และคุณภาพของหลักฐานประกอบ หากจำเป็น จะสอบทานกลับไปยังหน่วยงานเจ้าของข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม รวมถึงพิจารณาหลักฐานต้นทางเพื่อยืนยันข้อเท็จจริง ทั้งนี้ หากยังไม่สามารถยืนยันข้อมูลได้อย่างเพียงพอ จะบันทึกข้อจำกัดของข้อมูลและไม่นำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ยืนยันผลลัพธ์หรือให้คะแนนในระดับที่สูงกว่าหลักฐานที่สามารถรองรับได้

3.6 การยืนยันผลก่อนจัดทำรายงาน

การยืนยันผลก่อนจัดทำรายงาน โดยผลการประเมินจะได้รับการสอบทานความสอดคล้องระหว่างข้อมูลหลักฐาน ตัวชี้วัด และคะแนนที่ได้รับ ก่อนนำไปสังเคราะห์เป็นผลการประเมินรายด้านและภาพรวมระดับประเทศ โดยอาจใช้กระบวนการหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อยืนยันข้อเท็จจริงและบริบทของผลการดำเนินงาน ทั้งนี้ การยืนยันข้อมูลดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความถูกต้องของข้อเท็จจริง มิใช่เพื่อปรับผลการประเมินให้ เป็นไปตามความเห็นของหน่วยงานผู้รับการประเมิน ผลจากกระบวนการทวนสอบจะนำไปใช้ประกอบการจัดทำ ฐานข้อมูลผลการดำเนินงาน การคำนวณคะแนนความก้าวหน้า ACE การวิเคราะห์จุดแข็งและช่องว่าง ตลอดจน การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปี เพื่อให้ผลการติดตามและประเมินผลมีความโปร่งใส มีหลัก ฐานรองรับ และสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้

โดยสรุป กระบวนการทวนสอบและยืนยันข้อมูลของระบบติดตามและประเมินผล ACE ใช้หลัก “หลาย แหล่งข้อมูล-หลายวิธีการ-หลายมุมมอง” ผ่านเทคนิค Triangulation ร่วมกับการตรวจสอบหลักฐานเชิงประจักษ์ และความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตกับผลลัพธ์ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลและลดความเสี่ยงจากอคติหรือ ความคลาดเคลื่อนจากแหล่งข้อมูลใดแหล่งข้อมูลหนึ่ง อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการประเมินความก้าวหน้า ACE ที่ สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ภาพที่ 2.7)

ภาพที่ 2.7 แผนภาพการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

รายงาน ความก้าวหน้า

ด้านการเสริมพลังความร่วมมือ
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย

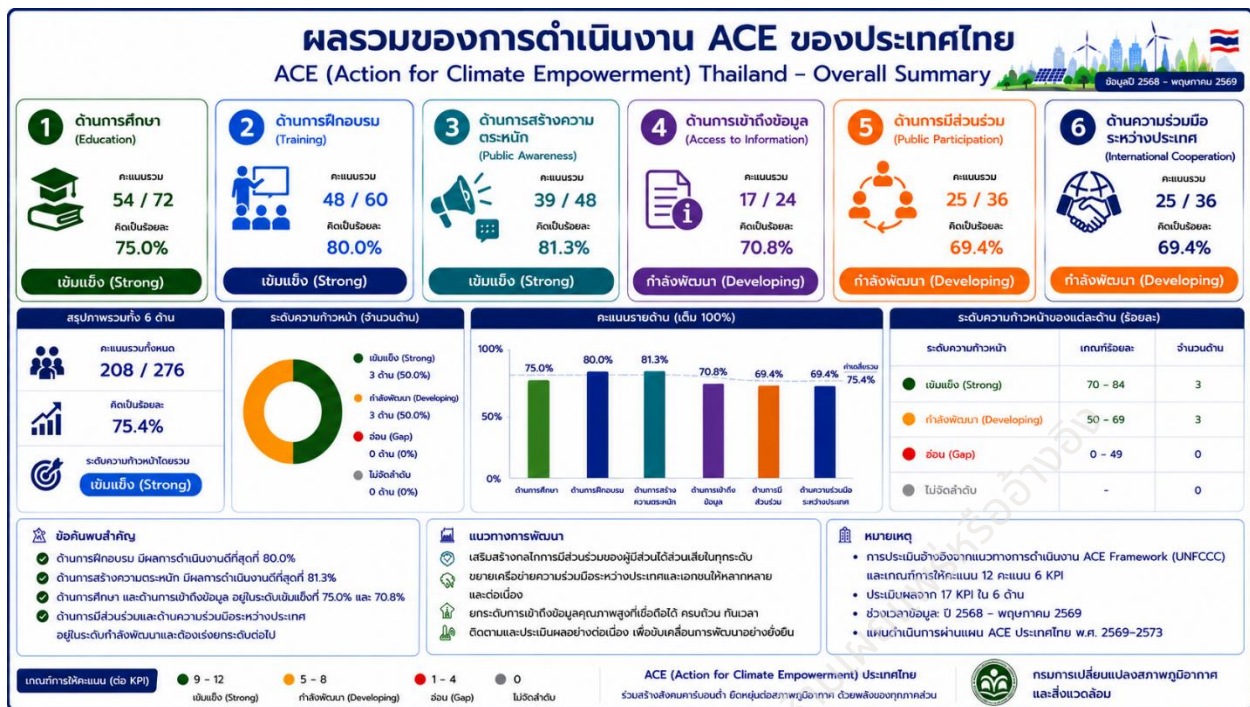

1. ผลการติดตาม และประเมินความก้าวหน้า ACE ของประเทศไทย

ผลการติดตามและประเมินความก้าวหน้าการดำเนินงานด้านการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Action for Climate Empowerment: ACE) ของประเทศไทย ครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การศึกษา การฝึกอบรม การสร้างความตระหนัก การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมของประชาชน และความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยใช้กรอบการประเมินที่พิจารณาทั้งผลลัพธ์ (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) ความก้าวหน้าเมื่อเทียบกับเป้าหมาย (Progress toward Target) และการบูรณาการเชิงสถาบัน (Institutional Integration)

ในภาพรวม ผลการประเมินมีคะแนนรวม 208.0 คะแนน จากคะแนนเต็ม 276.0 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.4 สะท้อนว่าการดำเนินงาน ACE ของประเทศไทยในช่วงเวลาที่รายงานมีความก้าวหน้าในระดับที่มีฐานการดำเนินงานค่อนข้างชัดเจน และมีผลการดำเนินงานเกิดขึ้นในทุกองค์ประกอบของ ACE เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการสร้างความตระหนัก (Public Awareness) มีสัดส่วนคะแนนสูงที่สุด โดยได้รับ 39.0 คะแนนจากคะแนนเต็ม 48.0 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.3 รองลงมา ได้แก่ ด้านการฝึกอบรม (Training) ได้รับ 48.0 คะแนนจากคะแนนเต็ม 60.0 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.0 และ ด้านการศึกษา (Education) ได้รับ 54.0 คะแนนจากคะแนนเต็ม 72.0 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.0 สำหรับ ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร (Access to Information) ได้รับ 17.0 คะแนนจากคะแนนเต็ม 24.0 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 70.8 ขณะที่ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) และ ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Cooperation) ได้รับคะแนนเท่ากันที่ 25.0 คะแนนจากคะแนนเต็ม 36.0 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 69.4

ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ด้านการสร้างความตระหนัก การพัฒนาศักยภาพผ่านการฝึกอบรม และการศึกษา เป็นองค์ประกอบที่มีความก้าวหน้าค่อนข้างเด่น โดยเฉพาะด้านการสร้างความตระหนักซึ่งมีสัดส่วนคะแนนสูงที่สุด ขณะที่ ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมของประชาชน และความร่วมมือระหว่างประเทศ ยังมีโอกาสในการยกระดับกลไก กระบวนการ และผลลัพธ์ให้มีความเข้มแข็งมากขึ้นในระยะต่อไป (ภาพที่ 3.1) ในเชิงโครงสร้าง ผลการประเมินสะท้อนว่าประเทศไทยได้วางฐานการดำเนินงาน ACE ในทุกองค์ประกอบแล้ว แต่ระดับความก้าวหน้าระหว่างองค์ประกอบยังมีความแตกต่างกัน ดังนั้น การดำเนินงานในระยะต่อไปควรมุ่งรักษาความต่อเนื่องของด้านที่มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง ควบคู่กับการเร่งพัฒนาองค์ประกอบที่ยังมีช่องว่าง เพื่อให้การขับเคลื่อน ACE มีความสมดุลและเชื่อมโยงกันทั้งระบบ

ภาพที่ 3.1 ผลรวมของการดำเนินงาน ACE ของประเทศไทย

2. แนวโน้ม

การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis) มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามทิศทางและพัฒนาการของการดำเนินงานด้านการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Action for Climate Empowerment: ACE) เมื่อมีข้อมูลจากรอบการประเมินที่สามารถเปรียบเทียบกันได้ โดยพิจารณาทั้งคะแนนความก้าวหน้าในภาพรวมและรายองค์ประกอบ ตลอดจนพัฒนาการในมิติผลลัพธ์ (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) ความก้าวหน้าเมื่อเทียบกับเป้าหมาย (Progress toward Target) และการบูรณาการเชิงสถาบัน (Institutional Integration)

สำหรับการประเมินประจำปี 2569 ข้อมูลใน Overall Dashboard เป็นผลการประเมินจากข้อมูลที่ได้รับ การรวบรวม ตรวจสอบ และประมวลผลในช่วงเดือนธันวาคม 2568 ถึงเดือนพฤษภาคม 2569 และยังไม่มีข้อมูลจากรอบการประเมินก่อนหน้านี้ที่ใช้กรอบ ตัวชี้วัด เกณฑ์การให้คะแนน และวิธีการประเมินเดียวกันอย่างเพียงพอสำหรับการเปรียบเทียบระหว่างช่วงเวลา ดังนั้น ผลการประเมินในรอบนี้จึง ยังไม่ควรนำไปสรุปว่าเป็นแนวโน้มการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของผลการดำเนินงาน ACE ระหว่างปี แต่ควรตีความในฐานะ สถานะความก้าวหน้า ณ รอบการประเมิน (Current Progress Status) และใช้เป็น ค่าฐานหรือจุดอ้างอิง (Baseline/Reference Point) สำหรับการติดตามและเปรียบเทียบในรอบต่อไป

ค่าฐานสำหรับปี 2569 กำหนดจากผลการประเมินภาพรวมที่ 208.0 คะแนน จากคะแนนเต็ม 276.0 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.4 โดยมีค่าฐานรายองค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการศึกษา (Education) ร้อยละ 75.0 ด้าน

การฝึกอบรม (Training) ร้อยละ 80.0 ด้านการสร้างความตระหนัก (Public Awareness) ร้อยละ 81.3 ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร (Access to Information) ร้อยละ 70.8 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) ร้อยละ 69.4 และด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Cooperation) ร้อยละ 69.4 ซึ่งค่าดังกล่าวควรใช้เป็นจุดอ้างอิงสำหรับการติดตามการเปลี่ยนแปลงในรอบการประเมินถัดไป ภายใต้เงื่อนไขว่ามีการใช้กรอบ ตัวชี้วัด เกณฑ์การให้คะแนน และวิธีการประเมินที่สามารถเปรียบเทียบกันได้ เมื่อมีข้อมูลต่อเนื่องตั้งแต่ 2 รอบการประเมินขึ้นไป การวิเคราะห์แนวโน้มควรพิจารณามากกว่าการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของคะแนนรวมเพียงอย่างเดียว โดยควรวิเคราะห์ทั้งการเปลี่ยนแปลงของคะแนนรายองค์ประกอบ และพัฒนาการในแต่ละมิติของกรอบการประเมิน ได้แก่ ผลผลิต ผลลัพธ์ ความก้าวหน้าเมื่อเทียบกับเป้าหมาย และการบูรณาการเชิงสถาบัน เพื่อจำแนกให้ได้ว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสะท้อนเพียงการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมและผลผลิต หรือได้พัฒนาไปสู่การนำผลผลิตไปใช้ การเปลี่ยนแปลงในระดับผลลัพธ์ และการบูรณาการ ACE เข้าสู่นโยบาย แผนงาน กลไก และการดำเนินงานประจำของหน่วยงานอย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น การติดตามแนวโน้มในระยะต่อไปควรใช้ปี 2569 เป็น จุดเริ่มต้นของชุดข้อมูลอนุกรมเวลา (Time-series Reference) และดำเนินการประเมินอย่างต่อเนื่องภายใต้หลักเกณฑ์ที่มีความสม่ำเสมอและเปรียบเทียบกันได้ เพื่อให้สามารถสะท้อนทั้ง ทิศทาง (Direction) ขนาดของการเปลี่ยนแปลง (Magnitude of Change) และ ลักษณะของพัฒนาการ (Nature of Progress) ของการขับเคลื่อน ACE ของประเทศไทยได้อย่างมีหลักฐานรองรับ และมีความน่าเชื่อถือทางวิชาการ

จุดแข็ง	ช่องว่าง
การพัฒนาศักยภาพผ่านการฝึกอบรมเป็นด้านที่มีความโดดเด่นมากที่สุด โดยได้รับคะแนนร้อยละ 80.0 ซึ่งเป็นคะแนนสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับองค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน สะท้อนถึงฐานการดำเนินงานด้านการพัฒนาความรู้ ทักษะ และขีดความสามารถของกลุ่มเป้าหมายที่ค่อนข้างชัดเจน และเป็นฐานสำคัญที่สามารถต่อยอดไปสู่การพัฒนากำลังคนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Workforce) ทักษะสีเขียว (Green Skills) และบุคลากรที่มีบทบาทเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agents) ในภาคส่วนต่าง ๆ	การมีส่วนร่วมของประชาชนและความร่วมมือระหว่างประเทศมีคะแนนต่ำที่สุด ที่ร้อยละ 69.4 เท่ากัน สะท้อนว่าการขับเคลื่อนในสองด้านดังกล่าวยังมีโอกาสในการพัฒนา ทั้งในด้านกลไกการมีส่วนร่วมที่มีความหมาย (Meaningful Participation) การเชื่อมโยงประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจ ตลอดจนการต่อยอดเครือข่าย ความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในระดับระหว่างประเทศ
ด้านการสร้างความตระหนัก (Public Awareness) เป็นองค์ประกอบที่มีสัดส่วนคะแนนสูงสุด โดยได้รับร้อยละ 81.3 สะท้อนถึงความก้าวหน้าของการสื่อสารสาธารณะ	ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารยังควรได้รับการยกระดับเชิงระบบ โดยผลการประเมินอยู่ที่ร้อยละ 70.8 การพัฒนาในระยะต่อไปควรให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงฐานข้อมูล

จุดแข็ง	ช่องว่าง
การรณรงค์ กิจกรรมสร้างการรับรู้ และการพัฒนาพื้นที่ หรือแหล่งเรียนรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ขณะที่ด้านการฝึกอบรม (Training) มีคะแนนรองลงมาที่ร้อยละ 80.0 สะท้อนถึงฐานการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการพัฒนาทักษะที่ค่อนข้างเข้มแข็ง	ระหว่างหน่วยงาน คุณภาพและความทันสมัยของข้อมูล การออกแบบข้อมูลให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ใช้ ตลอดจนการส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
ด้านการศึกษาได้รับคะแนนร้อยละ 75.0 สะท้อนถึงความก้าวหน้าในการวางรากฐานด้านความรู้ การเรียนรู้ และการพัฒนาความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Literacy) ผ่านหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ และเครือข่ายสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ยังมีโอกาสยกระดับการติดตามผลลัพธ์ด้านการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้จริง	ยังมีความจำเป็นในการ เชื่อมโยงผลผลิตไปสู่ผลลัพธ์และผลกระทบที่สามารถยืนยันได้ การมีหลักสูตร กิจกรรม สื่อ ระบบข้อมูล หรือเครือข่ายเป็นฐานสำคัญ แต่การติดตามในระยะต่อไปควรเพิ่มหลักฐานเกี่ยวกับการนำผลผลิตไปใช้จริง การเปลี่ยนแปลงความรู้ สมรรถนะ พฤติกรรม การตัดสินใจ และการเปลี่ยนแปลงของระบบหรือกลไกเชิงสถาบัน
ผลการดำเนินงานปรากฏใน ครบทั้ง 6 องค์ประกอบ ACE โดยไม่พบด้านที่ไม่มีผลการดำเนินงานหรืออยู่ในสถานะขาดการดำเนินงานโดยสิ้นเชิง สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีฐานกลไกการขับเคลื่อน ACE ที่ครอบคลุมองค์ประกอบหลักตามกรอบสากลแล้ว	ควรยกระดับ การบูรณาการระหว่างองค์ประกอบ ACE เนื่องจากองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านมีความเชื่อมโยงกัน ตัวอย่างเช่น การศึกษาและการฝึกอบรมควรนำไปสู่ความรู้และทักษะที่ใช้ในการมีส่วนร่วม ข้อมูลที่เข้าถึงได้ ควรสนับสนุนการตัดสินใจ และความสำเร็จในระดับพื้นที่ ควรสามารถต่อยอดสู่การแลกเปลี่ยนในระดับประเทศและระหว่างประเทศ การพัฒนาแบบแยกส่วนจึงอาจไม่เพียงพอต่อการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ
การประเมินมิได้จำกัดอยู่เพียงการนับกิจกรรมหรือผลผลิต แต่เชื่อมโยงกับมิติผลลัพธ์ ความก้าวหน้าต่อเป้าหมาย และการบูรณาการเชิงสถาบัน ทำให้สามารถสะท้อนภาพการพัฒนาที่กว้างกว่าการรายงานผลเชิงปริมาณ และสามารถใช้เป็นฐานสำหรับการปรับปรุงเชิงยุทธศาสตร์ในรอบต่อไปได้	ระบบการติดตามยังควรได้รับการพัฒนาให้มีข้อมูลที่ต่อเนื่องในแต่ละปี และมีข้อมูลที่สามารถจำแนกในระดับพื้นที่และตามลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้สามารถวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง (Trend) ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง ความครอบคลุมของกลุ่มเป้าหมาย และความแตกต่างระหว่างพื้นที่ได้อย่างเป็นระบบและมีหลักฐานเชิงประจักษ์รองรับมากขึ้น

รายงาน ความก้าวหน้า

ด้านการเสริมพลังความร่วมมือ
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย

ด้านการศึกษา

ผลการดำเนินงานด้านการศึกษา (Education)

ด้านการศึกษเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมุ่งเสริมสร้างความรู้ ความตระหนัก และสมรรถนะด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้แก่ผู้เรียนและประชาชนทุกช่วงวัย ผ่านการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรม การสร้างเครือข่ายสถานศึกษา ตลอดจนการสนับสนุนองค์ความรู้ งานวิจัย และเครือข่ายทางวิชาการ เพื่อพัฒนาไปสู่ระบบนิเวศการเรียนรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Learning Ecosystem) ที่สามารถสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านของประเทศไทยไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

1. เป้าหมายและแนวทางตามแผน

1.1 ระยะสั้น 1-3 ปี

ในระยะเริ่มต้น แผน ACE ให้ความสำคัญกับการวางรากฐานของระบบการศึกษาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมุ่งส่งเสริมการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการพัฒนาความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Literacy) เข้าสู่หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ในระดับต่าง ๆ ครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ควบคู่กับการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ และนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย แนวทางสำคัญในระยะนี้จึงเน้นการสร้าง “ฐานของระบบ” ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรต้นแบบ การผลิตและพัฒนาสื่อ การใช้เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ การพัฒนากลไกการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ตลอดจนการเริ่มสร้างเครือข่ายสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถเป็นกลไกขยายผลในระยะต่อไป

1.2 ดำเนินการต่อเนื่อง 1-5 ปี

ตลอดระยะเวลาของแผน มุ่งสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษา นักวิจัย และเครือข่ายวิชาการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้สามารถสร้าง ถ่ายทอด และประยุกต์ใช้องค์ความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง โดยเชื่อมโยงการศึกษาเข้ากับงานวิจัย นวัตกรรม และการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติ การดำเนินงานต่อเนื่องยังให้ความสำคัญกับการขยายโอกาสการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับประชาชนทุกช่วงวัย การเชื่อมโยงภาคการศึกษากับหน่วยงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือให้สามารถแลกเปลี่ยนทรัพยากร องค์ความรู้ และแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกันได้

1.3 ระยะยาว 4-5 ปี

ในระยะยาว มุ่งยกระดับจากการดำเนินงานรายหลักสูตรหรือรายโครงการไปสู่การพัฒนา ระบบนิเวศการเรียนรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่มีความเชื่อมโยงในระดับประเทศและระดับภูมิภาคโดยส่งเสริม

การพัฒนาหลักสูตรหรือหน่วยประสานงานด้านการศึกษาที่สามารถทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางด้านองค์ความรู้ การพัฒนาหลักสูตร การวิจัย และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ โดยเป้าหมายสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การทำให้การเรียนรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และสามารถเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การพัฒนาทักษะและแนวทางการประกอบอาชีพ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) ได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ความสำคัญ

ผลการติดตามในช่วงเดือนธันวาคม 2568–พฤษภาคม 2569 สะท้อนให้เห็นว่า การดำเนินงานด้านการศึกษามีความก้าวหน้าค่อนข้างชัดเจน โดยได้รับคะแนนรวม 54 คะแนน จากคะแนนเต็ม 72 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.0 และอยู่ในระดับ แข็งแรง (Strong) เมื่อพิจารณาแนวโน้มคะแนน พบว่าความก้าวหน้าด้านการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องสะท้อนถึงการพัฒนาฐานการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

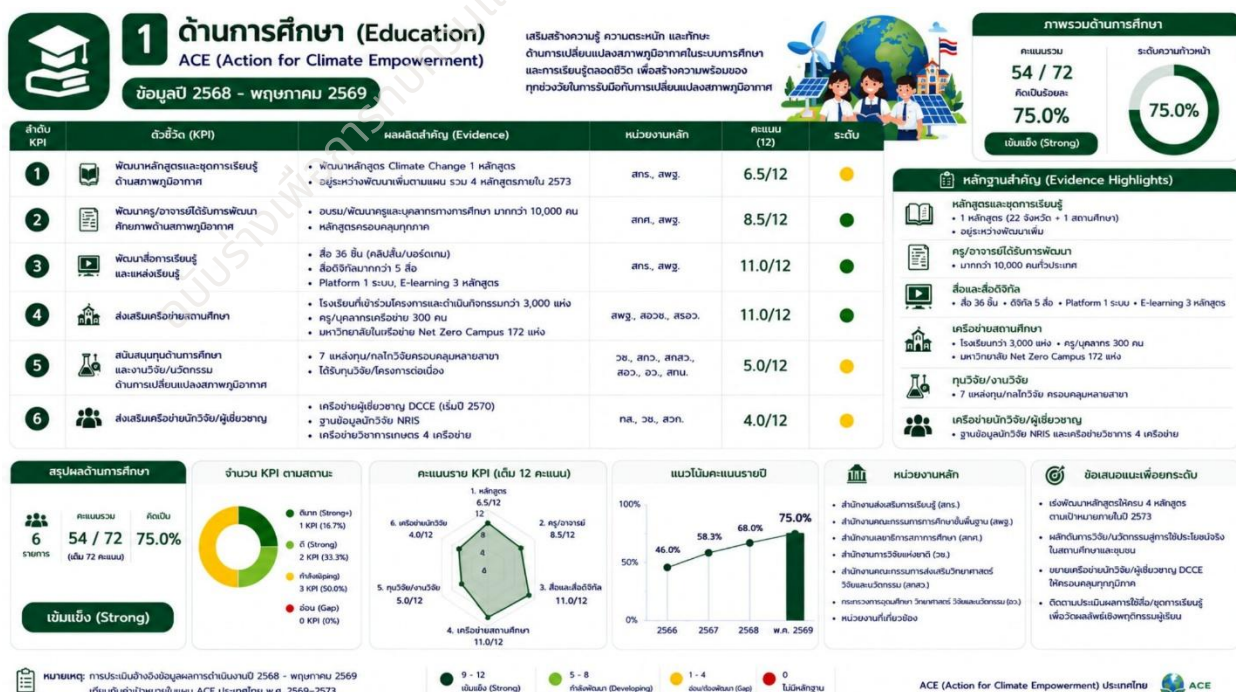
ความสำเร็จที่เห็นได้ชัด ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การขยายการเข้าถึงองค์ความรู้สู่ประชาชนจำนวนมากกว่า 10,000 คน การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ประมาณ 36 ชิ้น นิทรรศการ 5 ชิ้น แพลตฟอร์ม 1 ระบบ และหลักสูตร E-learning 3 หลักสูตร นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายสถานศึกษาเป็นอีกผลสำเร็จที่มีความโดดเด่น โดยมีการดำเนินงานเชื่อมโยงโรงเรียนมากกว่า 3,000 แห่ง ตลอดจนมีเครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และมีมหาวิทยาลัยเข้าร่วมเครือข่าย Net Zero Campus จำนวน 172 แห่ง โดยมีอัตราสำเร็จคิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนมหาวิทยาลัยทั้งหมดของประเทศไทย ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนว่าการดำเนินงานเริ่มขยายจากการพัฒนาสื่อหรือหลักสูตรรายโครงการไปสู่การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีขนาดกว้างขึ้น ในมิติขององค์ความรู้และการวิจัย พบว่ามีการสนับสนุนแผนงานหรือกลไกการวิจัยที่เกี่ยวข้องหลายสาขา รวมทั้งมีฐานข้อมูลนักวิจัย NRIIS และเครือข่ายทางวิชาการที่สามารถใช้เป็นฐานสำหรับเชื่อมโยงงานวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ และองค์ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะต่อไป

3. ผลการติดตามและประเมินผล

ผลการประเมินตามตัวชี้วัดด้านการศึกษาจำนวน 6 ตัวชี้วัด แสดงให้เห็นว่าระดับความก้าวหน้ามีความแตกต่างกันระหว่างตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับ สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ และ การสร้างเครือข่ายสถานศึกษา มีคะแนนสูงที่ประมาณ 11.0 จาก 12.0 คะแนน สะท้อนว่าการดำเนินงานในสองประเด็นดังกล่าวมีหลักฐานผลผลิตและการขยายผลค่อนข้างชัดเจน

ตัวชี้วัดด้านการส่งเสริมการเข้าถึงโอกาสการเรียนรู้และการพัฒนาความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Literacy) มีคะแนนประมาณ 8.5 จาก 12.0 คะแนน ขณะที่ตัวชี้วัดด้านการพัฒนาหลักสูตรและระบบการเรียนรู้ในบางมิติมีคะแนนประมาณ 6.5 จาก 12.0 คะแนน ผลการประเมินดังกล่าวสะท้อนว่าประเทศไทยได้วางรากฐานการดำเนินงานในประเด็นเหล่านี้ในระดับหนึ่งแล้ว อย่างไรก็ตาม ยังมีโอกาสในการยกระดับการดำเนินงานทั้งในด้านความครอบคลุมและการเข้าถึงของกลุ่มเป้าหมาย คุณภาพและความเหมาะสมของหลักสูตร การนำหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ไปใช้ในทางปฏิบัติ ตลอดจนการติดตามและประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

ประเด็นที่ยังมีช่องว่างมากกว่าตัวชี้วัดอื่น ได้แก่ การสนับสนุนองค์ความรู้และงานวิจัย รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายนักวิจัยหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับคะแนนประมาณ 5.0 และ 4.0 จาก 12.0 คะแนนตามลำดับ จึงสะท้อนว่า แม้ประเทศไทยจะมีฐานข้อมูล กลไกวิจัย และเครือข่ายทางวิชาการอยู่แล้ว แต่การเชื่อมโยงทรัพยากรเหล่านี้เข้าสู่ระบบการศึกษาและการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นระบบยังเป็นประเด็นที่ควรได้รับการยกระดับในภาพรวม ผลการประเมินสะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าที่ยั่งยืนที่ค่อนข้างชัดเจนในระดับผลลัพธ์ (Outputs) โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ แพลตฟอร์ม และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ขณะที่ความท้าทายสำคัญของการติดตามและประเมินผลในระยะต่อไป คือ การพัฒนาหลักฐานในระดับผลลัพธ์ (Outcomes) ให้มีความชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงระดับความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Literacy) ของผู้เรียน การนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ การเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม ตลอดจนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตร สื่อ และกระบวนการเรียนรู้ไปใช้จริง

4. กรณีศึกษา หรือแนวปฏิบัติที่ดี

จากข้อมูลการติดตามและประเมินผลสามารถระบุแนวปฏิบัติที่ดีที่มีศักยภาพสำหรับการขยายผลได้หลายรูปแบบ โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งช่วยเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานจากการจัดกิจกรรมแบบแยกส่วนไปสู่การทำงานผ่านเครือข่าย ตัวอย่างที่เห็นได้จากข้อมูล คือ การเชื่อมโยงโรงเรียนมากกว่า 3,000 แห่ง และการมีมหาวิทยาลัยในเครือข่าย Net Zero Campus จำนวน 172 แห่ง ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญสำหรับการขยายการเรียนรู้ด้านสภาพภูมิอากาศไปสู่ผู้เรียนจำนวนมาก

อีกแนวปฏิบัติหนึ่ง คือ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในรูปแบบผสมผสาน (Blended Climate Learning) โดยมีทั้งสื่อการเรียนรู้ นิทรรศการ แพลตฟอร์ม และ E-learning ช่วยให้การเรียนรู้ไม่จำกัดอยู่เฉพาะในชั้นเรียน และสามารถรองรับผู้เรียนและประชาชนที่มีบริบทแตกต่างกันได้ การมีช่องทางการเรียนรู้หลายรูปแบบยังสนับสนุนแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามเป้าหมายของ ACE นอกจากนี้ การเชื่อมโยงฐานข้อมูลนักวิจัยและเครือข่ายทางวิชาการ เช่น NRIIS การดำเนินงานดังกล่าวมีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นกลไกเชื่อมโยงองค์ความรู้จากงานวิจัยสู่การศึกษา (Research-to-Education) และการกำหนดนโยบาย (Research-to-Policy) โดยส่งเสริมการนำข้อค้นพบและองค์ความรู้จากงานวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร สื่อ และกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องและทันต่อพัฒนาการขององค์ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนสนับสนุนการใช้หลักฐานเชิงวิชาการในการพัฒนานโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอที่จะยืนยันผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานดังกล่าว จึงควรคัดเลือกโครงการหรือกลไกต้นแบบเพิ่มเติมเพื่อศึกษาเชิงลึก และพัฒนาเป็นกรณีศึกษา (Case Study) สำหรับประกอบการวิเคราะห์ในรายงานฉบับสมบูรณ์

5. บทเรียนรู้

บทเรียนสำคัญจากผลการดำเนินงานสะท้อนว่า การเพิ่มจำนวนกิจกรรมหรือผลผลิตเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอที่จะยืนยันความสำเร็จของการศึกษาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Education) แม้ว่าการพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ และเครือข่ายจะมีความก้าวหน้าค่อนข้างชัดเจน แต่การติดตามและประเมินผลในระยะต่อไปควรให้ความสำคัญกับการวัดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยเฉพาะระดับความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และสมรรถนะด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนความสามารถในการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การศึกษา การประกอบอาชีพ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action)

เครือข่ายมีบทบาทสำคัญต่อการขยายผลการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา มหาวิทยาลัย ครู นักวิจัย และหน่วยงานจากหลากหลายภาคส่วน ช่วยเพิ่มศักยภาพในการถ่ายทอดและกระจายองค์ความรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมายในวงกว้าง อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเครือข่ายในระยะต่อไปควรให้ความสำคัญไม่เพียงกับการเพิ่มจำนวนสมาชิก แต่ควรมุ่งยกระดับไปสู่เครือข่ายที่มีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและองค์

ความรู้ และสามารถสร้างผลลัพธ์ร่วมกัน (Collective Outcomes) เช่น การร่วมพัฒนาหลักสูตร การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ ตลอดจนการร่วมพัฒนาและดำเนินโครงการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) ของสถานศึกษา

งานวิจัยและฐานผู้เชี่ยวชาญยังเป็นจุดเชื่อมต่อที่ควรเสริมความเข้มแข็ง การมีฐานข้อมูลหรืองานวิจัยไม่ได้หมายความว่าองค์ความรู้นั้นถูกถ่ายทอดเข้าสู่ระบบการศึกษาโดยอัตโนมัติ จึงจำเป็นต้องมีกลไกแปลงองค์ความรู้ทางวิชาการให้เป็นเนื้อหา เครื่องมือ และกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม โดยในภาพรวมการดำเนินงานด้านการศึกษากำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจาก “การสร้างทรัพยากรการเรียนรู้” ไปสู่ “การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้” ซึ่งต้องอาศัยการเชื่อมโยงหลักสูตร สื่อ บุคลากร สถาบันการศึกษา งานวิจัย และกลไกเชิงนโยบายเข้าด้วยกัน

6. ข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานในระยะต่อไปควรรักษาและต่อยอดความก้าวหน้าด้านการพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ และเครือข่าย ซึ่งมีฐานการดำเนินงานค่อนข้างชัดเจน ควบคู่กับการยกระดับคุณภาพและการติดตามผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการติดตามความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Literacy) และสมรรถนะด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Competency) ที่สามารถประเมินการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนติดตามการนำความรู้ ทักษะ และสมรรถนะไปประยุกต์ใช้ในระยะต่อมา ในขณะเดียวกัน ควรเร่งพัฒนากลไกกลางหรือเครือข่ายประสานงานด้านการศึกษาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Education) เพื่อเชื่อมโยงหน่วยงานด้านการศึกษา สถาบันอุดมศึกษา นักวิจัย กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม (DCCE) และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถแลกเปลี่ยนและใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ ข้อมูล สื่อ และทรัพยากรร่วมกัน ลดความซ้ำซ้อนในการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ และเสริมสร้างการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ อันจะเป็นฐานสำคัญสำหรับการยกระดับไปสู่การเป็นศูนย์กลางหรือจุดเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการศึกษาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับภูมิภาค (Regional Climate Change Education Node) ตามเป้าหมายระยะยาวของแผน

ในด้านการวิจัย ควรเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างงานวิจัย หลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และนโยบาย (Research–Curriculum–Learning–Policy) โดยพัฒนากลไกในการสังเคราะห์และถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยไปสู่การพัฒนาหลักสูตร สื่อ และกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนส่งเสริมการวิจัยที่มุ่งประเมินประสิทธิผลของการศึกษาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Education) ควบคู่กับการผลิตองค์ความรู้ใหม่ เพื่อสร้างหลักฐานว่ากระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะ พฤติกรรม และการลงมือปฏิบัติของผู้เรียนได้มากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ ควรใช้ประโยชน์จากเครือข่าย

โรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่เป็นพื้นที่สำหรับการทดลอง เรียนรู้ และขยายผลการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ โดยเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้กับการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) ในบริบทจริง เช่น การจัดการและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน การลดและการจัดการของเสีย การจัดการทรัพยากร การประเมินการปล่อยก๊าซเรือนกระจกหรือคาร์บอน และการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ เพื่อยกระดับการศึกษาจากการสร้างความรู้และความตระหนักไปสู่การประยุกต์ใช้และการลงมือปฏิบัติจริง ตามแนวทาง ‘เรียนรู้-ประยุกต์ใช้-ลงมือปฏิบัติ (Learn-Apply-Act)

ทั้งนี้ ระบบติดตามและประเมินผลควรได้รับการพัฒนาจากการมุ่งรายงานเชิงปริมาณ เช่น จำนวนหลักสูตร จำนวนสื่อการเรียนรู้ จำนวนผู้เข้าร่วม และจำนวนเครือข่าย ไปสู่การประเมินคุณภาพ การนำไปใช้ประโยชน์ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน สถานศึกษา และระบบการศึกษา เพื่อให้สามารถสะท้อนความก้าวหน้าและผลสำเร็จของการดำเนินงาน ACE ด้านการศึกษาได้อย่างครอบคลุม ตั้งแต่ระดับผลลัพธ์ (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) ไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ (System Change) และสามารถใช้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์สำหรับการพัฒนาและกำหนดนโยบายการศึกษาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยในระยะยาว

รายงาน ความก้าวหน้า

ด้านการเสริมพลังความร่วมมือ
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย

ด้านการฝึกอบรม

ผลการดำเนินงานด้านการฝึกอบรม (Training)

การดำเนินงานด้านการฝึกอบรมภายใต้ Action for Climate Empowerment (ACE) มุ่งเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรและองค์กรจากทุกภาคส่วนให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนสามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและการประกอบอาชีพได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ เครื่องมือและสื่อสนับสนุนการฝึกอบรม การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การพัฒนาระบบมาตรฐานทักษะ และการส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ผลการติดตามข้อมูล ณ ช่วงเดือนธันวาคม 2568–พฤษภาคม 2569 แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานด้านการฝึกอบรมมีความก้าวหน้าในระดับ เข้มแข็ง (Strong) โดยมีคะแนนรวม 48.0 จาก 60.0 คะแนน หรือร้อยละ 80.0 และมีแนวโน้มความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

1. เป้าหมายและแนวทางตามแผน

1.1 ระยะสั้น 1–3 ปี

ในระยะสั้น การดำเนินงานมุ่งวางรากฐานด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนา รวบรวม และจัดระบบหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ทั้งบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ผู้ประกอบการ และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็น และนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมตามบทบาทและบริบทของตน ควบคู่กันนี้ มีการส่งเสริมการพัฒนาเครื่องมือและสื่อสนับสนุนการฝึกอบรม เช่น ชุดเครื่องมือ (Toolkit) สื่อออนไลน์ อินโฟกราฟิก (Infographic) และคู่มือการฝึกอบรม เพื่อสนับสนุนให้หน่วยงานและเครือข่ายสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการจัดกระบวนการพัฒนาศักยภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพและขยายผลได้ในวงกว้าง รวมทั้งช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลา สถานที่ และทรัพยากรในการจัดฝึกอบรม นอกจากนี้ ยังมุ่งส่งเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรและผู้ปฏิบัติงาน โดยครอบคลุมทั้งความรู้พื้นฐานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) และทักษะที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานจริง เพื่อวางฐานการพัฒนากำลังคนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Workforce) ที่มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำในระยะต่อไป

1.2 ดำเนินการต่อเนื่อง 1–5 ปี

การดำเนินงานตลอดระยะเวลาของแผนมุ่งขยายการพัฒนาศักยภาพให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในวงกว้าง ควบคู่กับการยกระดับจากการฝึกอบรมที่มุ่งสร้างความรู้และความตระหนัก ไปสู่การพัฒนาสมรรถนะและทักษะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริง โดยเฉพาะทักษะสีเขียว (Green Skills) และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนผ่านของภาคเศรษฐกิจและตลาดแรงงานไปสู่เศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำ การดำเนินงานจึงครอบคลุมตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการฝึกอบรม การพัฒนาบุคลากร ครู และวิทยากร การสร้าง

เครือข่ายผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ ตลอดจนการเชื่อมโยงการพัฒนาทักษะกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานสมรรถนะ เพื่อให้ความรู้และทักษะด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีความสอดคล้องกับบทบาท หน้าที่ และความต้องการด้านสมรรถนะของแต่ละสาขาอาชีพมากขึ้น นอกจากนี้ยังมุ่งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ (Online Learning Platform) เพื่อเพิ่มโอกาสและความยืดหยุ่นในการเข้าถึงการพัฒนาศักยภาพ สนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และรองรับการขยายผลไปยังกลุ่มเป้าหมายในวงกว้าง

1.3 ระยะเวลา 4-5 ปี

ในระยะยาว เป้าหมายสำคัญควรมุ่งยกระดับการฝึกอบรมจากการดำเนินงานในลักษณะโครงการหรือหลักสูตรเฉพาะกิจ ไปสู่การพัฒนาระบบเสริมสร้างศักยภาพด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ ทักษะ สมรรถนะ คุณวุฒิ และมาตรฐานวิชาชีพเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ เพื่อรองรับความต้องการกำลังคนที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำ โดยทิศทางดังกล่าวควรสนับสนุนให้บุคลากรในแต่ละภาคส่วนสามารถยกระดับทักษะเดิม (Upskilling) และพัฒนาทักษะใหม่หรือปรับเปลี่ยนชุดทักษะ (Reskilling) ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี กระบวนการผลิต รูปแบบการทำงาน และความต้องการของตลาดแรงงานที่เกิดจากการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ ควบคู่กับการพัฒนากลอบสมรรถนะ ระบบรับรอง หรือมาตรฐานด้านทักษะสีเขียว (Green Skills) ที่สามารถใช้เป็นกรอบอ้างอิงในการพัฒนากำลังคนในสาขาอาชีพและภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ของประเทศ ในขณะเดียวกัน ควรพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการฝึกอบรมแบบเผชิญหน้า (On-site) และการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ (Online) เข้าด้วยกันในลักษณะการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และเปิดโอกาสให้บุคลากรสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ พัฒนาทักษะ และยกระดับสมรรถนะได้อย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิตการทำงาน

2. ความสำคัญ

ผลการดำเนินงานสะท้อนความก้าวหน้าที่ชัดเจนในด้านการพัฒนา หลักสูตรและชุดการเรียนรู้ มากกว่า 20 หลักสูตร ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายหลายประเภท และตัวชี้วัดดังกล่าวได้รับคะแนนเต็ม 12.0 จาก 12.0 คะแนน แสดงถึงความก้าวหน้าที่เด่นชัดในการสร้างฐานเนื้อหาสำหรับการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ด้านเครื่องมือและสื่อสนับสนุนการฝึกอบรม มีการพัฒนา Toolkit จำนวน 2 ชุด สำหรับองค์กร ชุมชน และแหล่งงานศึกษา รวมถึงมีสื่อออนไลน์ วิดีโอ Infographic และคู่มือการอบรม ส่งผลให้ตัวชี้วัดด้านเครื่องมือและสื่อได้รับ 10.0 จาก 12.0 คะแนน ด้านการพัฒนาบุคลากร มีการอบรมและพัฒนาศักยภาพบุคลากร มากกว่า 1,000 คน ครอบคลุมบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ตัวชี้วัดดังกล่าวได้รับคะแนนเต็ม 12.0 จาก 12.0 คะแนน ถือเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่มีความก้าวหน้าโดดเด่น สำหรับการพัฒนากระบวนการมาตรฐานทักษะ พบว่ามีการพัฒนา หลักสูตรทักษะสีเขียว จำนวน 28 หลักสูตร มีผู้รับรองมาตรฐาน CFO/CFP จำนวน 248 คน และมีเครือข่ายสถาบันคุณวุฒิ

วิชาชีพ (องค์การมหาชน) จำนวน 77 คน ซึ่งสะท้อนความพยายามในการเชื่อมโยงการฝึกอบรมเข้ากับมาตรฐาน สมรรถนะและความต้องการของตลาดแรงงาน โดยตัวชี้วัดนี้ได้รับ 8.0 จาก 12.0 คะแนน นอกจากนี้ ยังมีการ ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ โดยมี หลักสูตรออนไลน์ 23 หลักสูตร และมีผู้ใช้งานหรือผู้เข้าถึงการเรียนรู้ มากกว่า 50,000 คน แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของระบบดิจิทัลในการขยายการเข้าถึงการพัฒนาศักยภาพในวง กว้าง

3. ผลการติดตามและประเมินผล

ผลการติดตามตัวชี้วัดด้านการฝึกอบรมจำนวน 5 ตัวชี้วัด มีคะแนนรวม 48.0 จาก 60.0 คะแนน หรือคิด เป็นร้อยละ 80.0 อยู่ในระดับเข้มแข็ง และเมื่อพิจารณารายตัวชี้วัด พบว่า 3 ตัวชี้วัด อยู่ในระดับเข้มแข็ง และ 2 ตัวชี้วัด อยู่ในระดับกำลังพัฒนา โดยไม่พบตัวชี้วัดที่อยู่ในระดับช่องว่างหรือไม่มีข้อมูล ตัวชี้วัดที่มีความก้าวหน้าสูง ที่สุด ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร/ชุดการเรียนรู้สำหรับบุคลากร และ การสร้างศักยภาพบุคลากร/ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่ง ได้รับคะแนนเต็ม 12.0 จาก 12.0 คะแนน สะท้อนว่าประเทศไทยมีทั้งฐานหลักสูตรและการดำเนินกิจกรรมพัฒนา บุคลากรที่มีหลักฐานรองรับค่อนข้างชัดเจน ในขณะที่ตัวชี้วัดด้านเครื่องมือและสื่อสนับสนุนการฝึกอบรมได้รับ 10.0 จาก 12.0 คะแนน แสดงถึงความก้าวหน้าค่อนข้างสูง ขณะที่การพัฒนาระบบมาตรฐานทักษะด้านการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้รับ 8.0 จาก 12.0 คะแนน และการส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ได้รับ 6.0 จาก 12.0 คะแนน จึงเป็นสองประเด็นที่ยังมีโอกาสดูระดับเพิ่มเติม

เมื่อพิจารณาในเชิงแนวโน้ม คะแนนภาพรวมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของระบบ การฝึกอบรมที่ค่อย ๆ ขยายจากการจัดกิจกรรมและพัฒนาหลักสูตรไปสู่การสร้างเครื่องมือ มาตรฐาน และช่องทาง การเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น อย่างไรก็ตามผลการดำเนินงานส่วนใหญ่ยังเป็นการวัดในระดับผลผลิต เช่น จำนวนหลักสูตร จำนวนผู้เข้ารับการอบรม จำนวนเครื่องมือ และจำนวนผู้ใช้งานระบบออนไลน์ จึงยังไม่เพียงพอที่จะสรุปผลในระดับผลลัพธ์ ว่าผู้เข้ารับการอบรมมีสมรรถนะเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด หรือสามารถนำความรู้ไป เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานได้ในระดับใด

2 ด้านการฝึกอบรม (Training) ACE (Action for Climate Empowerment) ข้อมูลปี 2568 - พฤษภาคม 2569

เสริมสร้างศักยภาพบุคลากรและองค์กรทุกภาคส่วน
ให้มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะด้านการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้าน
อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ลำดับ KPI	ตัวชี้วัด (KPI)	ผลหลักฐาน (Evidence)	หน่วยงานหลัก	คะแนน (7/12)	ระดับ
7	พัฒนาหลักสูตร/ชุดการเรียนรู้ ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สำหรับบุคลากร	- พัฒนาหลักสูตรและชุดการเรียนรู้มากกว่า 20 หลักสูตร - ครอบคลุมทุกกลุ่ม เกษตร การศึกษา และท้องถิ่น	สส., สสค., สถาบันการศึกษา	12/12	●
8	จัดทำ/พัฒนาเครื่องมือและสื่อสำหรับ การฝึกอบรม	- Toolkit 2 ชุด (องค์กร/ชุมชน และสถานศึกษา) - สื่อออนไลน์ 5 วิดีโอ Infographic และคู่มือการอบรม	สส., อบป., สสค., สฟฐ.	10/12	●
9	สร้างศักยภาพบุคลากร/ผู้ปฏิบัติงาน ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	- อบรม/พัฒนาศักยภาพบุคลากรมากกว่า 1,000 คน - ครอบคลุมครู อบป. ภาคเกษตร และภาคประชาสังคม	สส., อว., สฟฐ., อบป., ภาคเครือข่าย	12/12	●
10	พัฒนาและรับรองมาตรฐานทักษะ ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	- หลักสูตร Green Skills 28 หลักสูตร - ผู้รับรองมาตรฐาน (CFO/CFP) 248 คน - เครือข่าย TPQI 77 คน	สส., อบป., สสค., สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ	8/12	●
11	ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ (Online Learning Platform)	- หลักสูตรออนไลน์ 23 หลักสูตร - ผู้ใช้งานบนเว็บไซต์มากกว่า 50,000 คน	สส., สสค., ภาคเครือข่าย	6/12	●

หลักฐานสำคัญ (Evidence Highlights)

- หลักสูตร/ชุดการเรียนรู้**
 - พัฒนาหลักสูตร 20 หลักสูตร ครอบคลุมทุกกลุ่ม
 - เนื้อหาครอบคลุมการปรับตัว การลดก๊าซเรือนกระจก และนโยบาย
- เครื่องมือ/สื่อสำหรับการฝึกอบรม**
 - Toolkit 2 ชุด สำหรับองค์กร/ชุมชน และสถานศึกษา
 - จัดทำสื่อออนไลน์ 5 วิดีโอ อินโฟกราฟิก และคู่มือการอบรม
- การพัฒนาศักยภาพบุคลากร**
 - อบรมบุคลากรและเจ้าหน้าที่ 1,000 คน
 - ครอบคลุมครู อบป. ภาคเกษตร และภาคประชาสังคม
- มาตรฐานทักษะและการรับรอง**
 - Green Skills 28 หลักสูตร
 - ผู้รับรองมาตรฐาน (CFO/CFP) 248 คน และ TPQI 77 คน
- ระบบการเรียนรู้ออนไลน์**
 - หลักสูตรออนไลน์ 23 หลักสูตร
 - ผู้ใช้งานบนเว็บไซต์มากกว่า 50,000 คน

4. กรณีศึกษา หรือแนวปฏิบัติที่ดี

จากข้อมูลที่ปรากฏ สามารถระบุแนวปฏิบัติที่มีศักยภาพสำหรับการต่อยอดและขยายผลได้ 3 รูปแบบสำคัญ คือ

การพัฒนาทักษะสีเขียว (Green Skills) ที่เชื่อมโยงกับระบบสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพ การพัฒนาหลักสูตร Green Skills จำนวน 28 หลักสูตร ควบคู่กับการเชื่อมโยงการพัฒนาบุคลากรด้านการรับรองคาร์บอนฟุตพริ้นท์ (CF/CFP) และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพ สะท้อนแนวทางการพัฒนาศักยภาพที่ก้าวจากการมุ่งสร้างความรู้ไปสู่การพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่สามารถเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพและความต้องการของตลาดแรงงานได้มากขึ้น ซึ่งมีศักยภาพที่จะเป็นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจสีเขียว (Green Transition)

การพัฒนาชุดเครื่องมือ (Toolkit) และสื่อสนับสนุนการฝึกอบรมที่สามารถนำไปใช้ซ้ำ ปรับให้เหมาะสมกับบริบท และขยายผลได้ โดยการมีชุดเครื่องมือสำหรับองค์กร ชุมชน และแหล่งเรียนรู้ ควบคู่กับสื่อในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น สื่อออนไลน์ วิดีโอ อินโฟกราฟิก (Infographic) และคู่มือการฝึกอบรม ช่วยเพิ่มศักยภาพให้หน่วยงาน วิทยากร และเครือข่ายสามารถนำองค์ความรู้และเนื้อหาไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและบริบทของพื้นที่ได้มากขึ้น ลดการพึ่งพาการจัดฝึกอบรมโดยหน่วยงานส่วนกลางเพียงอย่างเดียว และสนับสนุนการกระจายและขยายผลการพัฒนาศักยภาพไปยังกลุ่มเป้าหมายในวงกว้าง

การขยายโอกาสการเรียนรู้ผ่านระบบดิจิทัล โดยการพัฒนาหลักสูตรออนไลน์จำนวน 23 หลักสูตร และมีผู้เข้าถึงมากกว่า 50,000 คน สะท้อนศักยภาพของการใช้การเรียนรู้ผ่านระบบดิจิทัล (Digital Learning) เป็นกลไก

ในการเพิ่มการเข้าถึงและขยายขนาด (Scale) ของการพัฒนาศักยภาพไปยังกลุ่มเป้าหมายในวงกว้าง โดยลดข้อจำกัดด้านเวลา สถานที่ และทรัพยากรในการจัดฝึกอบรม ทั้งยังมีศักยภาพที่จะต่อยอดจากการให้บริการหลักสูตรออนไลน์เป็นรายหลักสูตร ไปสู่ระบบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Continuous Learning) ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว

5. บทเรียนรู้

ประเทศไทยมีความก้าวหน้าค่อนข้างชัดเจนในการพัฒนาและจัดให้มีทรัพยากรและโอกาสสำหรับการเรียนรู้ทั้งในรูปของหลักสูตร เครื่องมือ สื่อ และกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ อย่างไรก็ตาม ความท้าทายในระยะต่อไป คือ การพัฒนาหลักฐานที่สามารถยืนยันได้ว่า ทรัพยากรและกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และการนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของกลุ่มเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใด

การพัฒนาศักยภาพด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศควรยกระดับจากการฝึกอบรมแบบครั้งคราว (One-time Training) ไปสู่การพัฒนาสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง (Competency Development) โดยไม่ควรวัดความสำเร็จเพียงจากจำนวนผู้เข้าร่วมหรือผู้ผ่านการฝึกอบรม แต่ควรกำหนดกรอบสมรรถนะเป้าหมาย (Competency Framework) ที่สอดคล้องกับบทบาท หน้าที่ และความต้องการของแต่ละกลุ่มอาชีพ พร้อมทั้งพัฒนาระบบประเมินและติดตามว่าผู้ผ่านการพัฒนาศักยภาพมีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะเพิ่มขึ้นเพียงใด และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

การเชื่อมโยงทักษะสีเขียว (Green Skills) เข้ากับมาตรฐานอาชีพและกรอบสมรรถนะเป็นกลไกสำคัญในการทำให้ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเชื่อมโยงโดยตรงกับระบบการพัฒนากำลังคน คุณวุฒิวิชาชีพ และความต้องการของตลาดแรงงาน โดยช่วยยกระดับการดำเนินงาน ACE จากการมุ่งสร้างความตระหนัก (Awareness) ไปสู่การพัฒนาขีดความสามารถของกำลังคนในการลงมือปฏิบัติด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Workforce Capability for Climate Action) และสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำ และการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์มีศักยภาพในการขยายการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ในวงกว้าง อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้ลงทะเบียนหรือจำนวนผู้ใช้งานเพียงอย่างเดียวยังไม่สามารถสะท้อนคุณภาพและผลลัพธ์ของการเรียนรู้ได้อย่างครบถ้วน ระบบติดตามจึงควรครอบคลุมทั้งอัตราการสำเร็จหลักสูตร (Completion Rate) ผลการประเมินการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และสมรรถนะของผู้เรียน ตลอดจนการติดตามการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ภายหลังการเรียน เพื่อให้สามารถประเมินได้ทั้งการเข้าถึง คุณภาพ และผลลัพธ์ของการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

6. ข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานในระยะต่อไปควรให้ความสำคัญกับการยกระดับจากการติดตามผลผลิตของการฝึกอบรม (Training Outputs) ไปสู่การประเมินผลลัพธ์ของการพัฒนาศักยภาพ (Training Outcomes) โดยพัฒนาระบบประเมินก่อนและหลังการฝึกอบรม เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของผู้เข้าร่วม ควบคู่กับการติดตามผลภายหลังการฝึกอบรม เพื่อประเมินว่าผู้ผ่านการพัฒนาศักยภาพสามารถนำองค์ความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ปรับเปลี่ยนแนวทางการทำงาน หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) ได้มากน้อยเพียงใด ในขณะเดียวกัน ควรพัฒนากรอบสมรรถนะด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและทักษะสีเขียว (Climate Change and Green Skills Competency Framework) ที่จำแนกตามบทบาท กลุ่มอาชีพ หรือภาคเศรษฐกิจ เพื่อให้การออกแบบหลักสูตรและกระบวนการพัฒนาศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการและบริบทการปฏิบัติงานของกลุ่มเป้าหมายแต่ละประเภท เช่น บุคลากรภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคการท่องเที่ยว ภาคพลังงาน ภาคการก่อสร้าง และกลุ่มอาชีพอื่นที่มีบทบาทต่อการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำในด้านระบบออนไลน์ สำหรับการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ควรยกระดับการติดตามจากการรายงานจำนวนผู้เข้าถึง ซึ่งปัจจุบันมีมากกว่า 50,000 คน ไปสู่การติดตามเส้นทางการเรียนรู้ตั้งแต่การลงทะเบียน (Enrollment) การสำเร็จหลักสูตร (Completion) การพัฒนาสมรรถนะ (Competency) จนถึงการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ (Application) เพื่อให้สามารถประเมินทั้งการเข้าถึง คุณภาพ และประสิทธิผลของการเรียนรู้ออนไลน์ (Online Learning) ได้อย่างครบวงจร นอกจากนี้ ควรพัฒนาระบบสะสมและรับรองผลการเรียนรู้ในรูปแบบหน่วยการเรียนรู้ย่อย (Micro-credentials) เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเชื่อมโยงการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับการพัฒนาวิชาชีพและสมรรถนะในการทำงาน ในขณะเดียวกัน ควรส่งเสริมกระบวนการพัฒนาวิทยากร (Training of Trainers: ToT) และสร้างเครือข่ายวิทยากรในภาคส่วนและพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อพัฒนากลไกการถ่ายทอดองค์ความรู้และขยายผลที่สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง โดยลดการพึ่งพาการจัดฝึกอบรมจากหน่วยงานส่วนกลางเพียงอย่างเดียว ควบคู่กับการพัฒนากรอบมาตรฐานเนื้อหาและชุดเครื่องมือกลาง (Toolkit) ที่ช่วยรักษาคุณภาพและสาระสำคัญของการเรียนรู้ ขณะเดียวกันเปิดโอกาสให้หน่วยงานและเครือข่ายสามารถปรับรูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบท ความต้องการ และลักษณะของกลุ่มเป้าหมายได้ และควรเชื่อมโยงระบบการฝึกอบรมเข้ากับ มาตรฐานวิชาชีพ คุณวุฒิ ทักษะสีเขียว และความต้องการของตลาดแรงงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ ACE ด้านการฝึกอบรมมีบทบาทไม่เพียงสร้างความรู้และความตระหนัก แต่สามารถสร้างกำลังคนที่มีสมรรถนะรองรับการเปลี่ยนผ่านด้านสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยได้อย่างแท้จริง

รายงาน ความก้าวหน้า

ด้านการเสริมพลังความร่วมมือ
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย

ด้านการสร้างความตระหนัก

ผลการดำเนินงานด้านการสร้างความตระหนัก (Public Awareness)

การดำเนินงานด้านการสร้างความตระหนักภายใต้ Action for Climate Empowerment (ACE) มุ่งสร้าง การรับรู้ ความเข้าใจ และกระตุ้นให้ประชาชนและทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านสภาพภูมิอากาศ โดยใช้การสื่อสารสาธารณะ กิจกรรมสร้างการรับรู้ วันสำคัญและแคมเปญระดับชาติ รวมถึง การส่งเสริมการเรียนรู้และการสื่อสารในระดับพื้นที่เป็นกลไกสำคัญ ผลการติดตามข้อมูลช่วงปี 2568-พฤษภาคม 2569 พบว่า ภาพรวมด้านการสร้างความตระหนักมีคะแนน 39.0 จาก 48.0 คะแนน หรือร้อยละ 81.3 อยู่ใน ระดับ เข้มแข็ง (Strong) โดยมีตัวชี้วัดทั้งหมด 4 ตัวชี้วัด ในจำนวนนี้ 3 ตัวชี้วัด อยู่ในระดับเข้มแข็ง และ 1 ตัวชี้วัด อยู่ในระดับกำลังพัฒนา (Developing)

1. เป้าหมายและแนวทางตามแผน

1.1 ระยะสั้น 1-3 ปี

ในระยะสั้น การดำเนินงานมุ่งสร้างฐานการรับรู้และความเข้าใจเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้ เข้าถึงประชาชนในวงกว้าง ผ่านการพัฒนา สื่อประชาสัมพันธ์และรณรงค์ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ใน รูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อดิจิทัลและสื่อออนไลน์ วิดีโอ และสื่อ อินโฟกราฟิก (Infographic) เพื่อให้ประเด็นด้านสภาพภูมิอากาศที่มีความซับซ้อนสามารถสื่อสารได้อย่างเข้าใจ ง่ายและเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ควบคู่กันกับการจัดกิจกรรมสร้างการรับรู้และการสื่อสารสาธารณะ เพื่อเปิด โอกาสให้ประชาชนและกลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยน และมีส่วนร่วมกับประเด็นด้านสภาพภูมิอากาศ รวมถึง การใช้วันสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศเป็นโอกาสในการรณรงค์ในวงกว้าง อีกแนวทางหนึ่ง คือ การ ส่งเสริมการเรียนรู้และการสื่อสารในระดับพื้นที่ เพื่อให้การสร้างความตระหนักไม่ได้กระจุกตัวเฉพาะส่วนกลาง แต่ สามารถเข้าถึงชุมชน สถานศึกษา และประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ได้มากขึ้น

1.2 ดำเนินการต่อเนื่อง 1-5 ปี

ตลอดระยะเวลาของแผน การดำเนินงานมุ่งรักษาความต่อเนื่องของการสื่อสารสาธารณะ โดยพัฒนาเนื้อหา และช่องทางการสื่อสารให้เหมาะสมกับบริบทและพฤติกรรมการรับสื่อที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมทั้งขยายกิจกรรม สร้างการรับรู้ให้ครอบคลุมกลุ่มประชาชนที่หลากหลาย การดำเนินงานควรเชื่อมโยง สื่อ - กิจกรรม - แคมเปญ - พื้นที่ เข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้รับสารไม่ได้เพียงได้รับข้อมูล แต่มีโอกาสร่วมกิจกรรม เรียนรู้จากประสบการณ์ และ นำความเข้าใจไปสู่การลงมือปฏิบัติในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ การสร้างความตระหนักควรดำเนินการผ่านความ ร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา ภาคีเครือข่าย และภาคประชาสังคม เพื่อให้สารด้าน Climate Change มีความสอดคล้องและสามารถขยายผลได้ในระดับประเทศและระดับพื้นที่

1.3 ระยะยาว 4-5 ปี

ในระยะยาว การดำเนินงานควรมุ่งยกระดับจากการสร้างความตระหนัก (Awareness) ไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ พฤติกรรม และการลงมือปฏิบัติด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Behavior Change and Climate Action) โดยพัฒนาระบบการสื่อสารที่สามารถเชื่อมโยงการสร้างความรู้และความเข้าใจเข้ากับการพัฒนาทัศนคติ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง

การสื่อสารควรพัฒนาไปสู่การสื่อสารที่จำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย (Audience Segmentation) มากขึ้น โดยออกแบบเนื้อหา สาร ช่องทาง และรูปแบบการสื่อสารให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ เช่น เยาวชน ชุมชน ภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการ และประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ควบคู่กับการเสริมสร้างเครือข่ายผู้สื่อสารในระดับพื้นที่ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดและปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ และสนับสนุนการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น เป้าหมายในระยะยาวไม่ควรจำกัดอยู่เพียงการวัดจำนวนสื่อ จำนวนกิจกรรม หรือจำนวนผู้เข้าถึง แต่ควรพัฒนาระบบติดตามที่สามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเป้าหมาย ตั้งแต่ระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทัศนคติและความตั้งใจในการลงมือปฏิบัติ ไปจนถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การมีส่วนร่วม และการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

2. ความสำคัญ

ความสำเร็จสำคัญด้านการสร้างความตระหนัก จากการติดตามและประเมินผล พบว่า มีการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และรณรงค์ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มากกว่า 40 ชิ้น ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และมีการเผยแพร่ประเด็นสำคัญด้านสภาพภูมิอากาศอย่างต่อเนื่อง ตัวชี้วัดนี้ได้รับ 11.0 จาก 12.0 คะแนน อยู่ในระดับเข้มแข็ง กิจกรรมสร้างการรับรู้และการสื่อสารสาธารณะ มีการจัดกิจกรรม มากกว่า 300 ครั้ง และมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมรวม มากกว่า 300 คนต่อครั้ง โดยครอบคลุมทุกภูมิภาคและกลุ่มเป้าหมาย คิดเป็นคะแนนมีค่าเท่ากับ 11.0 จาก 12.0 คะแนน อยู่ในระดับเข้มแข็ง การใช้ วันสำคัญและแคมเปญระดับชาติด้านสภาพภูมิอากาศ เป็นกลไกขยายการรับรู้ โดยมีการรณรงค์กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ Earth Day, World Environment Day, Day for Disaster Reduction, Ozone Day และ Kid Day รวมถึงได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานและประชาชนทั่วประเทศ ตัวชี้วัดนี้ได้รับค่าคะแนนเท่ากับ 10.0 จาก 12.0 คะแนน และการส่งเสริม การเรียนรู้และพื้นที่ต้นแบบด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีพื้นที่ต้นแบบ/แหล่งเรียนรู้ มากกว่า 300 แห่ง และมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมด้านภูมิอากาศอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดนี้มีค่าคะแนนเท่ากับ 7.0 จาก 12.0 คะแนน จึงยังอยู่ในระดับกำลังพัฒนา

3. ผลการติดตามและประเมินผล

ผลการติดตามตัวชี้วัดจำนวน 4 ตัวชี้วัด พบว่า มีคะแนนรวม 39.0 จาก 48.0 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.3 อยู่ในระดับเข้มแข็ง โดย 3 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 75.0 ของตัวชี้วัดทั้งหมดอยู่ในระดับเข้มแข็ง และ 1 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 25.0 อยู่ในระดับกำลังพัฒนา ไม่พบตัวชี้วัดที่อยู่ในระดับช่องว่างหรือไม่มีหลักฐาน

เมื่อพิจารณารายตัวชี้วัด พบว่า การสื่อสารประชาสัมพันธ์และรณรงค์ได้รับ 11.0 จาก 12.0 คะแนน กิจกรรมสร้างการรับรู้และการสื่อสารสาธารณะ มีค่าคะแนนเท่ากับ 11.0 จาก 12.0 วันสำคัญและแคมเปญระดับชาติ มีค่าคะแนนเท่ากับ 10.0 จาก 12.0 และการส่งเสริมการเรียนรู้และพื้นที่ต้นแบบ มีค่าคะแนนเท่ากับ 7.0 จาก 12.0 แนวโน้มคะแนนภาพรวมที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการของกลไกด้านการสื่อสารและการสร้างความตระหนัก รวมถึงการขยายขอบเขตการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในมิติการติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation: M&E) พบว่า หลักฐานที่ปรากฏใน Dashboard ยังคงให้น้ำหนักกับการติดตามในระดับผลผลิต (Outputs) เป็นหลัก เช่น จำนวนสื่อ จำนวนกิจกรรม จำนวนครั้งของการรณรงค์ และจำนวนพื้นที่ต้นแบบ ขณะที่หลักฐานในระดับผลลัพธ์ (Outcomes) ซึ่งสะท้อนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น ระดับความรู้และความเข้าใจที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติและพฤติกรรม ตลอดจนการนำความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมหรือการลงมือดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) ยังปรากฏอย่างจำกัดในระบบ Dashboard ดังนั้น แม้ผลการดำเนินงานจะอยู่ในระดับเข้มแข็ง แต่การพัฒนาระบบติดตามผลในระยะต่อไปควรให้ความสำคัญกับคำถามว่า “ประชาชนเปลี่ยนแปลงอย่างไร หลังจากได้รับการสื่อสารหรือเข้าร่วมกิจกรรม” ควบคู่กับคำถามว่า “มีประชาชนเข้าถึงสื่อหรือกิจกรรมจำนวนเท่าใด”

4. กรณีศึกษา หรือแนวปฏิบัติที่ดี

จากการติดตามและประเมินผลสามารถระบุแนวปฏิบัติที่ดีที่มีศักยภาพในการนำไปขยายผลได้ 3 ลักษณะสำคัญ คือ การสื่อสารหลายรูปแบบ (Multi-format Communication) การพัฒนาสื่อมากกว่า 40 ชิ้น ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ ออนไลน์ วิดีโอ และสื่ออินโฟกราฟิก (Infographic) ทำให้สามารถปรับรูปแบบการสื่อสารให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและช่องทางที่แตกต่างกัน เป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลด้านสภาพภูมิอากาศของประชาชน

การใช้กิจกรรมและวันสำคัญเป็นจุดเชื่อมการสื่อสารสู่สาธารณะ การจัดกิจกรรมมากกว่า 300 ครั้ง ประกอบกับการรณรงค์ในวันสำคัญระดับประเทศและระดับสากล เป็นแนวทางที่ช่วยทำให้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสามารถเชื่อมโยงกับเหตุการณ์หรือวาระที่ประชาชนรู้จัก และสร้างจังหวะการสื่อสารที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดปี

การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบและแหล่งเรียนรู้เป็นอีกกลไกสำคัญในการยกระดับการสร้างตระหนักรู้ โดยกรมมีพื้นที่ต้นแบบและแหล่งเรียนรู้มากกว่า 300 แห่ง สะท้อนศักยภาพในการพัฒนาจากการสื่อสารที่มุ่งให้กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้รับข้อมูล ไปสู่การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Experiential Learning) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและประชาชนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การสังเกต และการเชื่อมโยงองค์ความรู้กับบริบทจริงของพื้นที่ โดยเฉพาะหากสามารถเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้กับสถานศึกษา ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่ให้เกิดการใช้ประโยชน์และจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

5. บทเรียนรู้

บทเรียนสำคัญจากผลการดำเนินงาน คือ การสร้างความตระหนักมีความก้าวหน้าในเชิงปริมาณอย่างชัดเจน ประเทศไทยมีทั้งสื่อ กิจกรรม แคมเปญ และพื้นที่เรียนรู้จำนวนมาก และสามารถขยายการดำเนินงานไปยังกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ต่าง ๆ ได้ ซึ่งเป็นฐานสำคัญของ ACE อย่างไรก็ตาม การมีสื่อจำนวนมากหรือการจัดกิจกรรมจำนวนมาก ไม่ได้หมายความว่า จะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยอัตโนมัติ การสื่อสารจึงจำเป็นต้องออกแบบโดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมาย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม และสิ่งที่ต้องการให้ประชาชนลงมือทำ หลังจากได้รับสาร นอกจากนี้การสื่อสารที่ดำเนินการเป็นครั้งคราวตามกิจกรรมหรือวันสำคัญมีประโยชน์ในการสร้างกระแส แต่ควรเชื่อมโยงเข้ากับ การสื่อสารอย่างต่อเนื่อง (Continuous Engagement) เพื่อรักษาความสนใจและพัฒนาการรับรู้ไปสู่ความเข้าใจและการลงมือทำ นอกจากนี้ พื้นที่ต้นแบบและแหล่งเรียนรู้เป็นกลไกที่มีศักยภาพสูง เนื่องจากทำให้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งเป็นประเด็นระดับโลกสามารถเชื่อมโยงกับ บริบทใกล้ตัวของประชาชน เช่น ชุมชน โรงเรียน เมือง อาชีพ ทรัพยากรธรรมชาติ หรือความเสี่ยงจากภัยพิบัติในพื้นที่ ในมิติการติดตามและประเมินผล บทเรียนสำคัญคือความจำเป็นในการยกระดับระบบการติดตามจากการวัดผลผลิตด้านการสื่อสาร (Communication Outputs) ไปสู่การประเมินผลลัพธ์ด้านความตระหนัก (Awareness

Outcomes) และการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม (Behavior Change) เพื่อให้สามารถสะท้อนได้อย่างชัดเจนว่า การลงทุนด้านการสื่อสาร การสร้างความตระหนัก และการรณรงค์ มีส่วนสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้าน ความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ ความตั้งใจ และพฤติกรรมของประชาชนอย่างไร

6. ข้อเสนอแนะ

ในระยะต่อไป ควรยกระดับระบบติดตามและประเมินผลด้านการสร้างความตระหนัก โดยพัฒนาตัวชี้วัด ผลลัพธ์ (Outcome Indicators) เพิ่มเติมจากตัวชี้วัดเชิงปริมาณที่ใช้อยู่ เพื่อให้สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเป็นระบบ เช่น การเปลี่ยนแปลงระดับความรู้และความเข้าใจก่อนและหลังการรับ สื่อหรือเข้าร่วมกิจกรรม ระดับความตระหนักและการรับรู้ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความ ตั้งใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ตลอดจนสัดส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่นำความรู้ไปประยุกต์ใช้หรือปรับเปลี่ยน พฤติกรรมจริง ควบคู่กันนี้ ควรพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารแบบจำแนกกลุ่มเป้าหมาย (Audience Segmentation) โดยคำนึงถึงความแตกต่างด้านบริบท ความรู้ ความสนใจ ความต้องการ แรงจูงใจ และข้อจำกัดของกลุ่มต่าง ๆ เช่น เยาวชน ประชาชนทั่วไป ชุมชน เกษตรกร ภาคธุรกิจ และกลุ่มเปราะบาง เพื่อให้สามารถออกแบบเนื้อหา สาร ช่องทาง และรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม มากกว่าการใช้แนวทางการสื่อสารแบบเดียวกับทุกกลุ่ม ซึ่งอาจมีข้อจำกัดในการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติและพฤติกรรม นอกจากนี้ ควรยกระดับการสื่อสาร ไปสู่การสื่อสารที่มุ่งนำไปสู่การลงมือปฏิบัติ (Action-oriented Communication) โดยการรณรงค์และการสื่อสาร แต่ละรูปแบบควรกำหนดพฤติกรรมหรือการดำเนินการที่ต้องการส่งเสริมให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนสามารถ เชื่อมโยงจากการรับรู้และความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทของตน เช่น การลดการใช้พลังงาน การ ลดและจัดการขยะ การปรับปรุงรูปแบบการเดินทาง การเตรียมพร้อมและปรับตัวต่อความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมด้านสภาพภูมิอากาศในระดับชุมชนและพื้นที่

สำหรับพื้นที่ต้นแบบและแหล่งเรียนรู้มากกว่า 300 แห่ง ควรยกระดับและเชื่อมโยงให้เป็นเครือข่ายพื้นที่ เรียนรู้ด้านการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action Learning Network) โดย พัฒนาชุดองค์ความรู้ กรอบการดำเนินงาน และมาตรฐานขั้นต่ำที่ใช้ร่วมกัน ควบคู่กับระบบติดตามที่สามารถ จัดเก็บข้อมูลทั้งจำนวนและลักษณะของผู้เข้าร่วม ผลการเรียนรู้ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ และกิจกรรมด้านการ ดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่เกิดขึ้นภายหลังการเรียนรู้ เพื่อยกระดับบทบาทของพื้นที่ เหล่านี้จาก ‘สถานที่สำหรับการเรียนรู้’ ไปสู่ ‘พื้นที่ที่สนับสนุนให้เกิดการลงมือปฏิบัติและการเปลี่ยนแปลง’ ใน ระดับบุคคล ชุมชน และพื้นที่

อีกประเด็นสำคัญตามข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมินผล คือ การพัฒนาตัวชี้วัดผลลัพธ์เชิง พฤติกรรม (Behavioral Metrics) เพื่อสะท้อนว่ากลุ่มเป้าหมายมีการนำความรู้ไปใช้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อย่างไร ควบคู่กับตัวชี้วัดด้านความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย (Relational Metrics) เพื่อ

ประเมินระดับการมีปฏิสัมพันธ์ ความไว้วางใจ การมีส่วนร่วม และความต่อเนื่องของความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน เครือข่าย และกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ ควรส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายผู้สื่อสารและผู้ขยายผล เช่น ผู้มีอิทธิพลทางความคิด (Influencers) และทูตเยาวชนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Youth Climate Ambassadors) เพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงและสื่อสารกับกลุ่มประชาชนที่มีบริบทและพฤติกรรมการรับสื่อแตกต่างกันท้ายที่สุด ควรเชื่อมโยงการสร้างความตระหนักกับองค์ประกอบ ACE ด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะ การศึกษา การฝึกอบรม และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อพัฒนาเส้นทางการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่การรับรู้และความเข้าใจ การเกิดกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม ไปจนถึงการลงมือปฏิบัติและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งจะช่วยยกระดับการสร้างความตระหนักจากการมุ่งเน้นเพียงการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูล ไปสู่กระบวนการที่สนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ มีส่วนร่วม และดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) ได้อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนสามารถติดตามและประเมินผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นระบบในระยะยาว

ฉบับร่างเพื่อการทบทวนและรับฟังความคิดเห็น ห้ามเผยแพร่สู่สาธารณะ

รายงาน

ความก้าวหน้า

ด้านการเสริมพลังความร่วมมือ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย

ด้านการเข้าถึงข้อมูล

ผลการดำเนินงานด้านการเข้าถึงข้อมูล (Access to Information)

การดำเนินงานด้านการเข้าถึงข้อมูลภายใต้ Action for Climate Empowerment (ACE) มุ่งส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างทั่วถึง ครบถ้วน และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ สามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการตัดสินใจ การเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการติดตามข้อมูลปี 2568-พฤษภาคม 2569 พบว่า ด้านการเข้าถึงข้อมูลมีคะแนนรวม 17.0 จาก 24.0 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 70.8 อยู่ในระดับ กำลังพัฒนา (Developing) โดยตัวชี้วัดทั้ง 2 ตัวชี้วัด สะท้อนว่าประเทศไทยมีฐานการเผยแพร่ข้อมูลและการพัฒนาสื่อที่หลากหลายแล้ว แต่ยังมีประเด็นที่ต้องยกระดับ โดยเฉพาะการเพิ่มความครอบคลุมของช่องทางการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และการประเมินผลการใช้ประโยชน์จากข้อมูล

1. เป้าหมายและแนวทางตามแผน

1.1 ระยะสั้น 1-3 ปี

ในระยะสั้น มุ่งพัฒนาระบบและช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้สะดวกและหลากหลาย โดยใช้ทั้งเว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ และช่องทางการสื่อสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการจัดทำข้อมูลในรูปแบบที่ประชาชนสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย จากผลการดำเนินงาน พบว่ามี ช่องทางเผยแพร่ข้อมูลอย่างน้อย 6 ช่องทาง และมีการอัปเดตข้อมูลเป็นประจำ รวมถึงมีการจัดทำข้อมูลในลักษณะ โครงการหรือกิจกรรมอย่างน้อย 1 ครั้ง และมีข้อมูลที่ถูกต้อง ทันสมัย และสามารถเข้าถึงได้ง่าย ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อีกแนวทางหนึ่ง คือ การแปลงข้อมูลที่มีความซับซ้อนให้เป็นสื่อที่เหมาะสมกับประชาชน ผ่านการจัดทำสื่อเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น อินโฟกราฟิก (Infographic) วิดีโอ และสื่อสรุปข้อมูล อย่างน้อย 10 เรื่องต่อปี โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

1.2 ดำเนินการต่อเนื่อง 1-5 ปี

ตลอดระยะเวลาของแผน ควรดำเนินการเผยแพร่และปรับปรุงข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีความทันสมัย เชื่อถือได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง พร้อมทั้งขยายช่องทางการสื่อสารให้สอดคล้องกับพฤติกรรมในการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนแต่ละกลุ่ม ควรดำเนินการผลิตสื่อในรูปแบบที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง ทั้งข้อมูลเชิงวิชาการ ข้อมูลสรุปอินโฟกราฟิก (Infographic) วิดีโอ และสื่อดิจิทัล โดยปรับระดับความซับซ้อนของเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้รับใช้ เช่น ประชาชนทั่วไป เยาวชน ชุมชน ภาคธุรกิจ หน่วยงานท้องถิ่น และผู้ปฏิบัติงานด้านสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้ ควรสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่มีข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล ลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มความสะดวกในการค้นหาและนำข้อมูลไปใช้

1.3 ระยะยาว 4–5 ปี

ในระยะยาว ควรมุ่งยกระดับจากการเผยแพร่ข้อมูลไปสู่การพัฒนาระบบที่เอื้อต่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูล โดยประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ สามารถค้นหา เข้าถึง ทำความเข้าใจ และนำข้อมูลไปใช้ประกอบการตัดสินใจหรือดำเนินกิจกรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างเป็นรูปธรรม ระบบข้อมูลควรมีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน มีมาตรฐานในการจัดการ ตรวจสอบ และปรับปรุงข้อมูลให้มีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ตลอดจนออกแบบให้รองรับการเข้าถึงของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงกลุ่มที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงหรือใช้ประโยชน์จากข้อมูลดิจิทัล ดังนั้น เป้าหมายในระยะยาวควรครอบคลุมทั้งการมีข้อมูลที่เพียงพอและพร้อมใช้งาน (Availability) การเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเหมาะสมและเท่าเทียม (Accessibility) การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่สามารถทำความเข้าใจได้ (Understandability) และความสามารถในการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ (Usability) กล่าวคือ ข้อมูลต้อง ‘มีอยู่ เข้าถึงได้ เข้าใจได้ และนำไปใช้ได้’ โดยไม่ควรวัดความสำเร็จเฉพาะจากจำนวนชุดข้อมูลหรือจำนวนช่องทางที่ใช้ในการเผยแพร่เท่านั้น แต่ควรพิจารณาถึงการเข้าถึง การใช้ประโยชน์ และผลที่เกิดจากการนำข้อมูลไปใช้ด้วย

2. ความสำเร็จสำคัญ

ความสำเร็จสำคัญ จากการติดตามและประเมินผล พบว่า การเผยแพร่ข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศผ่านช่องทางที่หลากหลาย มีช่องทางเผยแพร่ข้อมูลอย่างน้อย 6 ช่องทาง มีการอัปเดตข้อมูลอย่างต่อเนื่อง และข้อมูลมีลักษณะถูกต้อง ทันสมัย และเข้าถึงได้ง่าย ส่งผลให้ตัวชี้วัดดังกล่าวได้รับคะแนนเท่ากับ 8.5 จาก 12 คะแนน และการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและหลากหลาย มีการจัดทำ สื่อ/อินโฟกราฟิก /วิดีโอ/สรุปข้อมูลอย่างน้อย 10 เรื่องต่อปี ข้อมูลครอบคลุมประเด็นสำคัญและกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีค่าคะแนนเท่ากับ 8.5 จาก 12.0 คะแนน ความก้าวหน้าดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการนำข้อมูลขึ้นเผยแพร่ แต่เริ่มให้ความสำคัญกับรูปแบบการนำเสนอข้อมูลและระดับความเข้าใจของผู้รับข้อมูลถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการดำเนินงาน ACE ด้านการเข้าถึงข้อมูล (Access to Information) เนื่องจากการเข้าถึงข้อมูลไม่ควรหมายถึงเพียงการมีข้อมูลหรือสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้เท่านั้น แต่ควรครอบคลุมถึงการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่เหมาะสม เข้าใจง่าย และเอื้อต่อการนำไปใช้ประโยชน์ของกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการและบริบทแตกต่างกัน

3. ผลการติดตามและประเมินผล

ผลการติดตามประเมินผลปี 2568–พฤษภาคม 2569 มีตัวชี้วัดทั้งหมด 2 ตัวชี้วัด ได้คะแนนรวม 17.0 จาก 24.0 คะแนน หรือร้อยละ 70.8 อยู่ในระดับ กำลังพัฒนา (Developing) โดยทั้ง 2 ตัวชี้วัด อยู่ในระดับกำลังพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 100.0 ของตัวชี้วัดทั้งหมด และไม่มีตัวชี้วัด ที่อยู่ในระดับช่องว่างหรือไม่มีหลักฐาน เมื่อพิจารณา

รายตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัด 16 การเผยแพร่ข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างต่อเนื่องและทันเวลา ได้คะแนน 8.5 จาก 12.0 และ ตัวชี้วัด 17 การจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและหลากหลาย ได้คะแนน 8.5 จาก 12.0 ผลการติดตามยังแสดงแนวโน้มคะแนนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนพัฒนาการเชิงบวกของระบบการเผยแพร่และการเข้าถึงข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อย่างไรก็ตามระดับคะแนนร้อยละ 70.8 ยังต่ำกว่าระดับเข้มแข็ง สะท้อนว่าการดำเนินงานยังมีช่องว่างสำคัญ โดยเฉพาะความครอบคลุมของช่องทาง การเข้าถึงข้อมูลของกลุ่มประชาชนที่หลากหลาย และหลักฐานที่แสดงว่า ประชาชนเข้าถึง เข้าใจ และนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์จริงเพียงใด ในมิติการติดตามและประเมินผล หลักฐานปัจจุบันยังเน้นผลผลิต เช่น จำนวนช่องทาง จำนวนสื่อ และการอัปเดตข้อมูล ขณะที่ข้อมูลด้านผลลัพธ์ เช่น จำนวนและลักษณะของผู้ใช้ข้อมูล ความพึงพอใจ ความเข้าใจ การนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจ และการเข้าถึงของกลุ่มเปราะบาง ยังควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม

4. กรณีศึกษา หรือแนวปฏิบัติที่ดี

จากการติดตามและประเมินผลสามารถสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีได้ 3 ประเด็น คือ การใช้หลายช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูล (Multi-channel Information Dissemination) เป็นแนวทางสำคัญ เนื่องจากการเผยแพร่ผ่านช่องทางอย่างน้อย 6 ช่องทาง ช่วยลดข้อจำกัดจากการพึ่งพาช่องทางใดช่องทางหนึ่ง และเพิ่มโอกาสที่ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ จะสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ การแปลงข้อมูลเชิงเทคนิคให้เป็นสื่อที่เข้าใจง่าย ผ่าน Infographic วิดีโอ และสรุปข้อมูลอย่างน้อย 10 เรื่องต่อปี ถือเป็นแนวทางที่ดี เนื่องจากข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิอากาศ มีความซับซ้อน การนำเสนอในรูปแบบที่กระชับและใช้ภาษาที่เหมาะสมกับผู้รับสารช่วยลดช่องว่างระหว่าง “การมีข้อมูล” กับ “การเข้าใจข้อมูล” และการปรับปรุงข้อมูลให้มีความถูกต้องและทันสมัย เป็นองค์ประกอบสำคัญของความน่าเชื่อถือของระบบข้อมูล เพราะการเข้าถึงข้อมูลจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อข้อมูลดังกล่าวสามารถใช้ประกอบการเรียนรู้และการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

5. บทเรียนรู้

การมีข้อมูลไม่ได้หมายความว่าประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพเสมอไป การเข้าถึงข้อมูลตามแนวคิด ACE ต้องพิจารณาทั้งช่องทาง ความสะดวกในการค้นหา ความทันสมัย ความน่าเชื่อถือ ภาษา และรูปแบบการนำเสนอ ในขณะเดียวกันการจัดทำข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจง่ายมีความสำคัญไม่แพ้การเพิ่มปริมาณข้อมูล เนื่องจากข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจำนวนมากมีลักษณะเชิงเทคนิค การใช้ Infographic วิดีโอ และข้อมูลสรุปช่วยลดข้อจำกัดด้านความรู้เฉพาะทางของประชาชน การมีหลายหน่วยงานร่วมดำเนินงานช่วยเพิ่มปริมาณและความหลากหลายของข้อมูล แต่ในอีกด้านหนึ่งอาจทำให้ข้อมูล กระจัดกระจายและค้นหาได้ยาก หากไม่มีการเชื่อมโยงหรือจัดระบบร่วมกัน จึงควรให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานมากขึ้น และระบบติดตามและประเมินผลควรเปลี่ยนจากการถามว่า “เผยแพร่ข้อมูลไปเท่าใด” ไปสู่การตอบคำถามว่า “ใครเข้าถึงข้อมูล เข้าใจข้อมูลหรือไม่ และนำข้อมูลไปทำอะไรต่อ” ซึ่งจะช่วยให้สามารถประเมินประสิทธิภาพของ ACE ด้านนี้ได้ชัดเจนขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

จากผลการประเมินที่อยู่ในระดับกำลังพัฒนา ควรให้ความสำคัญกับการยกระดับการดำเนินงานในระยะต่อไป ดังนี้

การขยายและกระจายช่องทางการสื่อสารข้อมูลให้มีความหลากหลายและครอบคลุมมากขึ้น โดยเฉพาะช่องทางที่เหมาะสมกับบริบทและข้อจำกัดของประชาชนในระดับพื้นที่ เยาวชน ผู้สูงอายุ กลุ่มเปราะบาง และประชาชนที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Access) ทั้งนี้ การเผยแพร่ข้อมูลไม่ควรพึ่งพาเฉพาะเว็บไซต์หรือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) แต่ควรผสมผสานช่องทางดิจิทัลกับช่องทางการสื่อสารในระดับชุมชนและช่องทางที่ไม่ใช้ระบบดิจิทัล เพื่อให้ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ สามารถเข้าถึงข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

การพัฒนาสื่อและข้อมูลให้สามารถเข้าถึงและตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากขึ้น โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการจำแนกกลุ่มเป้าหมาย (Audience Segmentation) ในการออกแบบระดับภาษา เนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และช่องทางการสื่อสารให้เหมาะสมกับลักษณะ ความต้องการ ความสามารถ

ในการเข้าถึง และบริบทของผู้ใช้แต่ละกลุ่ม เพื่อให้ข้อมูลสามารถเข้าถึง เข้าใจ และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนารูปแบบและช่องทางการเข้าถึงข้อมูลให้รองรับคนพิการและกลุ่มที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูล โดยคำนึงถึงหลักการออกแบบที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility) เช่น การจัดทำคำบรรยายสำหรับสื่อวิดีโอ (Caption/Subtitles) การออกแบบเว็บไซต์และเอกสารดิจิทัลให้รองรับโปรแกรมอ่านหน้าจอ (Screen Reader) การใช้ภาษาที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย (Plain Language) ตลอดจนการจัดเตรียมข้อมูลในรูปแบบทางเลือกที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้แต่ละกลุ่ม เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึง เข้าใจ และใช้ประโยชน์จากข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างเท่าเทียม

การพัฒนาระบบเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน เพื่อลดความกระจัดกระจายและความซ้ำซ้อนของข้อมูล และอำนวยความสะดวกให้ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ สามารถค้นหา เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากข้อมูลสำคัญด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศผ่านจุดเชื่อมโยงที่ชัดเจน โดยอาจพัฒนาไปสู่แพลตฟอร์มศูนย์กลางข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแบบเบ็ดเสร็จ (One-stop Climate Information Platform) หรือระบบที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างฐานข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ

การกำหนดมาตรฐานด้านคุณภาพและความทันสมัยของข้อมูล เช่น รอบการปรับปรุงข้อมูล วันที่ปรับปรุงล่าสุด แหล่งที่มาของข้อมูล หน่วยงานรับผิดชอบ และช่องทางสอบถามเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและความสามารถในการนำข้อมูลไปใช้อ้างอิง และกำหนดตัวชี้วัดผลลัพธ์ในระบบติดตามและประเมินผล เช่น จำนวนผู้เข้าถึงข้อมูลแยกตามกลุ่มเป้าหมาย อัตราการกลับมาใช้ข้อมูล ความเข้าใจของผู้ใช้ ความพึงพอใจ ความสะดวกในการค้นหา และสัดส่วนผู้ใช้ที่นำข้อมูลไปประกอบการตัดสินใจหรือดำเนินกิจกรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

รายงาน

ความก้าวหน้า

ด้านการเสริมพลังความร่วมมือ
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย

ด้านการมีส่วนร่วม

ผลการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม (Public Participation)

การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมภายใต้ Action for Climate Empowerment (ACE) มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการรับฟัง แสดงความคิดเห็น และติดตามผลการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างโปร่งใสและครอบคลุม ตลอดจนสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เชื่อมโยงภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม เยาวชน และประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ผลการติดตามข้อมูลปี 2568-พฤษภาคม 2569 พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมมีคะแนนรวม 25.0 จาก 36.0 คะแนน หรือร้อยละ 69.4 อยู่ในระดับ กำลังพัฒนา (Developing) จากตัวชี้วัดทั้งหมด 3 ตัวชี้วัด โดยมี 1 ตัวชี้วัด อยู่ในระดับเข้มแข็ง และ 2 ตัวชี้วัด อยู่ในระดับกำลังพัฒนา

1. เป้าหมายและแนวทางตามแผน

1.1 ระยะสั้น 1-3 ปี

ในระยะสั้น มุ่งสร้างและขยายช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมเวที กิจกรรม หรือกระบวนการรับฟังความคิดเห็น รวมถึงสามารถเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการกำหนดนโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้อง ผลการดำเนินงานแสดงให้เห็นว่า มีการจัดเวทีหรือรับฟังความคิดเห็น 22 ครั้ง ครอบคลุม 15 จังหวัด 4 ภาค มีผู้เข้าร่วมรวมประมาณ 3,200 คน และมีการเปิดรับความคิดเห็นในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงและช่วยให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้กว้างขึ้น ควบคู่กัน มีการพัฒนากลไกสำหรับรับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นจากการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นรวม 96 ข้อ และมีการนำข้อเสนอแนะไปใช้ประกอบการจัดทำแผนหรือมาตรการ 48 ข้อ หรือร้อยละ 50 ตลอดจนมีการรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

1.2 ดำเนินการต่อเนื่อง 1-5 ปี

ตลอดระยะเวลาของแผน ควรดำเนินการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง โดยไม่จำกัดเฉพาะการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นเป็นครั้งคราว แต่พัฒนาให้เป็น กลไกการมีส่วนร่วมที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ ตั้งแต่การให้ข้อมูล การรับฟังความคิดเห็น การร่วมออกแบบแนวทาง การนำข้อเสนอไปใช้ และการรายงานกลับแก่ผู้มีส่วนร่วม อีกแนวทางสำคัญ คือ การเสริมสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับประเทศ และระดับพื้นที่ โดยปัจจุบันมี เครือข่ายที่เข้าร่วม 95 เครือข่าย ครอบคลุม 10 เครือข่าย ภายในปี 2573 ตามกรอบที่ปรากฏใน Dashboard และครอบคลุม 6 ภาคส่วน ได้แก่ ประชาสังคม ชุมชน วิชาการ เยาวชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยมีการหารือและแลกเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง การดำเนินงานระยะนี้ควรมุ่งให้เครือข่ายสามารถทำงานเชื่อมโยงกัน และสร้างพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ และการร่วมดำเนินกิจกรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากขึ้น

1.3 ระยะยาว 4-5 ปี

ในระยะยาว ควรพัฒนาการมีส่วนร่วมจากลักษณะ “การเข้าร่วมกิจกรรม” (Participation as Attendance) ไปสู่ “การมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ” (Meaningful Participation) กล่าวคือ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่เพียงเข้าร่วมเวทีหรือให้ความคิดเห็น แต่ข้อเสนอของประชาชนสามารถเชื่อมโยงไปสู่การกำหนดนโยบาย มาตรการ แผนงาน หรือการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างเป็นรูปธรรม ควรสร้างกลไกการมีส่วนร่วมที่ครอบคลุมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศ จังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับกลุ่มที่อาจมีข้อจำกัดในการเข้าร่วม เช่น เยาวชน กลุ่มเปราะบาง ชุมชนในพื้นที่เสี่ยงต่อผลกระทบ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการด้านสภาพภูมิอากาศโดยตรง เป้าหมายระยะยาวจึงควรมุ่งสร้างระบบที่มีลักษณะ “รับฟัง-นำไปใช้-รายงานกลับ-ติดตามผล” เพื่อให้ประชาชนเห็นความเชื่อมโยงระหว่างการมีส่วนร่วมของตนเองกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง

2. ความสำคัญ

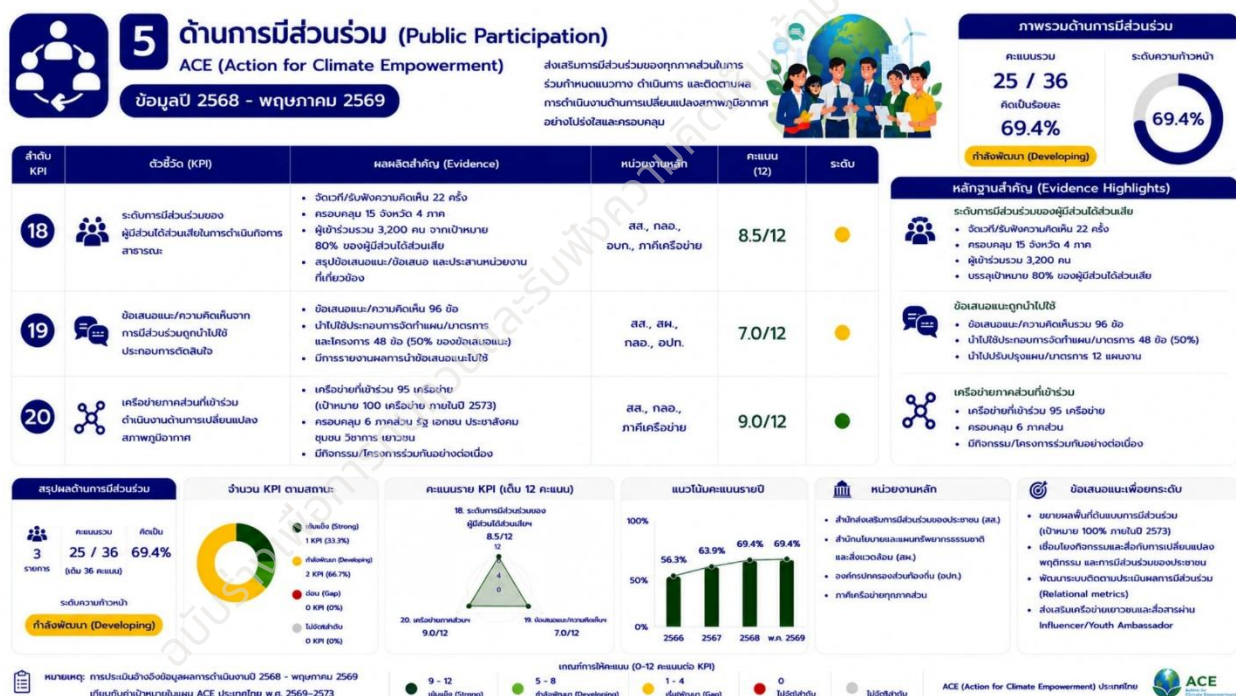
ความสำเร็จสำคัญ จากการติดตามและประเมินผล สะท้อนความสำเร็จสำคัญใน 3 มิติ คือ การจัดการกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินการ มีการจัดเวที/รับฟังความคิดเห็น 22 ครั้ง ครอบคลุม 15 จังหวัด 4 ภาค มีผู้เข้าร่วมประมาณ 3,200 คน จากกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และมีการเปิดช่องทางรับความคิดเห็นออนไลน์ ส่งผลให้ตัวชี้วัดที่ 18 ได้คะแนน 8.5 จาก 12.0 คะแนน อยู่ในระดับกำลังพัฒนา การจัดทำระบบข้อเสนอแนะและความคิดเห็นจากการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการตัดสินใจ มีการรวบรวมข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็น 96 ข้อ และสามารถนำไปใช้ประกอบการจัดทำแผนหรือมาตรการ 48 ข้อ หรือร้อยละ 50 พร้อมทั้งมีการรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ตัวชี้วัดนี้ได้คะแนน 7.0 จาก 12.0 คะแนน อยู่ในระดับกำลังพัฒนา และการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีเครือข่ายเข้าร่วม 95 เครือข่าย ครอบคลุม 6 ภาคส่วน และมีการหารือ/กิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ตัวชี้วัดที่ 20 ได้คะแนน 9.0 จาก 12.0 คะแนน อยู่ในระดับ แข็งแรง (Strong) และเป็นตัวชี้วัดที่มีผลการดำเนินงานโดดเด่นที่สุดของด้านการมีส่วนร่วม ความสำเร็จดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยมีฐานเครือข่ายและช่องทางการมีส่วนร่วมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่ค่อนข้างกว้างขวางแล้ว โดยเฉพาะความสามารถในการเชื่อมโยงภาคส่วนต่าง ๆ เข้าสู่กระบวนการดำเนินงาน ACE

3. ผลการติดตามและประเมินผล

ผลการติดตามและประเมินผลปี 2568-พฤษภาคม 2569 พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมมีตัวชี้วัดทั้งหมด 3 ตัวชี้วัด ได้คะแนนรวม 25.0 จาก 36.0 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 69.4 อยู่ในระดับ กำลังพัฒนา (Developing) เมื่อพิจารณารายตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่ 18 การจัดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินการ ได้คะแนน

เท่ากับ 8.5 จาก 12.0 ระดับกำลังพัฒนา ตัวชี้วัดที่ 19 ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นจากการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการตัดสินใจ ได้คะแนนเท่ากับ 7.0 จาก 12.0 ระดับกำลังพัฒนา และตัวชี้วัดที่ 20 เครือข่ายการมีส่วนร่วมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้คะแนนเท่ากับ 9.0 จาก 12.0 คะแนน ระดับเข้มแข็ง

ในภาพรวมจึงมี 1 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 33.3 อยู่ในระดับเข้มแข็ง และ 2 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 66.7 อยู่ในระดับกำลังพัฒนา โดยไม่มีตัวชี้วัด ที่อยู่ในระดับช่องว่างหรือไม่มีหลักฐาน เมื่อพิจารณาแนวโน้มคะแนน พบว่ามีพัฒนาการที่เพิ่มขึ้น สะท้อนว่าการดำเนินงานมีความก้าวหน้าจากช่วงเริ่มต้น แต่ในระยะล่าสุดคะแนนยังไม่เพิ่มขึ้น จึงควรให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพของการมีส่วนร่วมมากกว่าการเพิ่มจำนวนกิจกรรมเพียงอย่างเดียว ในเชิงการติดตามและประเมินผล ประเด็นสำคัญที่ควรติดตามเพิ่มเติม คือ คุณภาพและอิทธิพลของการมีส่วนร่วม (Quality and Influence of Participation) โดยเฉพาะสัดส่วนข้อเสนอของประชาชนที่ถูกลำนำไปใช้ การเปลี่ยนแปลงของนโยบายหรือมาตรการที่เกิดจากข้อเสนอ และระดับความเชื่อมั่นของประชาชนว่าความคิดเห็นของตนได้รับการพิจารณาอย่างจริงจัง

4. กรณีศึกษา หรือแนวปฏิบัติที่ดี

จากการติดตามและประเมินผลสามารถสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีได้ 3 ประเด็น คือ การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นที่ครอบคลุมทั้งในเชิงพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายถือเป็นแนวทางที่ช่วยขยายโอกาสในการมีส่วนร่วม โดยมีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจำนวน 22 ครั้ง ครอบคลุม 15 จังหวัดใน 4 ภูมิภาค และมีผู้เข้าร่วมประมาณ 3,200 คน ควบคู่กับการเปิดช่องทางการมีส่วนร่วมผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งช่วยลดข้อจำกัดด้านพื้นที่และการเดินทาง และเปิด

โอกาสให้ผู้ที่ไม่สามารถเข้าร่วมเวทีแบบเผชิญหน้า (On-site) สามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกระบวนการได้มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันการเชื่อมโยงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจถือเป็นพัฒนาการที่สำคัญ โดยจากข้อเสนอแนะที่รวบรวมได้จำนวน 96 ข้อ มีจำนวน 48 ข้อที่ถูกนำไปใช้ประกอบการจัดทำหรือปรับปรุงแผนและมาตรการที่เกี่ยวข้อง สะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการมีส่วนร่วมเริ่มพัฒนาจากการเปิดพื้นที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแสดงความคิดเห็น (Voice) ไปสู่การนำข้อคิดเห็นมาใช้ประกอบการตัดสินใจ (Decision-making) อย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม ยังมีโอกาสในการยกระดับสัดส่วนและคุณภาพของการนำข้อเสนอแนะไปใช้ รวมถึงการพัฒนากลไกที่สามารถติดตามและสะท้อนกลับให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบว่าข้อเสนอของตนได้รับการพิจารณาหรือนำไปใช้อย่างไร และการสร้างเครือข่ายข้ามภาคส่วน (Multi-stakeholder Climate Network) เป็นแนวปฏิบัติที่โดดเด่นที่สุด โดยมีเครือข่ายเข้าร่วมถึง 95 เครือข่ายครอบคลุม 6 ภาคส่วน และมีการมีเวทีหารือและการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ตัวชี้วัดด้านการทำงานผ่านเครือข่ายอยู่ในระดับเข้มแข็ง สะท้อนถึงพัฒนาการของกลไกความร่วมมือระหว่างภาคส่วน ทั้งนี้ การใช้เครือข่ายเป็นกลไกกลางในการเชื่อมโยงหน่วยงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีศักยภาพที่จะต่อยอดไปสู่การร่วมวางแผน การระดมทรัพยากร และการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) ในระดับพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง

5. บทเรียนรู้

บทเรียนสำคัญจากการติดตามและประเมินผล คือ จำนวนผู้เข้าร่วมไม่สามารถสะท้อนคุณภาพของการมีส่วนร่วมได้ทั้งหมด แม้จะมีผู้เข้าร่วมประมาณ 3,200 คน แต่ควรพิจารณาต่อว่าผู้เข้าร่วมครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญเพียงใด ใครยังขาดหายจากกระบวนการ และประชาชนมีบทบาทในระดับใด ตั้งแต่รับข้อมูล แสดงความคิดเห็น ร่วมออกแบบ ไปจนถึงร่วมตัดสินใจ

กลไกการสะท้อนกลับ (Feedback Loop) เป็นองค์ประกอบสำคัญของการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย (Meaningful Participation) เนื่องจากการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแสดงความคิดเห็นเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ แต่ควรมีกระบวนการสื่อสารกลับที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับทราบว่าข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของตนได้รับการพิจารณาอย่างไร ข้อเสนอใดถูกนำไปใช้ประกอบการจัดทำหรือปรับปรุงนโยบาย แผน หรือมาตรการ และในกรณีที่ข้อเสนอไม่ได้รับการนำไปใช้ ควรมีการชี้แจงเหตุผลหรือข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม

การมีเครือข่ายจำนวนมากถือเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ แต่ จำนวนเครือข่ายไม่เท่ากับความเข้มแข็งของเครือข่าย จึงควรติดตามระดับการมีส่วนร่วม ความถี่ในการทำงานร่วมกัน และผลลัพธ์ที่เครือข่ายร่วมกันสร้างขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

การยกระดับกระบวนการจากการรับฟังความคิดเห็น (Consultation) ไปสู่การมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย (Meaningful Participation) โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีบทบาทอย่างเหมาะสมตลอดกระบวนการ ตั้งแต่การระบุปัญหาและความต้องการ การร่วมออกแบบนโยบายหรือมาตรการ การดำเนินงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผล ทั้งนี้ กระบวนการมีส่วนร่วมไม่ควรจำกัดอยู่เพียงการเปิดรับความคิดเห็นต่อแผนหรือนโยบายที่จัดทำขึ้นแล้ว แต่ควรสร้างกลไกที่ทำให้ข้อคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถนำไปใช้ประกอบการกำหนดทิศทางและการตัดสินใจได้อย่างเป็นรูปธรรม

การเพิ่มสัดส่วนข้อเสนอแนะที่ถูกนำไปใช้จริง จากปัจจุบันที่มีการนำข้อเสนอไปใช้ 48 จาก 96 ข้อ หรือร้อยละ 50 พร้อมจัดทำระบบติดตามสถานะข้อเสนอ เช่น “รับข้อเสนอแล้ว-อยู่ระหว่างพิจารณา-นำไปใช้แล้ว-ไม่ได้นำไปใช้พร้อมเหตุผล”

การพัฒนากลไกการสะท้อนกลับ (Feedback Loop) อย่างเป็นระบบ โดยกำหนดกระบวนการสื่อสารผลกลับไปยังประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้าร่วมกระบวนการ เพื่อให้รับทราบข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากเวทีรับฟังความคิดเห็นได้รับการพิจารณาและนำไปใช้ประกอบการกำหนดหรือปรับปรุงนโยบาย แผน และมาตรการอย่างไร รวมถึงชี้แจงเหตุผลหรือข้อจำกัดในกรณีที่ข้อเสนอบางประเด็นไม่สามารถนำไปใช้ได้ ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างความโปร่งใส ความเชื่อมั่น และความไว้วางใจต่อกระบวนการมีส่วนร่วม ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย (Meaningful Participation) อย่างต่อเนื่องยกระดับการทำงานของเครือข่ายจากการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย (Networking) ไปสู่การดำเนินงานร่วมกัน (Joint Action) โดยต่อยอดจากฐานเครือข่ายที่มีอยู่ 95 เครือข่าย ให้สามารถร่วมกำหนดประเด็นและเป้าหมายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) พัฒนาและดำเนินโครงการหรือกิจกรรมร่วมกัน ตลอดจนพัฒนาระบบติดตามผลลัพธ์ของความร่วมมือข้ามภาคส่วน เพื่อให้สามารถประเมินได้ว่าเครือข่ายนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับองค์กร ชุมชน หรือพื้นที่ได้มากน้อยเพียงใด ที่สำคัญให้ความสำคัญกับความครอบคลุมของกลุ่มที่มีส่วนร่วม โดยเฉพาะเยาวชน ชุมชนท้องถิ่น กลุ่มเปราะบาง กลุ่มผู้มีรายได้น้อย ผู้หญิง ผู้สูงอายุ และประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือมาตรการเปลี่ยนผ่านโดยตรง

การพัฒนาตัวชี้วัดผลลัพธ์ด้านการมีส่วนร่วมเพิ่มเติมจากตัวชี้วัดเชิงปริมาณที่ใช้อยู่ เช่น จำนวนเวที จำนวนผู้เข้าร่วม และจำนวนเครือข่าย โดยให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดที่สามารถสะท้อนคุณภาพ อิทธิพล และผลที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วม เช่น อัตราการเชื่อมโยงข้อเสนอจากกระบวนการมีส่วนร่วมเข้าสู่การตัดสินใจ (Participation-to-Decision Rate) สัดส่วนข้อเสนอแนะที่ได้รับการนำไปใช้ ระดับความพึงพอใจและการรับรู้ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมได้รับการพิจารณา ความหลากหลายและความครอบคลุมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวนกิจกรรมหรือโครงการที่เครือข่ายร่วมดำเนินการ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบาย แผน หรือมาตรการที่มีหลักฐานแสดงถึงความเชื่อมโยงกับกระบวนการมีส่วนร่วม

รายงาน

ความก้าวหน้า

ด้านการเสริมพลังความร่วมมือ
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย

ด้านความร่วมมือ
ระหว่างประเทศ

ผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Cooperation)

การดำเนินงานด้านความร่วมมือระหว่างประเทศภายใต้ Action for Climate Empowerment (ACE) มุ่งส่งเสริมและขยายความร่วมมือกับนานาประเทศและองค์การระหว่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เทคโนโลยี และทรัพยากร ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินงานด้านการเสริมพลังด้านสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยให้มีความต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ผลการติดตามข้อมูลปี 2568-พฤษภาคม 2569 พบว่า ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศมีตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด ได้คะแนนรวม 25.0 จาก 36.0 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 69.4 อยู่ในระดับกำลังพัฒนา (Developing) โดยมี 2 ตัวชี้วัด อยู่ในระดับเข้มแข็ง และ 1 ตัวชี้วัด อยู่ในระดับกำลังพัฒนา

1. เป้าหมายและแนวทางตามแผน

1.1 ระยะสั้น 1-3 ปี

ในระยะสั้น มุ่งสร้างและขยายความร่วมมือกับประเทศและองค์การระหว่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงาน ACE และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยพัฒนาความร่วมมือให้มีกรอบและกิจกรรมที่ชัดเจน สามารถนำไปสู่การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เทคโนโลยี และการสนับสนุนทรัพยากรสำหรับการดำเนินงานของประเทศไทย ผลการดำเนินงานพบว่า มี ความร่วมมืออย่างเป็นทางการกับ 8 องค์การ/ประเทศ มีการ ดำเนินกิจกรรมร่วม 12 โครงการ และมีผลผลิตจากความร่วมมือ เช่น รายงาน คู่มือ และแนวทางปฏิบัติ สะท้อนถึงการเปลี่ยนจากการสร้างความสัมพันธ์ไปสู่การดำเนินงานร่วมที่มีผลผลิตเป็นรูปธรรม ควบคู่กัน มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเทคโนโลยีกับต่างประเทศ 10 ครั้ง มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือนวัตกรรม 5 รายการ และมีผู้เข้าร่วมจากต่างประเทศมากกว่า 600 คน ซึ่งช่วยเปิดโอกาสให้บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เรียนรู้แนวคิด ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติจากนานาประเทศ

1.2 ดำเนินการต่อเนื่อง 1-5 ปี

ตลอดระยะเวลาของแผน ควรดำเนินการรักษาและยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเปลี่ยนจากความร่วมมือที่เน้นกิจกรรมหรือโครงการรายครั้งไปสู่ ความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ระยะยาว (Strategic Partnership) ที่ตอบโจทย์ความต้องการและช่องว่างของการดำเนินงาน ACE ของประเทศไทย ควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ ทั้งการจัดเวทีแลกเปลี่ยน การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม การพัฒนาบุคลากร การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการร่วมพัฒนานวัตกรรม โดยสร้างกลไกให้ความรู้หรือเทคโนโลยีที่ได้รับสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับบริบทของประเทศไทยได้จริง ในขณะเดียวกันด้านทรัพยากร ควรดำเนินการระดมและใช้ประโยชน์จากการสนับสนุนระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ทั้งทรัพยากรทางการเงิน ความเชี่ยวชาญ บุคลากร เทคโนโลยี และองค์ความรู้ โดยปัจจุบันมีการสนับสนุนทางการเงินจากต่างประเทศ 4 โครงการ มีมูลค่ารวม 45 ล้านบาท และมีการใช้ประโยชน์จากแหล่งทุนเพื่อการดำเนินงานแล้ว

1.3 ระยะยาว 4–5 ปี

ในระยะยาว ควรมุ่งยกระดับประเทศไทยจากการเป็น ผู้รับความร่วมมือ ไปสู่การเป็น หุ่นส่วนความร่วมมือ และผู้ร่วมสร้างองค์ความรู้ (Co-creation Partner) โดยสามารถนำประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีของประเทศไทยไปแลกเปลี่ยนกับประเทศอื่น โดยเฉพาะประเทศในภูมิภาคอาเซียนและประเทศกำลังพัฒนาที่มีบริบทใกล้เคียงกัน ควรพัฒนาความร่วมมือให้เกิดผลลัพธ์ระยะยาว เช่น การพัฒนาหลักสูตรหรือองค์ความรู้ร่วม การพัฒนานวัตกรรม การสร้างเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ การพัฒนาโครงการร่วมระหว่างประเทศ และการระดมทุนเพื่อขยายผลการดำเนินงาน ACE ในประเทศไทย อีกเป้าหมายสำคัญ คือ การสร้าง ระบบติดตามผลของความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อให้สามารถประเมินได้ว่า ความร่วมมือแต่ละโครงการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะ เทคโนโลยี ชีตความสามารถขององค์กร และผลลัพธ์ด้านการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) ของประเทศไทยอย่างไร

2. ความสำคัญ

ความสำเร็จสำคัญ จากการติดตามและประเมินผลสะท้อนความสำเร็จสำคัญใน 3 มิติ คือ การสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ มีความร่วมมืออย่างเป็นทางการกับ 8 องค์กร/ประเทศ มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน 12 โครงการ และเกิดผลผลิตจากความร่วมมือ เช่น รายงาน คู่มือ และแนวทางปฏิบัติ ส่งผลให้ตัวชี้วัดที่ 21 ได้คะแนนเท่ากับ 9.0 จาก 12.0 คะแนน อยู่ในระดับ เข้มแข็ง (Strong) และเป็นตัวชี้วัดที่มีผลการดำเนินงานสูงที่สุดของด้านนี้ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเทคโนโลยี มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ 10 ครั้ง มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี/นวัตกรรม 5 รายการ และมีผู้เข้าร่วมจากต่างประเทศมากกว่า 600 คน ส่งผลให้ตัวชี้วัดที่ 22 ได้คะแนนเท่ากับ 8.0 จาก 12.0 คะแนน อยู่ในระดับ กำลังพัฒนา (Developing) และการสนับสนุนทางการเงินและทรัพยากรระหว่างประเทศ มีการสนับสนุนทางการเงินจากต่างประเทศ 4 โครงการ รวมมูลค่า 45 ล้านบาท และมีการใช้ประโยชน์จากแหล่งทุนเพื่อการดำเนินงาน ส่งผลให้ตัวชี้วัดที่ 23 ได้คะแนนเท่ากับ 8.5 จาก 12.0 คะแนน อยู่ในระดับ เข้มแข็ง (Strong) โดยในภาพรวมจึงสะท้อนว่าประเทศไทยมีฐานความร่วมมือระหว่างประเทศที่สามารถนำไปสู่การดำเนินโครงการและการสนับสนุนทรัพยากรได้อย่างเป็นรูปธรรมแล้ว ขณะที่ประเด็นที่ยังมีโอกาสพัฒนามากที่สุดคือการแลกเปลี่ยนและนำองค์ความรู้/เทคโนโลยีไปใช้ประโยชน์ในวงกว้าง

3. ผลการติดตามและประเมินผล

ผลการติดตามและประเมินผลปี 2568–พฤษภาคม 2569 พบว่า ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศมีตัวชี้วัดทั้งหมด 3 ตัวชี้วัด ได้คะแนนรวม 25.0 จาก 36.0 คะแนน หรือร้อยละ 69.4 อยู่ในระดับ กำลังพัฒนา (Developing) เมื่อพิจารณารายตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่ 21 ความร่วมมือกับต่างประเทศ/องค์การระหว่างประเทศ ได้คะแนนเท่ากับ 9.0 จาก 12.0 คะแนน อยู่ในระดับเข้มแข็ง ตัวชี้วัดที่ 22 การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และ

เทคโนโลยี ได้คะแนนเท่ากับ 8.0 จาก 12.0 คะแนน อยู่ในระดับกำลังพัฒนา และตัวชี้วัดที่ 23 การสนับสนุนทางการเงินและทรัพยากรระหว่างประเทศ ได้คะแนนเท่ากับ 8.5 จาก 12.0 คะแนน อยู่ในระดับเข้มแข็ง

ดังนั้น จากทั้งหมด 3 ตัวชี้วัด มี 2 ตัวชี้วัด หรือคิดเป็นร้อยละ 66.7 อยู่ในระดับเข้มแข็ง และ 1 ตัวชี้วัด หรือร้อยละ 33.3 อยู่ในระดับกำลังพัฒนา โดยไม่มีตัวชี้วัด ที่อยู่ในระดับช่องว่างหรือไม่มีหลักฐาน ในเชิงแนวโน้ม คะแนนภาพรวมมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงถึงพัฒนาการเชิงบวกของความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเพิ่มขึ้น 18.4 จุดร้อยละ จากปี 2566 อย่างไรก็ตาม การประเมินในระยะต่อไปควรขยายจากการวัดผลผลิต เช่น จำนวนประเทศ จำนวนโครงการ จำนวนกิจกรรม จำนวนผู้เข้าร่วม และมูลค่าเงินสนับสนุน ไปสู่การวัดผลลัพธ์ เช่น ความรู้ที่ถูกนำไปใช้จริง เทคโนโลยีที่ถูกนำมาปรับใช้ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การขยายผลของโครงการ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากทรัพยากรระหว่างประเทศ

4. กรณีศึกษา หรือแนวปฏิบัติที่ดี

จากการติดตามและประเมินผล สามารถสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีได้ 3 ลักษณะ

การพัฒนาความร่วมมือจากข้อตกลงไปสู่การดำเนินงานจริงเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญ โดยมีการสร้างความร่วมมืออย่างเป็นทางการกับองค์กรและประเทศคู่ความร่วมมือรวม 8 แห่ง/ประเทศ และสามารถต่อยอดไปสู่การดำเนินกิจกรรมและโครงการร่วมจำนวน 12 โครงการ รวมถึงก่อให้เกิดผลผลิตร่วมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รายงานคู่มือ และแนวทางปฏิบัติ สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการจากการสร้างความเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ไปสู่การ

ดำเนินกิจกรรมร่วม (Joint Activities) และการพัฒนาองค์ความรู้หรือผลผลิตร่วม (Knowledge Products) อย่างเป็นรูปธรรม

การใช้กิจกรรมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เป็นกลไกสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นอีกแนวปฏิบัติที่มีศักยภาพในการต่อยอดและขยายผล โดยจากการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนจำนวน 10 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมจากต่างประเทศมากกว่า 600 คน และมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมจำนวน 5 รายการ สะท้อนถึงศักยภาพของความร่วมมือระหว่างประเทศในการเชื่อมโยงการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม และเป็นฐานสำหรับการพัฒนาการเรียนรู้ข้ามประเทศ (Cross-country Learning) ตลอดจนการนำองค์ความรู้ แนวปฏิบัติ และนวัตกรรมใหม่มาประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อน ACE ของประเทศไทย

การเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างประเทศกับการระดมทรัพยากรเป็นอีกแนวปฏิบัติที่มีศักยภาพ โดยสามารถระดมการสนับสนุนทางการเงินจากแหล่งทุนต่างประเทศสำหรับการดำเนินงานจำนวน 4 โครงการ รวมมูลค่าประมาณ 45 ล้านบาท และนำทรัพยากรดังกล่าวมาใช้สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมและโครงการที่เกี่ยวข้อง สะท้อนให้เห็นว่าความร่วมมือระหว่างประเทศไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ แต่สามารถพัฒนาไปสู่การระดมและใช้ทรัพยากรร่วมกัน (Resource Mobilization) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในเชิงปฏิบัติและเพิ่มศักยภาพในการขยายผลการดำเนินงานได้

5. บทเรียนรู้

การมีบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) หรือจำนวนประเทศและองค์กรคู่ความร่วมมือเพียงอย่างเดียว ยังไม่เพียงพอที่จะสะท้อนความสำเร็จและประสิทธิผลของความร่วมมือระหว่างประเทศได้อย่างครบถ้วน ประเด็นสำคัญคือความร่วมมือดังกล่าวสามารถพัฒนาไปสู่การดำเนินกิจกรรมร่วม การสร้างผลผลิตร่วม และการเกิดผลลัพธ์ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ ผลการประเมินตามตัวชี้วัดที่ 21 สะท้อนทิศทางเชิงบวก เนื่องจากปรากฏหลักฐานทั้งในด้านการสร้างความร่วมมืออย่างเป็นทางการ การดำเนินกิจกรรมร่วม และการพัฒนาผลผลิตจากความร่วมมือ ซึ่งแสดงถึงพัฒนาการจากการสร้างกรอบความร่วมมือไปสู่การดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ควรเชื่อมโยงกับการติดตามการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (Knowledge-to-Application) โดยแม้ว่าการดำเนินงานจะมีผู้เข้าร่วมจากต่างประเทศมากกว่า 600 คน และมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมจำนวน 5 รายการ ซึ่งสะท้อนความก้าวหน้าในด้านการเข้าถึงและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ แต่การติดตามและประเมินผลในระยะต่อไปควรให้ความสำคัญกับการตรวจสอบว่า องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดถูกนำไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงาน ภาคส่วน หรือพื้นที่ใด โดยกลุ่มผู้ใช้ใด มีการปรับให้เหมาะสมกับบริบทอย่างไร และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการปฏิบัติงาน ศักยภาพของหน่วยงาน นโยบาย หรือการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action) อย่างไร

เงินทุนและการสนับสนุนจากความร่วมมือระหว่างประเทศควรถูกพิจารณาในฐานะทรัพยากรหรือเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงาน มากกว่าผลลัพธ์สุดท้ายของความร่วมมือ โดยมูลค่าเงินสนับสนุนประมาณ 45 ล้านบาทสะท้อนถึงความสามารถในการเข้าถึงและระดมทรัพยากรจากแหล่งทุนระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม การประเมินความสำเร็จควรพิจารณาต่อถึงประสิทธิผลของการใช้ทรัพยากรดังกล่าวว่า สามารถนำไปสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ การถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี การขยายการเข้าถึงของกลุ่มเป้าหมาย หรือการสร้างผลลัพธ์ตามกรอบ Action for Climate Empowerment (ACE) ได้มากน้อยเพียงใด

การมีหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องหลากหลายทำให้กลไกการประสานงานภายในประเทศ (Domestic Coordination) มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยควรส่งเสริมการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานเจ้าภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคีเครือข่าย ให้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้ ทรัพยากร และใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างประเทศร่วมกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยลดความซ้ำซ้อนของการดำเนินงาน เพิ่มความสอดคล้องระหว่างโครงการ และเพิ่มศักยภาพในการขยายผลและสร้างผลลัพธ์จากความร่วมมือในภาพรวม

6. ข้อเสนอแนะ

การขยายและยกระดับความร่วมมือกับประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และภาคีสำคัญทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยกำหนดและคัดเลือกหุ้นส่วนให้สอดคล้องกับช่องว่าง ความต้องการ และลำดับความสำคัญของการดำเนินงาน ACE ของประเทศไทย ทั้งในด้านองค์ความรู้ เทคโนโลยี การพัฒนาศักยภาพ และทรัพยากร พร้อมทั้งยกระดับจากความร่วมมือในลักษณะรายการกิจกรรมหรือรายการโครงการ ไปสู่การพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) ที่มีเป้าหมาย ทิศทางการดำเนินงาน และผลลัพธ์ที่ต้องการบรรลุร่วมกันอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง

การพัฒนากลไกติดตามผลภายหลังการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และการถ่ายทอดเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดช่วงเวลาติดตามที่เหมาะสม เช่น ภายใน 6-12 เดือนหลังการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อประเมินว่าผู้เข้าร่วมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำองค์ความรู้ ทักษะ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่ได้รับไปประยุกต์ใช้หรือไม่ มีการปรับให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กรหรือพื้นที่อย่างไร ตลอดจนก่อให้เกิดประโยชน์หรือการเปลี่ยนแปลงต่อการปฏิบัติงาน ศักยภาพของหน่วยงาน และกลุ่มเป้าหมายในลักษณะใด

การพัฒนาแพลตฟอร์มการจัดการองค์ความรู้ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Cooperation Knowledge Management Platform) เพื่อรวบรวมและจัดระบบข้อมูลที่เกิดจากความร่วมมือ เช่น บันทึกความเข้าใจ (MOU) โครงการและกิจกรรมความร่วมมือ รายงาน คู่มือ องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม บทเรียนจากการดำเนินงาน ตลอดจนผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยออกแบบให้หน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้องสามารถค้นหา เข้าถึง แลกเปลี่ยน และนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้หรือต่อยอดได้อย่างสะดวก ซึ่งจะช่วย

ลดความซ้ำซ้อนของการดำเนินงาน สนับสนุนการเรียนรู้ข้ามหน่วยงาน และเพิ่มการใช้ประโยชน์จากผลของความร่วมมือระหว่างประเทศในระยะยาว

การเพิ่มและกระจายแหล่งทุนระหว่างประเทศให้มีความหลากหลายมากขึ้น พร้อมทั้งเชื่อมโยงการระดมทรัพยากรกับประเด็นลำดับความสำคัญ (Priority Areas) ของการดำเนินงาน ACE ของประเทศไทย โดยพัฒนาชุดโครงการที่มีความพร้อมสำหรับการเสนอขอรับการสนับสนุน (Project Pipeline) ซึ่งกำหนดเป้าหมายกลุ่มเป้าหมาย ผลลัพธ์ที่คาดหวัง และความต้องการด้านทรัพยากรไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถจับคู่โครงการกับแหล่งทุนและหุ้นส่วนที่เหมาะสมได้อย่างเป็นระบบ ในขณะเดียวกัน ควรพัฒนาระบบติดตามที่ครอบคลุมทั้งมูลค่าและแหล่งที่มาของเงินทุน การจัดสรรและการใช้ทรัพยากร ตลอดจนผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการสนับสนุน เพื่อให้การประเมินความสำเร็จของการระดมทุนไม่จำกัดอยู่เพียงจำนวนโครงการหรือมูลค่าเงินที่ได้รับ แต่สามารถสะท้อนประสิทธิผลและประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรต่อการขับเคลื่อน ACE ของประเทศไทยได้อย่างชัดเจน

การส่งเสริมและยกระดับบทบาทของประเทศไทยจากการเป็นผู้รับองค์ความรู้ (Knowledge Recipient) ไปสู่การเป็นผู้ร่วมสร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ (Knowledge Contributor) โดยรวบรวม สังเคราะห์ และพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดี (Good Practices) บทเรียน และประสบการณ์จากการดำเนินงาน ACE ของประเทศไทยให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถถ่ายทอดและขยายผลได้ เพื่อนำไปแลกเปลี่ยนในกรอบอาเซียนและเวทีระหว่างประเทศ ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาโครงการความร่วมมือใต้-ใต้ (South-South Cooperation) และความร่วมมือไตรภาคี (Triangular Cooperation) ในประเด็น ACE ที่ประเทศไทยมีองค์ความรู้ ประสบการณ์ และศักยภาพที่สามารถแบ่งปันกับประเทศหุ้นส่วนได้

การพัฒนาตัวชี้วัดผลลัพธ์ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศเพิ่มเติมจากตัวชี้วัดเชิงปริมาณที่ใช้อยู่ เพื่อให้สามารถสะท้อนประสิทธิผล การนำไปใช้ประโยชน์ และความยั่งยืนของความร่วมมือได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น สัดส่วนบันทึกความเข้าใจ (MOU) ที่นำไปสู่การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการร่วม สัดส่วนองค์ความรู้ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดและนำไปประยุกต์ใช้จริง จำนวนหน่วยงานหรือภาคีที่นำองค์ความรู้จากความร่วมมือไปใช้หรือต่อยอด จำนวนหรือสัดส่วนโครงการที่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องภายหลังสิ้นสุด การสนับสนุนทางการเงิน ตลอดจนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายจากการใช้เงินทุนและทรัพยากรที่ได้รับผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ

ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์และทิศทางการดำเนินงานปี 2570

1. ระดับนโยบาย

จากผลการดำเนินงานด้านการเสริมพลังความร่วมมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Action for Climate Empowerment: ACE) และการทบทวนทิศทางการดำเนินงานในระยะต่อไป พบว่า การขับเคลื่อน ACE ของประเทศไทยมีฐานการดำเนินงานที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การศึกษา การฝึกอบรม การสร้างความตระหนัก การเข้าถึงข้อมูล การมีส่วนร่วมของประชาชน และความร่วมมือระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินงานในปี 2570 สามารถยกระดับจากการดำเนินกิจกรรมรายด้านไปสู่การสร้างผลลัพธ์เชิงระบบ จำเป็นต้องเสริมความชัดเจนในระดับนโยบายและกลไกการขับเคลื่อนร่วมกัน โดยมีข้อเสนอสำคัญ ดังนี้

1) การยกระดับ ACE ให้เป็นกรอบการดำเนินงานร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ โดยบูรณาการองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านของ Action for Climate Empowerment (ACE) เข้ากับนโยบาย แผน และกลไกสำคัญด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ รวมถึงการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด (Nationally Determined Contribution: NDC) แผนการปรับตัวแห่งชาติ (National Adaptation Plan: NAP) และแผนงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษา การฝึกอบรม การสร้างความตระหนัก การเข้าถึงข้อมูล การมีส่วนร่วมของสาธารณชน และความร่วมมือระหว่างประเทศ เป็นองค์ประกอบที่เชื่อมโยงกับกระบวนการกำหนดนโยบาย การนำไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ มิใช่เป็นเพียงกิจกรรมสนับสนุนที่ดำเนินการแยกส่วนจากนโยบายหลักด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2) การกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ร่วมของ ACE ระดับประเทศ (National ACE Shared Outcomes) ให้มีความชัดเจน โดยยกระดับการติดตามและประเมินผลจากการมุ่งวัดกิจกรรมและผลผลิต เช่น จำนวนกิจกรรม จำนวนหลักสูตร จำนวนสื่อ หรือจำนวนผู้เข้าร่วม ไปสู่การติดตามการเปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายและระบบอย่างเป็นรูปธรรม ครอบคลุมทั้งระดับความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Literacy) ทักษะสีเขียว (Green Skills) และการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คุณภาพและอิทธิพลของการมีส่วนร่วมต่อกระบวนการตัดสินใจ ตลอดจนการนำองค์ความรู้ เทคโนโลยี ทรัพยากร และโอกาสจากความร่วมมือระหว่างประเทศไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งนี้ ควรพัฒนาชุดตัวชี้วัดกลางของประเทศ (National ACE Indicator Framework) ที่มีนิยามวิธีการวัด และมาตรฐานข้อมูลร่วมกัน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ในการติดตามและรายงานผลในทิศทางเดียวกัน และสามารถสะท้อนความก้าวหน้าของ ACE ในภาพรวมระดับประเทศได้อย่างต่อเนื่องและเปรียบเทียบได้

3) การเสริมสร้างกลไกบูรณาการและการประสานงานระหว่างหน่วยงานและภาคส่วน โดยกำหนดบทบาท ความรับผิดชอบ และความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนในแต่ละองค์ประกอบของ ACE

ให้ชัดเจน พร้อมทั้งพัฒนากลไกประสานงานที่เชื่อมโยงภาครัฐ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม เยาวชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนและใช้ประโยชน์จากข้อมูล องค์ความรู้ ทรัพยากร และเครือข่ายร่วมกัน ลดความซ้ำซ้อนและช่องว่างของการดำเนินงาน ตลอดจนเพิ่ม ศักยภาพในการเชื่อมโยงและขยายผลจากโครงการหรือกิจกรรมของแต่ละหน่วยงานไปสู่การดำเนินงานร่วมใน ระดับพื้นที่และระดับประเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

4) การพัฒนาระบบข้อมูลและการติดตามประเมินผล ACE ระดับประเทศ เพื่อรวบรวมข้อมูลผลการ ดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และสามารถติดตามความก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง โดยควร เชื่อมโยงข้อมูลด้านการศึกษาและการพัฒนาทักษะ การสื่อสารและความตระหนัก การเข้าถึงข้อมูล การมีส่วนร่วม และความร่วมมือระหว่างประเทศ พร้อมทั้งนำข้อมูลมาใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายและการปรับแผนการ ดำเนินงานในแต่ละปี

5) การส่งเสริมการกระจายการดำเนินงาน ACE สู่ระดับพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย โดยสนับสนุน ให้จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา ชุมชน และเครือข่ายภาคประชาชนสามารถนำกรอบ ACE ไป ประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทและความเสี่ยงด้านภูมิอากาศของพื้นที่ พร้อมให้ความสำคัญกับกลุ่มเปราะบาง เยาวชน และกลุ่มที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลและกระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้การขับเคลื่อน ACE มีความ ครอบคลุมและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

6) การเชื่อมโยง ACE กับทรัพยากร งบประมาณ และความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างเป็นระบบ โดย พัฒนาโครงการและแผนงานที่สามารถต่อยอดไปสู่การระดมทุนและความร่วมมือทางวิชาการ ตลอดจนใช้เครือข่าย ระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน พร้อมยกระดับ บทบาทประเทศไทยจากผู้รับองค์ความรู้ไปสู่การเป็นผู้ร่วมสร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้าน ACE ในระดับ อาเซียนและระดับนานาชาติ

โดยสรุป ทิศทางเชิงนโยบายในปี 2570 ควรมุ่งเปลี่ยนการดำเนินงาน ACE จาก “การดำเนินกิจกรรมตาม องค์ประกอบ” ไปสู่ “ระบบการเสริมพลังด้านภูมิอากาศของประเทศ” ที่มีเป้าหมายร่วม กลไกประสานงาน ข้อมูล และตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงกัน และสามารถแสดงให้เห็นได้ว่าการศึกษา การพัฒนาทักษะ การสร้างความตระหนัก การ เข้าถึงข้อมูล การมีส่วนร่วม และความร่วมมือระหว่างประเทศ มีส่วนทำให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีศักยภาพใน การร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยได้อย่างเป็นรูปธรรมและ ยั่งยืน

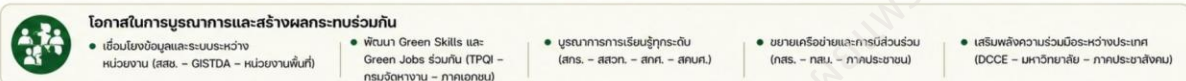
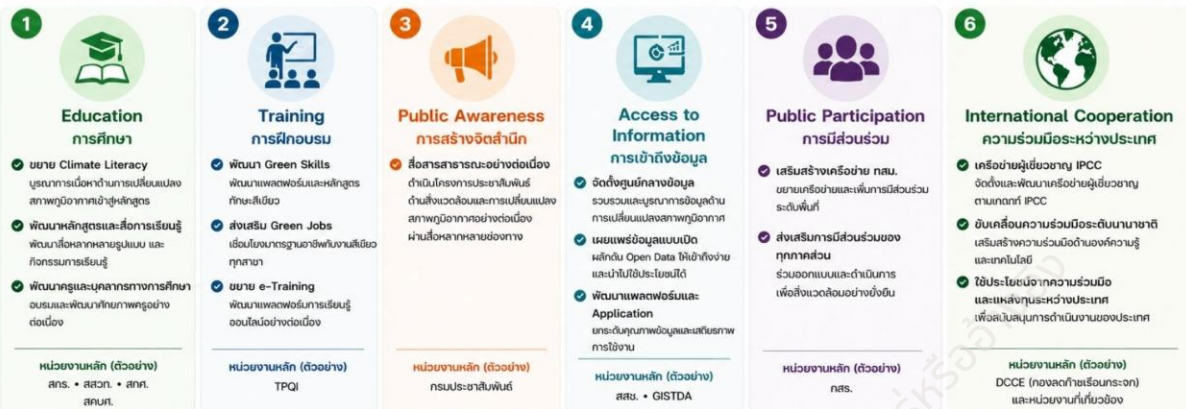
Future Directions 2570

ทิศทางการทำงานที่สำคัญของหน่วยงานในปี 2570

สังเคราะห์จากข้อมูลแผนและทิศทางการทำงานของหน่วยงานจากการประชุมกลุ่มย่อย ครั้งที่ 7 และ 8

เป้าหมายร่วม: เสริมพลังประเทศไทยสู่สังคมคาร์บอนต่ำ
ขับเคลื่อน 6 มิติ ACE อย่างบูรณาการ
เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนและครอบคลุมทุกภาคส่วน

2. ระดับปฏิบัติการ

จากการติดตามและประเมินผลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อน ACE ในปี 2569 พบว่าหน่วยงานส่วนใหญ่ไม่ได้ต้องการเพียงการสนับสนุนกิจกรรมเฉพาะด้าน แต่มีความต้องการร่วมในเรื่อง องค์ความรู้ และผู้เชี่ยวชาญ ศูนย์กลางข้อมูลและเครื่องมือ การกำหนดทิศทางนโยบายและกลไกกลาง ระบบติดตามและประเมินผล การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร ดังนั้น การดำเนินงานในระดับปฏิบัติการควรพัฒนากลไกสนับสนุนที่เชื่อมโยงหน่วยงานต่าง ๆ และลดการดำเนินงานแบบแยกส่วน โดยมีแนวทางสำคัญ ดังนี้

1) การจัดตั้งและพัฒนากลไกกลางสำหรับการประสานงาน ACE (ACE Coordination Platform) เพื่อทำหน้าที่เชื่อมโยงหน่วยงานหลัก หน่วยงานสนับสนุน และภาคีที่เกี่ยวข้องในแต่ละองค์ประกอบของ ACE โดยกำหนดช่องทางและกระบวนการประสานงานที่ชัดเจน สนับสนุนการแลกเปลี่ยนแผนงาน ข้อมูล และความต้องการระหว่างหน่วยงาน รวมถึงทำหน้าที่เชื่อมโยงความต้องการกับหน่วยงานหรือภาคีที่มีองค์ความรู้ ข้อมูล บุคลากร เครือข่าย และทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มโอกาสในการพัฒนาและขยายผลการดำเนินงานร่วมกัน โดยเฉพาะประเด็นที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงานและหลายภาคส่วน เช่น การพัฒนาความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Green and Climate Literacy) การพัฒนาทักษะสีเขียว (Green Skills) การสื่อสารสาธารณะ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

2) การพัฒนาศูนย์กลางองค์ความรู้และเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญด้าน ACE (ACE Knowledge and Expertise Hub) เพื่อรวบรวม จัดระบบ และเชื่อมโยงองค์ความรู้ เครื่องมือ หลักสูตร สื่อ แนวปฏิบัติที่ดี และเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ให้สามารถค้นหา เข้าถึง และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวก โดยให้ความสำคัญกับประเด็นที่หลายหน่วยงานมีความต้องการร่วมกัน เช่น คาร์บอนฟุตพริ้นท์ (Carbon Footprint) คาร์บอนเครดิต (Carbon Credit) ความรอบรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Literacy) การพัฒนาทักษะและหลักสูตร ตลอดจนองค์ความรู้เฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ACE ทั้งนี้ ควรออกแบบให้ศูนย์กลางดังกล่าวทำหน้าที่มากกว่าการเป็นคลังข้อมูล โดยมีกลไกเชื่อมโยงความต้องการของหน่วยงานกับผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่มีองค์ความรู้ที่เหมาะสม รวมถึงช่องทางสำหรับการขอรับคำปรึกษาและการสนับสนุนทางวิชาการ เพื่อช่วยลดการพัฒนาศูนย์ความรู้และเครื่องมือที่ซ้ำซ้อน ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางวิชาการร่วมกัน และสนับสนุนการขยายผลการดำเนินงาน ACE ในระดับหน่วยงานและพื้นที่

3) การพัฒนาศูนย์กลางข้อมูลและระบบติดตามรายงานผลด้าน ACE (ACE Data and Reporting Hub) เพื่อเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ข้อมูลเชิงพื้นที่ ข้อมูลโครงการและกิจกรรม ข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนข้อมูลผลผลิตและผลลัพธ์จากการดำเนินงาน พร้อมทั้งพัฒนาเครื่องมือและระบบแสดงผล (Dashboard) สำหรับติดตามและวิเคราะห์ความก้าวหน้าของ ACE ในภาพรวมระดับประเทศ ทั้งนี้ ควรพัฒนามาตรฐานข้อมูล รูปแบบการรายงาน และกลไกการแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อลดความซ้ำซ้อนและภาระในการจัดเก็บและรายงานข้อมูล เพิ่มความสอดคล้องและความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูล ตลอดจนสนับสนุนให้หน่วยงานสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผน การติดตามและประเมินผล การสื่อสาร และการตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) การจัดทำระบบติดตามและประเมินผล รวมถึงชุดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานร่วมของ ACE (ACE Monitoring, Evaluation and Shared KPI Framework) โดยพัฒนากรอบการเชื่อมโยง (Mapping) ระหว่างองค์ประกอบและผลลัพธ์ของ ACE กับเป้าหมาย ตัวชี้วัด และระบบติดตามของนโยบาย แผน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากตัวชี้วัดและข้อมูลที่มีอยู่ ลดความซ้ำซ้อนในการจัดเก็บและรายงานข้อมูล ควบคู่กันนี้ ควรกำหนดชุดเป้าหมายร่วมระหว่างหน่วยงาน (Joint Targets) สำหรับประเด็นที่ต้องอาศัยการดำเนินงานจากหลายหน่วยงาน โดยระบุเป้าหมาย ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด หน่วยงานหลัก หน่วยงานสนับสนุน และแหล่งข้อมูลที่ใช้ติดตามให้ชัดเจน พร้อมทั้งพัฒนาแบบฟอร์ม นิยามตัวชี้วัด รอบการรายงาน และแนวทางการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้สามารถรวบรวม วิเคราะห์ และรายงานผลในทิศทางเดียวกัน และสะท้อนได้ทั้งความก้าวหน้าของแต่ละหน่วยงานและผลลัพธ์ร่วมของ ACE ในภาพรวมระดับประเทศ

5) การพัฒนากลไกสนับสนุนงบประมาณและการระดมทรัพยากรร่วมสำหรับการดำเนินงาน ACE โดยเชื่อมโยงความต้องการด้านงบประมาณและทรัพยากรของหน่วยงานกับแหล่งเงินทุนและกลไกสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งส่งเสริมการบูรณาการงบประมาณระหว่างหน่วยงานสำหรับประเด็นที่มีเป้าหมายและผลลัพธ์ร่วมกัน

รวมถึงสนับสนุนการพัฒนาและดำเนินโครงการร่วมระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร ทั้งนี้ควรพิจารณาเชื่อมโยงการจัดสรรและติดตามงบประมาณกับแนวคิดงบประมาณที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Green/Climate Budgeting) เพื่อให้สามารถระบุและติดตามทรัพยากรที่สนับสนุนเป้าหมาย ACE ได้อย่างเป็นระบบ และสร้างเงื่อนไขให้กิจกรรมหรือโครงการที่มีศักยภาพสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง ต่อยอด และขยายผลจากระดับโครงการไปสู่ระดับหน่วยงาน พื้นที่ และประเทศ

6) การสร้างกลไกการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง (Capacity Building Mechanism) โดยพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และเครือข่ายบุคลากรที่สามารถทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดและสนับสนุนการนำองค์ความรู้ไปใช้ เช่น ผู้ให้คำปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Green Coach/Climate Coach) ควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพครู บุคลากรภาครัฐ ผู้ปฏิบัติงาน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้แต่ละหน่วยงานและภาคส่วนมีบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะในการนำองค์ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งสามารถถ่ายทอดและขยายผลไปยังบุคลากรและกลุ่มเป้าหมายอื่นได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถของระบบในการขับเคลื่อน ACE ในระยะยาว

ในภาพรวม ควรพัฒนา ACE ให้ทำหน้าที่เป็นแพลตฟอร์มกลางสำหรับเชื่อมโยงและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้อง โดยบูรณาการองค์ความรู้ ข้อมูล ผู้เชี่ยวชาญและบุคลากร ทรัพยากร และงบประมาณ ตลอดจนกลไกการประสานงานและการติดตามประเมินผลเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ อาจพัฒนาในรูปแบบศูนย์สนับสนุนการดำเนินงาน ACE (ACE Support Center) หรือแพลตฟอร์มบริการแบบเบ็ดเสร็จด้าน ACE (ACE One-Stop Service Platform) เพื่อให้หน่วยงานและภาคีสามารถเข้าถึงบริการสนับสนุนที่จำเป็นผ่านจุดเชื่อมโยงกลาง ตั้งแต่การค้นหาและเข้าถึงข้อมูล องค์ความรู้ และผู้เชี่ยวชาญ การเชื่อมโยงและประสานความร่วมมือ การพัฒนาศักยภาพ การจับคู่ความต้องการกับแหล่งทรัพยากรและงบประมาณ ไปจนถึงการติดตาม ประเมิน และรายงานผลการดำเนินงาน กลไกดังกล่าวจะช่วยลดความซ้ำซ้อนและการดำเนินงานแบบแยกส่วน เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและองค์ความรู้ร่วมกัน และเสริมสร้างการบูรณาการระหว่างองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านของ ACE เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนจากกิจกรรมและโครงการของแต่ละหน่วยงานไปสู่การสร้างผลลัพธ์ร่วม (Shared Outcomes) และการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบในระดับประเทศได้อย่างต่อเนื่อง

3. ข้อจำกัดของการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ACE ประจำปี 2569

การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านการเสริมพลังความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Action for Climate Empowerment: ACE) ประจำปี 2569 ได้ดำเนินการภายใต้กรอบการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบ ACE ทั้ง 6 ด้าน และพิจารณาความก้าวหน้าในมิติผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) ความก้าวหน้าเมื่อเทียบกับเป้าหมาย (Progress toward Target) และการบูรณาการเชิงสถาบัน (Institutional Integration) พร้อมทั้งใช้การตรวจสอบหลักฐานเชิงประจักษ์และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการประเมิน อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินควรได้รับการตีความภายใต้ข้อจำกัดด้านข้อมูล ระยะเวลา และระดับความพร้อมของระบบติดตามและประเมินผล ดังต่อไปนี้

1. ปี 2569 เป็นปีฐานและอยู่ในระยะเริ่มต้นของการดำเนินงานตามกรอบ ACE

การประเมินในปี 2569 เป็นการประเมินในระยะเริ่มต้นของการขับเคลื่อนแผน ACE และเป็นรอบแรกที่ใช้กรอบการประเมินและระบบ ACE Progress Scoring มาใช้ในการสังเคราะห์ความก้าวหน้าในภาพรวมระดับประเทศ ดังนั้น ผลการประเมินในปีนี้จะควรใช้เป็น ค่าฐานหรือจุดอ้างอิง (Baseline/Reference Point) สำหรับการติดตามพัฒนาการในรอบต่อไป มากกว่าการนำไปสรุปแนวโน้มการเพิ่มขึ้นหรือลดลงระหว่างปี ทั้งนี้ รายงานกำหนดค่าภาพรวมเบื้องต้นไว้ที่ร้อยละ 75.4 และควรมีข้อมูลต่อเนื่องที่ใช้เกณฑ์และวิธีการประเมินเดียวกันก่อนวิเคราะห์แนวโน้มในอนาคต

2. ระดับความพร้อมและคุณภาพของข้อมูลแตกต่างกันระหว่างหน่วยงานและองค์ประกอบ ACE

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ACE มีภารกิจ ระบบข้อมูล รูปแบบการจัดเก็บข้อมูล และรอบการรายงานที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ความครบถ้วน ความละเอียด และความสามารถในการตรวจสอบย้อนกลับของข้อมูลมีระดับแตกต่างกัน ข้อมูลบางส่วนมีระบบฐานข้อมูลและหลักฐานประกอบที่ชัดเจน ขณะที่ข้อมูลบางส่วนยังอยู่ในรูปของรายงานกิจกรรม เอกสารโครงการ หรือข้อมูลเชิงคุณภาพจากหน่วยงาน ความแตกต่างดังกล่าวจึงควรนำมาพิจารณาประกอบการเปรียบเทียบผลระหว่างองค์ประกอบ ACE

3. ตัวชี้วัดเดิมของหน่วยงานไม่ได้ถูกออกแบบเพื่อการติดตาม ACE โดยตรงทั้งหมด

ข้อมูลและตัวชี้วัดที่นำมาใช้ส่วนหนึ่งเป็นตัวชี้วัดที่หน่วยงานจัดเก็บตามภารกิจ แผนงาน หรือระบบประเมินผลของหน่วยงานอยู่เดิม และไม่ได้ถูกออกแบบขึ้นเพื่อวัดผลภายใต้กรอบ ACE โดยตรง จึงจำเป็นต้องใช้กระบวนการ Indicator Mapping และ Indicator Harmonization เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลเข้าสู่องค์ประกอบ ACE ทั้ง 6 ด้าน แม้แนวทางดังกล่าวช่วยลดภาระการจัดเก็บข้อมูลใหม่ แต่ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดเดิมกับผลลัพธ์ที่ ACE ต้องการวัดอาจแตกต่างกันในแต่ละประเด็น

4. หลักฐานที่มีอยู่ยังให้น้ำหนักกับผลผลิต (Outputs) มากกว่าผลลัพธ์ (Outcomes)

ข้อมูลจำนวนมากสามารถสะท้อนความก้าวหน้าในระดับผลผลิตได้ค่อนข้างชัดเจน เช่น จำนวนหลักสูตร สื่อ กิจกรรม ผู้เข้าร่วม เครือข่าย ช่องทางข้อมูล และชุดข้อมูล ขณะที่หลักฐานเกี่ยวกับผลลัพธ์ภายหลังการดำเนินงาน เช่น การเพิ่มขึ้นของความรู้และสมรรถนะ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม คุณภาพของการมีส่วนร่วม หรือการเปลี่ยนแปลงในระดับองค์กรและระบบ ยังมีอยู่จำกัด ดังนั้น คณะกรรมการฯ จึงไม่ควรถูกตีความว่าเป็นหลักฐานว่าผลลัพธ์ระยะยาวเกิดขึ้นแล้วในระดับเดียวกับความก้าวหน้าของผลผลิต

5. ข้อมูลระดับผลลัพธ์และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมยังไม่เพียงพอสำหรับการประเมินภาพรวมระดับประเทศ

แม้เริ่มปรากฏหลักฐานและตัวอย่างของการนำความรู้ ทักษะ ข้อมูล และองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในบางกลุ่มเป้าหมายและบางพื้นที่ แต่ข้อมูลที่มีอยู่ยังไม่ครอบคลุมและต่อเนื่องเพียงพอที่จะประเมินขนาด ระดับ และการกระจายตัวของการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมประเทศได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะผลลัพธ์ด้านความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Literacy) ทักษะสีเขียว (Green Skills) การนำข้อมูลไปใช้ประกอบการตัดสินใจ การนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการลงมือดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Action)

6. ข้อมูลด้านความครอบคลุมและความเท่าเทียมยังจำแนกกลุ่มเป้าหมายได้ไม่ครบถ้วน

ข้อมูลการดำเนินงานในปัจจุบันสามารถสะท้อนจำนวนและขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายได้ในหลายกิจกรรม อย่างไรก็ตาม การจัดเก็บและจำแนกข้อมูล (Disaggregated Data) ตามพื้นที่ เพศ อายุ กลุ่มอาชีพ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มเปราะบาง และกลุ่มที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูล การเรียนรู้ หรือกระบวนการมีส่วนร่วม ยังไม่ครอบคลุมอย่างสม่ำเสมอในทุกตัวชี้วัด ส่งผลให้ยังมีข้อจำกัดในการวิเคราะห์ความครอบคลุม

(Coverage) การมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง (Inclusion) และความเท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสและประโยชน์จากการดำเนินงาน (Equity) รวมถึงการประเมินว่า ACE สามารถเข้าถึงและสร้างประโยชน์ให้แก่ประชากรกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึงและสอดคล้องกับหลักการไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Leave No One Behind) เพียงใด

7. ความเสี่ยงจากการนับซ้ำของกิจกรรม ผู้เข้าร่วม และผลการดำเนินงาน (Double Counting)

เนื่องจาก ACE เป็นกรอบการดำเนินงานแบบข้ามภาคส่วน และกิจกรรมหนึ่งอาจเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานหรือมากกว่าหนึ่งองค์ประกอบ ACE จึงมีความเสี่ยงที่กิจกรรม ผู้เข้าร่วม เครือข่าย หรือผลผลิตบางรายการอาจได้รับการรายงานจากมากกว่าหนึ่งหน่วยงาน หรือถูกจัดอยู่ในหลายองค์ประกอบ แม้กระบวนการประเมินได้ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบความซ้ำซ้อนและหลักฐานประกอบแล้ว แต่การพัฒนารหัสกิจกรรมหรือโครงการร่วม (Unique Project/Activity ID) และระบบข้อมูลกลางจะช่วยลดความเสี่ยงดังกล่าวในอนาคต

8. ข้อมูลบางส่วนเป็นข้อมูลที่หน่วยงานรายงานด้วยตนเอง (Self-reported Data)

ข้อมูลส่วนหนึ่งมาจากการรายงานของหน่วยงานเจ้าของกิจกรรมหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจมีความแตกต่างด้านนิยาม วิธีการจัดเก็บ และการตีความผลการดำเนินงาน การประเมินจึงใช้การตรวจสอบหลักฐานและ Triangulation เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม ในประเด็นที่ยังไม่มีข้อมูลจากแหล่งอิสระหรือข้อมูลจากกลุ่มผู้รับประโยชน์เพียงพอ ควรตีความผลโดยคำนึงถึงข้อจำกัดของ self-reported data และเพิ่มการตรวจสอบจากหลายแหล่งในรอบต่อไป

9. ระยะเวลาการติดตามยังไม่เพียงพอสำหรับการประเมินผลกระทบระยะยาว (Impact)

ผลลัพธ์บางประเภทของ ACE โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร การบูรณาการเชิงสถาบัน ความเข้มแข็งของเครือข่าย และการเปลี่ยนแปลงระดับระบบ จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในการเกิดผลและการติดตามต่อเนื่อง การประเมินในรอบปีเดียวจึงเหมาะสำหรับการสะท้อนสถานะและความก้าวหน้าในระยะเริ่มต้นมากกว่าการยืนยันผลกระทบระยะยาว

10. ACE Progress Score เป็นคะแนนประกอบเพื่อสะท้อนความก้าวหน้า และไม่ควรตีความเป็นผลกระทบเชิงเหตุและผล

ACE Progress Score เป็นคะแนนประกอบ (Composite Progress Score) ที่สังเคราะห์หลักฐานจากหลายมิติ ได้แก่ ผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) ความก้าวหน้าเมื่อเทียบกับเป้าหมาย (Progress toward Target) และการบูรณาการเชิงสถาบัน (Institutional Integration) เพื่อใช้สะท้อนสถานะและเปรียบเทียบระดับความก้าวหน้าขององค์ประกอบ ACE ภายใต้กรอบการประเมินเดียวกัน ดังนั้นคะแนนรวมร้อยละ 75.4 รวมถึงคะแนนรายองค์ประกอบ ควรตีความในฐานะดัชนีสะท้อนระดับความก้าวหน้าตามกรอบและเกณฑ์การประเมินที่กำหนด มิใช่ร้อยละของผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงาน ACE และไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานเชิงเหตุและผล (Causal Evidence) เพื่อสรุปว่าการดำเนินงาน ACE เป็นสาเหตุโดยตรงของการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม สังคม เศรษฐกิจ หรือสิ่งแวดล้อมได้ การประเมินผลกระทบเชิงเหตุและผล (Causal

Impact) จำเป็นต้องอาศัยการออกแบบการประเมินที่เหมาะสม รวมถึงข้อมูลและหลักฐานเพิ่มเติมที่สามารถแยกผลของการดำเนินงาน ACE ออกจากอิทธิพลของปัจจัยอื่น และสนับสนุนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานกับการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้อย่างน่าเชื่อถือ

ฉบับร่างเพื่อการทบทวนและรับฟังความคิดเห็น ห้ามเผยแพร่หรืออ้างอิง

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. หน่วยงานหลัก และหน่วยงานสนับสนุนด้านการเสริมพลังความร่วมมือ
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

รอนแบ

ฉบับร่างเพื่อการทบทวนและรับฟังความคิดเห็น ห้ามเผยแพร่หรืออ้างอิง

ภาคผนวก ข.
ตัวชี้วัดผลผลิต และผลลัพธ์

รอนแบบ

ฉบับร่างเพื่อการทบทวนและรับฟังความคิดเห็น ห้ามเผยแพร่หรืออ้างอิง

ทีมที่ปรึกษา

สำนักวิจัยและบริการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สวท.) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (บางมด)

คณะดำเนินงาน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาสนันท์ อัครรักษ์

สังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

2. อาจารย์ ดร. อิทธิศักดิ์ จิราภรณ์วารี

สังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

3. อาจารย์ ดร. ชัญชัย สัตยานนท์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณีกานต์ อยู่เอี่ยม

คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ปกหลัง

ฉบับร่างเพื่อการทบทวนและรับฟังความคิดเห็น ห้ามเผยแพร่หรืออ้างอิง